

การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

สกลกร ศรีไชย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

สกลกร ศรีไชย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

APPLYING THE PRINCIPLE OF BALA DHAMMA TO DEVELOP POLICE'S COMPETENCY OF SPECIAL OPERATION SUB-DIVISION, INVESTIGATION DIVISION, PROVINCIAL POLICE REGION 9

SAKONKORN SRICHAI

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อสารนิพนธ์	:	**การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9**
ชื่อนักศึกษา	:	**สกลกร ศรีไชย**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครอง**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**ดร. สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....
(พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ :
ประธานกรรมการ .....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ เผือกคง)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก) .....
(ดร. สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา)

กรรมการ/อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....
(ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร)

กรรมการ .....
(พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร, ดร.)

กรรมการ .....
(รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว)

(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

Thematic Topic	: Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9
Student's Name	: Sakonkorn Srichai
Degree Sought	: Master of Political Science
Program	: Government
Anno Domini	: 2023
Advisor	: Dr. Sitthipong Sitthiphataraprabha
Co-Advisor	: Dr. Supreecha Chamnanphutthiphon

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Political Science (Government)

Dean of Faculty of Social Sciences .....
(Phrakhrupaladsuwatthanaphromajariyakhun)

Thematic Committee :

Chairman .....
(Assoc. Prof. Dr. Chaiwat Phuakkhong)

Member (Advisor) .....
(Dr. Sitthipong Sitthiphataraprabha)

Member/Co-Advisor .....
(Dr. Supreecha Chamnanphuttiphon)

Member .....
(Phramaha Ekkawin Piyaweero, Dr.)

Member .....
(Assoc. Prof. Dr. Kantaphon Nuthongkaew)

(Copyright of Mahamakut Buddhist University)

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์ : **การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9**

ชื่อนักศึกษา : **สกลกร ศรีไชย**

ชื่อปริญญา : **รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**

สาขาวิชา : **การปกครอง**

ปีพุทธศักราช : **2566**

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : **ดร. สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา**

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : **ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร**

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ และ 2) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ จำนวน 92 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 8 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านสติพละ ด้านสมาธิพละ ด้านศรัทธาพละ ด้านปัญญาพละ และ ด้านวิริยะพละ

2. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ประกอบด้วย 1) ข้าราชการตำรวจควรใช้หลักพละธรรมเป็นเครื่องมือในการควบคุมความคิดและการกระทำเพื่อไม่ให้เกิดความประมาท 2) ควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เต็มศักยภาพ 3) ควรมีความเชื่อในความเป็นวิชาชีพของตำรวจ เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด 4) ควรศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้จะได้นำมาพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

และ 5) ควรมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามหลักการที่ถูกต้อง

คำสำคัญ การใช้, หลักพละธรรม, การพัฒนาศักยภาพ, การปฏิบัติงาน, ข้าราชการตำรวจ

ABSTRACT

Thematic Topic : **Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9**

Student's Name : **Sakonkorn Srichai**

Degree Sought : **Master of Political Science**

Program : **Government**

Anno Domini : **2023**

Advisor : **Dr. Sitthipong Sitthiphataraprabha**

Co-Advisor : **Dr. Supreecha Chamnanphutthiphon**

The objectives of this thematic were: 1) to study an applying the principle of Bala Dhamma to develop police's competency and 2) to study the guideline for applying the principle of Bala Dhamma to develop police's competency of special operation sub-division, Investigation division, provincial police region 9. The research sample consisted of 92 of police officers, all of whom were determined by the Krejcie and Morgan sample size table. The key informants consist of 8 of supervisors which were determined by purposive sampling. The employed research instrument were closed-ended and open-ended questionnaire and the interview form. The statistics employed for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows;

1. The overall for applying the principle of Bala Dhamma to develop police's competency of special operation sub-division, investigation division, provincial police region 9 was at highest level, from top to bottom based on their rating means as follows:, aspect of Sati Bala, aspect of Samadhi Bala, aspect of Satdha Bala, aspect of Panya Bala, and aspect of Viriya Bala.

2. Suggestions for the development of operational potential of police officers in the special operation sub-division, investigation division, provincial police region 9,

consists of 1) Police officers should be used Bala Dhamma as a tool to control thoughts and actions to avoid negligence 2) They should be committed to performing their assigned duties to their full potential 3) there should have faith in the profession of the police. 4) there should study more to develop themselves to have knowledge that can be used to improve there work efficiency and 5) there should be perseverance in performing assigned tasks and solve problems that arise according to the correct principles.

Keywords: An application, principle of Bala Dhamma, Competency development, Performance, Police officer

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ ระดับปริญญาโท

ขอกราบขอบพระคุณอธิการบดี และคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษา ตลอดหลักสูตร ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ เผือกคง ที่กรุณาเป็นประธานควบคุมการสอบ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาในเล่มสารนิพนธ์ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา และ ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้ให้คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของสารนิพนธ์ ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจน เพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณครอบครัวและญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่คอยห่วงใย ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจาก สารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณ พระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูป ทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพทุกชาติด้วย เทอญ

สกลกร ศรีไชย

สารบัญคำย่อ

อักษรย่อพระไตรปิฎกในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2563) : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัยนครปฐม ในการค้นคว้าและอ้างอิง โดยมีคำย่อและคำเต็มดังนี้

พระสุตตันตปิฎก

ขุ.ชา.	สุตฺตนฺตปิฎก	ขุททกนิกาย	ชาดก

เลขที่เกี่ยวกับพระไตรปิฎก มีดังนี้ เลขหน้าเป็นเล่ม เลขกลางเป็นข้อ และเลขหลังเป็นหน้า เลข/ข้อ/หน้า เช่น ขุ.ชา. 27/2444/532 หมายถึง พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก ภาค 1 พระไตรปิฎก ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ 27 ข้อที่ 2444 หน้าที่ 532 เป็นต้น

สารบัญเรื่อง

หน้า

บทคัดย่อ (ภาษาไทย)..... จ

บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ)..... ช

กิตติกรรมประกาศ..... ฌ

สารบัญคำย่อ..... ญ

สารบัญเรื่อง..... ฎ

สารบัญภาพ..... ฐ

สารบัญตาราง..... ฑ

บทที่ 1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 คำถามการวิจัย..... 3

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย..... 3

1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 3

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ..... 4

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 5

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7

2.1 แนวคิดและหลักคำสอนเกี่ยวกับหลักพละธรรม..... 7

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน..... 31

2.3 บริบทพื้นที่ที่ศึกษา..... 39

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 42

2.5 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย..... 47

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 48

3.1 ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง..... 48

3.2 เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง..... 49

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 50

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 51

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 52

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 53

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	**55**
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล	56
4.2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9	58
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เรื่อง การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9	64
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	**70**
5.1 สรุปผลการวิจัย	71
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	73
5.3 ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	**77**
บุคลานุกรม	**81**
ภาคผนวก	**83**
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	84
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	86
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวมรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย	90
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย	101
ภาคผนวก จ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม/ แบบสัมภาษณ์ และการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	112
ภาคผนวก ฉ หนังสือจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	126
ภาคผนวก ช รูปภาพการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	128
ประวัติผู้วิจัย	134

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 2.1	โครงสร้างหน่วยงาน.....	41
ภาพที่ 2.2	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	47

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	56
ตารางที่ 4.2	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยรวมทุกด้าน.....	58
ตารางที่ 4.3	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านศรัทธาพละ.....	59
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านวิริยะพละ.....	60
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านสติพละ.....	61
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านสมาธิพละ.....	62
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านปัญญาพละ.....	63

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการปกครองรูปแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งได้กำหนดถึงสิทธิและเสรีภาพรวมถึงการดำรงชีวิตอยู่ มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน แต่สิทธิและเสรีภาพที่ว่านั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบภายใต้อำนาจข้อบังคับทางสังคม ปัจจุบันความเจริญ ก้าวหน้าของโลก ทั้งเศรษฐกิจและวิทยาการเทคโนโลยีต่าง ๆ พัฒนามากขึ้นทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมไทยในอดีตที่เคยอยู่กันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกันและมีน้ำใจต่อกัน กลายมาเป็นสังคมที่แข่งขันกันมากขึ้นทั้งในด้านการทำงานและการดำรงชีวิต รวมทั้งค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งกฎหมายก็เลยเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีผู้ซึ่งทำหน้าที่เปรียบเสมือน ผู้ดูแลทุกคนในสังคมนั้น ๆ ให้อยู่ในแนวทางเดียวกัน ทำหน้าที่แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ปราบปรามผู้กระทำผิด ถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้ทางด้านกฎหมายให้มนุษย์ในสังคมนั้น ๆ ได้เข้าใจในกฎหมายและตระหนักถึงโทษที่จะได้รับ รวมทั้งเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นในสังคมนั้น ๆ ซึ่งก็คือ“ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์” หรือ “ตำรวจ” (จิรายุส จีนช้าง, 2551, หน้า 12)

ตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติอย่างมาก เป็นผู้คุ้มครองสันติสุขให้แก่ประชาชน เป็นกำลังสำคัญในการรักษาความมั่นคงภายใน และความปลอดภัยของประเทศชาติ โดยปกติตำรวจเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายและพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่มีโทษทางอาญา และเป็นฝ่ายค้นหามาตรการในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิด ซึ่งโดยตามโครงสร้างของตำรวจ จะมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานกลาง และมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ไปยังระดับภาค ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ และยังการแบ่งโครงสร้างออกเป็นหลายหน่วยงาน

เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายงานสืบสวนสอบสวน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อที่จะนำเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ในส่วนของบุคลากรที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ด้านสืบสวนสอบสวนให้บรรลุเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนสอบสวน หากสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างตามที่เป้าหมายที่วางไว้ นั่นหมายถึง การปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนไม่พบกับปัญหาและอุปสรรคใด ๆ แต่ในสภาพจริงพบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนสอบสวนยังมีปัญหาหลายประการ เช่น กำลังพลมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์และระบบสารสนเทศ

ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ตำรวจบางรายที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนไม่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง เป็นต้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องพัฒนาศักยภาพของตนเอง ด้วยเฉพาะด้านความรู้ความสามารถ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กร

กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 เป็นหน่วยงานในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน มีชื่อเรียกว่า "ตำรวจหน่วยปฏิบัติการพิเศษ" เป็นหน่วยงานตำรวจ ซึ่งในอดีตมีภารกิจหลัก คือ การปราบปรามคอมมิวนิสต์ แต่ช่วงหลังเป็นหน่วยงานตั้งอยู่ประจำตำรวจภูธรภาค ประจำกองบังคับการ และประจำตำรวจภูธรจังหวัด มีหน้าที่หลักในการถวายความปลอดภัยองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินีพระรัชทายาท พระบรมวงศานุวงศ์ สนับสนุนกำลังทางด้านยุทธวิธีตลอดจนดูแลความปลอดภัยด้านสถานที่ บุคคลต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ภารกิจสนับสนุนภารกิจกองร้อยควบคุมฝูงชน ภารกิจการเจรจาต่อรองช่วยเหลือตัวประกัน ภารกิจการจู่โจม ปิดล้อม ตรวจค้น จับกุมคดีสำคัญ และงานอื่น ๆ ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมอบหมาย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในสังคม (ณรงค์ ภูเยี่ยมจิตร, 2563, หน้า 12)

ซึ่งจากจากสภาพการณ์ปัจจุบัน การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 พบปัญหาคือ ศักยภาพในการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบันมีน้อย เนื่องจากปัจจุบันปริมาณงานที่ข้าราชการตำรวจต้องแบกรับมีจำนวนมาก และบางงานเป็นการมอบหมายงานซ้ำซ้อน บางงานขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภาคต่าง ๆ การมีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงกระบวนการทำงาน และนโยบายของรัฐ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ข้าราชการตำรวจ เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความเครียด สภาพจิตใจเจ้าหน้าที่บางรายถึงขั้นใช้ความรุนแรง ดังที่ปรากฏขึ้นในสังคม ดังนั้นหน่วยงานมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติงาน โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักพละธรรม คือ กำลังห้าประการ เป็นสภาวะที่มีกำลังหนักแน่น มั่นคง เป็นสภาวะที่ทำให้ไม่หวั่นไหวไปในเรื่องตรงกันข้าม ไม่เอนเอียงหรือไม่ให้น้ำหนักไปทางฝ่ายตรงกันข้าม เหมือนกับคนมีกำลังดีก็จะไม่ล้ม ไม่เอนเอียงไปทางฝ่ายศัตรูหรือฝ่ายตรงกันข้ามซึ่งถือว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่อาจทำให้หวั่นไหวได้ พละธรรม 5 ประการที่สำคัญได้แก่ (1) ศรัทธาพละ คือกำลังศรัทธา ไม่หวั่นไหวในสภาวะที่ไม่น่าศรัทธา ไม่หวั่นไหวในเรื่องที่ตรงกันข้ามกับศรัทธา พระพุทธศาสนาเห็นว่าศรัทธาเป็นองค์ธรรมที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ในเรื่องแนวคิด เกี่ยวกับเรื่องศรัทธาในพระพุทธศาสนามีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น และเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนในเรื่องศรัทธา (2) วิริยะพละ คือความเพียรที่มีกำลังไม่หวั่นไหวไปในความขี้เกียจ มีความเพียรที่พอดี ไม่ตึงจนเกินไป ไม่หย่อนจนเกินไป และจะปรับอินทรีย์ให้สมดุลกัน จึงจะประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา (3) สติพละ คือการมีสติระลึกได้ในปัจจุบันของอารมณ์ มีความไม่หวั่นไหว มีความไม่ประมาท (4) สมาธิพละ คือความตั้งมั่นและแน่วแน่ในอารมณ์

นั้น ๆ (5) ปัญญาพละ คือความรอบรู้ กำลังแห่งความรู้ที่เกิดจากปัญญาญาณ (พระสมุห์บุญฤทธิ์ มหาปุญโญ, 2563, หน้า 168)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน รวมทั้งเพื่อเป็นภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กรด้วย

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามหลักพละธรรมของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ควรมีลักษณะอย่างไร

1.2.2 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามหลักพละธรรมของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 มีอะไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

1.3.2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

1. ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้าราชการกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 จำนวน 120 คน (ฝ่ายอำนวยการ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2565)

2. ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (In-depth Interview) กับ รองผู้กำกับการ สารวัตร รองสารวัตร และผู้บังคับหมู่ รวม 8 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาการการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ศรัทธาพละ 2) วิริยะพละ 3) สติพละ 4) สมาธิพละ และ 5) ปัญญาพละ

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ 1 สิงหาคม 2565-28 กุมภาพันธ์ 2566

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง กระบวนการที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานด้วยความรู้ความสามารถ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม และบุคลิกภาพของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ให้เป็นไปทางที่ดีขึ้น

1.5.2 หลักพละธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นกำลัง หรือธรรมที่เป็นใหญ่ในกิจของตน เป็นใหญ่ในการกระทำหน้าที่ของตน ทำให้บุคคลมีศรัทธา ไม่มีความเกียจคร้าน ไม่มีความประมาท ไม่มีความฟุ้งซ่าน และไม่มีความหลง เป็นพลังทำให้เกิดความมั่นคง ความหลงจะเข้าครอบงำไม่ได้ ซึ่งประกอบด้วย

1. ศรัทธาพละ หมายถึง ความเชื่อมั่น แน่วแน่ในคุณงามความดี ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้จริง และเชื่อมั่นว่าการเรียนรู้ที่ดีคือการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้จริง โดยอาศัยแรงบันดาลใจภายในตัวบุคคลนั้นเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน

2. วิริยะพละ หมายถึง ความเพียรพยายาม ถ้าปรารถนาจะทำการสิ่งใดให้สำเร็จแล้วก็มีความเพียรพยายามกระทำไปไม่ท้อถอย มีความเพียรในการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ของตนเองอย่างให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การอดทนในการทำงาน อดทนต่อความกดดันในการงานที่ยากจนงานนั้นสำเร็จดั้งเป้าหมาย

3. สติพละ หมายถึง การทำใจให้สงบแน่วแน่ไม่ฟุ้งซ่าน การมีจิตกำหนดแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ มีใจจดจ่ออยู่กับงานนั้น ๆ ความตั้งจิตมัน การทำใจให้สงบแน่วแน่ไม่ฟุ้งซ่าน การมีจิตกำหนดแนวแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจิตกำหนดแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะในขณะทำงานสิ่งใดก็มีใจจดจ่ออยู่กับงานนั้น ๆ ไม่วอกแวกไปคิดเรื่องอื่น

4. สมาธิพละ หมายถึง ความตั้งจิตมัน การทำใจให้สงบแน่วแน่ไม่ฟุ้งซ่านการมีจิตกำหนดแนวแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจิตกำหนดแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะในขณะทำงานสิ่งใดก็มีใจจดจ่ออยู่กับงานนั้น ๆ ไม่วอกแวกไปคิดเรื่องอื่น

5. ปัญญาพละ หมายถึง ความรู้ ความเฉลียวฉลาดสามารถเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ พละธรรม เมื่อฝึกแล้วจะส่งผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่เชื่อมั่นในตนเอง มีความเพียรพยายามสูง มีสติรู้ตัวอยู่เสมอ มีสมาธิในการทำงาน มีสติปัญญาดีและเกิด การเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว มีพลังจิตเข้มแข็ง ควบคุมตนเองได้มีการตัดสินใจที่ดี เป็นผู้ที่มีวิจารณญาณและเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

1.5.3 ศักยภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง การนำเอาหลักธรรมมาพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

1.5.4 ข้าราชการตำรวจ หมายถึง ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

1.5.5 เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 เพศ คือ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

1.5.6 อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ 1) 18-30 ปี 2) 31-40 ปี 3) 41-50 ปี และ 4) 51-60 ปี

1.5.7 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 2) อนุปริญญา/ปวส. 3) ระดับปริญญาตรี และ 4) สูงกว่าขึ้นไป

1.5.8 ตำแหน่งงาน หมายถึง ระดับในการทำงานที่แสดงถึงอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 1) ผู้บังคับหมู่ 2) รองสารวัตร 3) สารวัตร 4) รองผู้กำกับการ และ 5) ผู้กำกับการ

1.5.9 อายุงาน (ประสบการณ์) หมายถึง ระยะเวลาการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 1) 1-5 ปี 2) 6-10 ปี 3) 11-15 ปี 4) 16-20 ปี และ 5) 21 ขึ้นไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

1.6.2 ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

1.6.3 ทำให้ทราบแนวทางการ ในการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

1.6.4 สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการดำเนินวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและหลักคำสอนเกี่ยวกับหลักพละธรรม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน

2.3 บริบทของพื้นที่ศึกษา

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดและหลักคำสอนเกี่ยวกับหลักพละธรรม

2.1.1 ความหมายและความสำคัญของหลักพละธรรม

ความหมาย

พละธรรม หมายถึง ธรรมอันเป็นกำลัง ซึ่งทำให้เกิดความเข้มแข็งมั่นคงดำรงอยู่ได้ในสัมปยุตตธรรมทั้งหลายอย่างไม่หวั่นไหว อันธรรมที่เป็นปฏิปักษ์จะเข้าครอบงำไม่ได้ เป็นเครื่องเกื้อกูลต่ออริยมรรค จัดอยู่ในจำพวกโพธิปักขิยธรรม มี 5 คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา เป็นธรรมที่เป็นพลังในการดำเนินชีวิตทั้งเบื้องต้นในการใช้ชีวิตและพัฒนาให้เจริญยิ่งขึ้นตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2561, หน้า 431)

คำว่า พละ มีรูปวิเคราะห์ คำจำกัดความว่า ปฏิปกฺขมฺเม พลิยนฺติ พลานิ หรือว่า พลนฺติ ชีวนฺติ ชีวิต อเนนาติ พลํ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2561 หน้า 464) ธรรมเหล่านี้เปรียบเสมือน ผู้บังคับบัญชากองทัพ 5 คน เมื่อมีความสามัคคีร่วมใจกันก็สามารถปกป้องประเทศของตนไม่ให้ข้าศึกรุกรานได้ เมื่อธรรมทั้ง 5 เหล่านี้เกิดรวมกันและผสมผสานกัน ก็จะทำให้มีกำลังมากจนกระทั่งสามารถกำจัดกิเลสที่เหมือนอริราชศัตรูได้พละ หมายถึง สภาวะที่มีกำลังถ้าบุคคลพยายามสั่งสมอบรมย่อมมีกำลังในการกำจัดกิเลส ที่ตรงกันข้ามทำให้บรรลุถึงการตรัสรู้ธรรม ในพระพุทธศาสนา ฉะนั้นพลธรรม จึงเป็นหนึ่งในโพธิปักขิยธรรม 37 (พระคันธสาราภิวงศ์, 2562, หน้า 114)

รตนปญโญภิกขุ (2556, หน้า 33) กล่าวว่า พละธรรมแปลว่า ธรรมอันมีกำลัง คือความไม่หวั่นไหวอันเป็นกำลังที่ผลักดันอกุศลธรรมให้พินาศไปและยังความตรัสรู้มรรคผล นิพพานให้เกิดขึ้น

อณิวัชร์ เพชรนรรัตน์ (2544, หน้า 16) ศึกษาวิจัย เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติ วิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” พบว่า พละธรรมหมายถึง กำลังและผลที่ได้รับในเรื่องศรัทธาวิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา หลังจากการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน

นาวาเอก (พิเศษ) ปรีชา นันตาภิวัฒน์ ร.น. (2544, หน้า 48) อธิบายว่า พละ หมายถึงเป็นพลังทำให้เกิดความมั่นคงซึ่งความไร้ศรัทธา เป็นต้น แต่ละอย่างจะเข้าครอบงำไม่ได้ พละจึงเป็นหลักปฏิบัติทาง จิตใจให้ถือความหลุดพ้นโดยตรง

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), (2546, หน้า 156) ได้กล่าวว่า พละหมายถึงกำลังแรงความเข้มแข็งที่ทำให้ข่มขจัดได้แม้แต่กำลังแห่งมารทำให้สามารถดำเนินชีวิตที่ดีงามปลอดโปร่งเป็นสุขบำเพ็ญกิจด้วยบริสุทธิ์และเต็มที่ไม่มีกิเลสหรือความทุกข์ใด ๆ จะสามารถบีบคั้นครอบงำจิตได้อันได้แก่วิมุตติคือความหลุดพ้นและความหมดสิ้นอาสวะหมวดธรรมนี้เรียกว่าพละ 5 เพราะความหมายว่าเป็นพลังทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตเกิดความศรัทธาในสัมมาทิฏฐิเกิดแรงกระตุ้นหนุนส่งความเพียรเป็นต้น

สรุปได้ว่า พละธรรม คือกำลัง จะเห็นว่ากำลังมี 2 อย่างคือ กำลังกายเราบำรุงให้เจริญแข็งแรงได้ด้วยบำรุงสุขภาพพลานามัย ส่วนกำลังใจเป็นของมองเห็นได้ยาก มันต้องมีสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นกำลังที่เรียกว่า พละ 5 สำหรับบำรุงใจ พละ 5 นั้นมิใช่กำลังโดยทีเดียว มันเป็นเครื่องทำให้มีกำลังบำรุงด้วย พละ คือ ศรัทธาพละ ความเชื่อ เป็นกำลังใหญ่โต วิริยะพละ ความเพียร เป็นกำลังอันหนึ่ง สติพละ สมาธิพละ ปัญญาพละ ก็เป็นกำลังใจของแต่ละอย่าง ธรรมทั้ง 5 อย่างนี้ประกอบเข้าแล้ว ทำให้มีพลังแก่กล้าสามารถทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่ต้องพึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาลยามเกิดปัญหาในการดำเนินชีวิต แต่พึ่งกำลังที่เกิดจากภายในจิตใจ กล่าวคือ พละ 5 นำไปใช้ประโยชน์แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้อย่างแท้จริง

ความสำคัญ

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2524, หน้า 54) ได้กล่าวว่า ในประเด็นของความสำคัญของพละ 5 นี้ผู้วิจัยจะขอนำเสนอข้อความที่ปรากฏในพระสุตตันตปิฎกว่า เมื่อเจริญพละ 5 ประการทำพละ 5 ประการให้มากย่อมน้อมไปสู่นิพพานโน้มไปสู่นิพพานโอนไปสู่นิพพานกล่าวคือ (1) เจริญสัทธาพละอันอาศัยวิเวกอาศัยวิราคะอาศัยนิโรธน้อมไปในโวสสัคคะ (2) เจริญวิริยพละ (3) เจริญสติพละ (4) เจริญสมาธิพละ (5) เจริญปัญญาพละอันอาศัยวิเวกอาศัยวิราคะอาศัยนิโรธไปในโวสสัคคะการสละคืน

สัตว์ให้หลุดพ้นจากกองทุกข์หลุดพ้นจากภพชาติชรามรณะและเป็นจุดหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนาจะเห็นได้ว่าพละ 5 เป็นหลักธรรมที่เป็นกำลังสำคัญในการบรรลุถึงพระนิพพานซึ่งเป็นพระประสงค์ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ต้องการโปรดเวไนย

อนึ่งเมื่อเจริญพละทั้ง 5 แล้วย่อมเป็นไปเพื่อละอกุศลธรรมที่ไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้นมาเพื่อให้กุศลธรรมเกิดขึ้นมีความเข้มแข็งกล่าวคือการเจริญสัทธาพละมีศรัทธาเชื่อในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าวิริยพละปรารภความเพียรเพื่อละอกุศลธรรมและเพื่อให้กุศลธรรมเกิดขึ้นมีความเข้มแข็งมีความบากบั่นมั่งคงไม่ทอดธุระในกุศลธรรมทั้งหลายสติพละมีสติประกอบด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณารักษาตนระลึกได้ในขณะพูดและในขณะทำสมาธิพละสงัดออกจากกามและอกุศลธรรมทั้งหลายแล้วบรรลุญาณ 4 ปัญญาพละมีปัญญาพิจารณาเห็นทั้งความเกิดดับชำแรกกิเลสให้ถึงความพ้นทุกข์โดยชอบ ดังมีข้อความปรากฏในพระสุตตันตปิฎกมัชฌิมนิกายอุปริปัณณาสก์สฬายตนวรรคว่า “ภิกษุพึงพิจารณาเห็นดังนี้ว่าเราเจริญพละ 5 ได้แล้วหรือหนอถ้าภิกษุพิจารณาอยู่รู้อย่างนี้ว่าเรายังเจริญพละ 5 ไม่ได้ภิกษุนั้นพึงพยายามเพื่อเจริญพละ 5 ถ้าภิกษุนั้นพิจารณาอยู่รู้อย่างนี้ว่าเราเจริญพละ 5 ได้แล้วภิกษุนั้นพึงตามศึกษาในกุศลธรรมทั้งหลายทั้งกลางวันและกลางคืนอยู่ด้วยปีติและปราโมทย์นั้นจากที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าพละหมายถึงกำลังแรงความเข้มแข็งที่ทำให้ข่มขจัดได้แม้แต่กำลังแห่งมารทำให้ดำเนินชีวิตที่ดีงามปลอดโปร่งเป็นสุขบำเพ็ญกิจด้วยบริสุทธิ์และเต็มที่ไม่มีกิเลสหรือความทุกข์ใด ๆ จะสามารถบีบคั้นครอบงำได้เมื่อเจริญพละทั้ง 5 แล้วย่อมเป็นไปเพื่อละอกุศลธรรมที่ไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้นเพื่อให้กุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วมีความเข้มแข็งขึ้น

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักหลักพละธรรม

ประเภทของพละ 5

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอองค์ธรรมของพละมี 5 ประเภทพร้อมกับลักษณะขององค์ธรรมนั้น ๆ คือ (1) สัทธาพละกำลังคือศรัทธา (2) วิริยพละกำลังคือวิริยะ (3) สติพละกำลังคือสติ (4) สมาธิพละกำลังคือสมาธิ (5) ปัญญาพละกำลังคือปัญญา (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2541, หน้า 271)

1. สัทธาพละกำลังคือศรัทธา

ความหมายของศรัทธา

ศรัทธาแปลว่าความเชื่อหมายถึงความเชื่อในสิ่งที่ควรเชื่ออันประกอบด้วยปัญญาเป็นความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผลความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงามความเลื่อมใสซาบซึ้งชื่นใจสนิทใจเชื่อมั่นมีใจโน้มน้อมมุ่งแล่นไปตามไปรับคุณความดีในบุคคลหรือสิ่งนั้น ๆ (ดนัย ไชยโยธา, 2541, หน้า 271) ความมั่นใจในความจริงความดีสิ่งดีงามและในการทำความดีที่ไม่ลู่ไหลตื่นตูมไปตามลักษณะอากาศภายนอก

พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จทตฺตชีโว) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ศรัทธารุ่งอรุณแห่งสันติภาพโลก” ว่าศรัทธาหมายถึงความเชื่อปักใจเพราะหมดความสงสัยโดยสิ้นเชิงเนื่องจากได้ใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองตามเหตุผลกลับไปกลับมาซ้ำแล้วซ้ำอีกอย่างรอบครอบโดยปราศจากการใช้อารมณ์จนเกิดเป็นมูลฐาน (ทสฺสนมูลกา) มั่นคงและเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงขั้นที่ไม่มีใคร ๆ จะมาเปลี่ยนแปลงความเชื่อนี้ไปได้ (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 56)

ความเชื่อมั่นนี้จะต้องเกิดจากความรู้และความเข้าใจของผู้เชื่อมั่นเองโดยใช้ปัญญาของตนพิจารณาไตร่ตรองในเรื่องนั้น ๆ ด้วยเหตุผลอย่างรอบครอบและรู้เห็นเองแล้วตามความเป็นจริงด้วยปัญญาที่เป็นเครื่องช่วยกลั่นกรองความถูกต้องมิใช่สักแต่ว่าเชื่อตาม ๆ กันมาความเชื่อมั่นนี้ก็จะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดความกล้าหาญและความมั่นคงในการดำเนินชีวิตและเป็นปัจจัยพัฒนายิ่งขึ้นไปจนถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิตคือพระนิพพาน

ลักษณะของศรัทธา

ลักขณาทิจตุกะของสัทธาเจตสิกแบ่งอย่างละเอียดได้เป็น 4 ลักษณะคือ

มีความเชื่อถือในอารมณ์ที่ดีเป็นลักษณะอย่าง 1

มีการเลื่อมใสเป็นกิจอย่าง 1

มีความไม่ขุ่นมัวเป็นผลอย่าง 1

มีปูชนียวัตถุเป็นเหตุใกล้อย่าง 1

ศรัทธายังแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือมีลักษณะทำใจให้ผ่องใส 1 และมีลักษณะทำให้แล่นไปด้วยดี 1 มีดังนี้

1) ศรัทธามีลักษณะทำใจให้ผ่องใส หมายถึง ศรัทธาเมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมข่มนิวรณ์ไว้ได้ทำให้จิตผ่องใสไม่ขุ่นมัวเป็นจิตที่มีศรัทธาทำให้บุคคลมีความคิดถูกต้องตามความเป็นจริงเกิดสัมมาทิฏฐิขึ้นดังตัวอย่างที่นางวิสาขาได้มีศรัทธาเกิดขึ้นในพระรัตนตรัยมีจิตที่ปราศจากนิวรณ์

เกิดกุศลจิตทูลขอพร 8 ประการจากพระพุทธเจ้าด้วยมองเห็นถึงผลประโยชน์และอานิสงส์ของพร 8 ประการเมื่อสำเร็จแล้วนางระลึกถึงบุญกุศลนั้นก็จะเกิดความปลื้มใจอิ่มใจทำให้กายสงบมีความสุขจิตตั้งมั่นที่จะได้อบรมอินทรีย์พละและโพชฌงค์พระพุทธเจ้าจึงได้อนุญาตพร 8 ประการแก่นางด้วยคาถาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า

สตรีใดเมื่อให้ข้าวและน้ำก็เบิกบานใจมีศีลเป็นสาวิกาของพระสุคตครอบงำความตระหนี่ให้ทานซึ่งเป็นหนทางสวรรค์เป็นเครื่องบรรเทาความโศกนำสุขมาให้สตรีนั้นอาศัยหนทางที่ไม่มีธุลีไม่มีกิเลสยั่วยวนใจย่อมได้กำลังใจละอายุทิพย์เธอผู้ประสงค์บุญมีความสุขมีพลานามัยย่อมปลื้มใจในชาวสวรรค์ตลอดกาลนาน (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 57)

สรุปได้ว่า ศรัทธามีลักษณะทำใจให้ผ่องใสหมายถึงจิตที่บริสุทธิ์ผ่องใสไม่ขุ่นมัวปราศจากนิวรณ์มีผลทำให้มนุษย์เกิดสัมมาทิฏฐิสร้างความสัมพันธ์ขึ้นระหว่าศรัทธาในฐานะเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการฝึกฝนพัฒนาให้เข้าถึงเป้าหมายคิดกระทำกรรมที่เป็นกุศลเมื่อนั้นก็จะทำให้เกิดความปลื้มใจอิ่มใจทำให้กายสงบมีความสุขจิตตั้งมั่นเมื่อได้อบรมอินทรีย์และพละมากขึ้นทำให้เกิดโพชฌงค์อันเป็นองค์ธรรมแห่งการตรัสรู้และเมื่อทำโพชฌงค์ให้สมบูรณ์ดีแล้วก็จะสามารถพัฒนาต่อไปให้ถึงพระนิพพานได้

2) ศรัทธามีลักษณะทำให้แล่นไปด้วยดีหมายถึงเหมือนกับว่าพระโยคาวจรพิจารณาดูจิตอันหลุดพ้นของพระอริยบุคคลเหล่าอื่นแล้วจิตของพระโยคาวจรเหล่านั้นก็แล่นไปในโสดาปัตติผลบ้างในสกทาคามิผลบ้างในอนาคามิผลบ้างในอรหัตตผลบ้างเป็นลำดับไปพระโยคาวจรย่อมกระทำความเพียรเพื่อให้ถึงธรรมที่ยังไม่ถึงเพื่อบรรลุธรรมที่ยังไม่ได้บรรลุเพื่อทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ยังไม่ได้กระทำให้แจ้ง

ดังตัวอย่างที่พราหมณ์ชาณุสโสณีที่ทูลถามพระพุทธเจ้าว่า

ข้าแต่ท่านพระโคดมกุลบุตรทั้งหลายมีศรัทธาออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตเจาะจงท่านพระโคดมท่านพระโคดมทรงเป็นหัวหน้าของกุลบุตรเหล่านั้นเป็นผู้มีอุปการะมากเป็นผู้แนะนำให้ถือตามชุมชนนั้นถือเอาแบบอย่างท่านพระโคดมหรือพระผู้มีพระภาคตรัสว่าพราหมณ์ข้อนี้เป็นอย่างนั้นกุลบุตรทั้งหลายมีศรัทธาออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตเจาะจงเราเราเป็นหัวหน้าของพวกเขาเป็นผู้มีอุปการะมากเป็นผู้แนะนำให้ถือตามชุมชนนั้นถือเอาแบบอย่างเรา (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 57-58)

สรุปได้ว่า กุลบุตรทั้งหลายได้อาศัยศรัทธาที่มีต่อพระผู้มีพระภาคมีความมั่นใจในพระปัญญาธิคุณของพระผู้มีพระภาคว่าเป็นผู้ตรัสรู้จริงเป็นพระอรหันต์ตรัสรู้ชอบโดยพระองค์เองเชื่อว่ามนุษย์สามารถฝึกฝนพัฒนาตนเองจนบรรลุถึงเป้าหมายได้ด้วยศรัทธาความเพียรพยายามของมนุษย์ที่มีพระพุทธเจ้าเป็นแบบอย่างเป็นลักษณะศรัทธามีความทำให้แล่นไปด้วยดีเป็นเครื่องนำพาเป็นแบบอย่างออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตเพราะได้เจาะจงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเกิดศรัทธาในพระธรรมเพื่อมุ่งมั่นสู่เป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนาอันได้แก่พระนิพพานอย่างที่พระผู้มีพระภาคได้ทรงถึงแล้ว

ความสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของพระพุทธองค์เป็นลักษณะศรัทธาทำให้แล่นไปด้วยดีทำให้บุคคลสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศรัทธาในฐานะเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการเข้าถึงเป้าหมายโดยมีจุดเริ่มต้นอยู่ที่มีศรัทธาต่อพระผู้มีพระภาคก่อนคือมีความเชื่อต่อปัญญาในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเชื่อต่อสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคที่มีความปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและสามารถบรรลุธรรมคือมรรคผลนิพพานได้เช่นเดียวกับพระพุทธเจ้าศรัทธาในพระธรรมของพระพุทธเจ้าว่าเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาปัญญาและนำสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นปฏิเวธอันเป็นเป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา

ประเภทของศรัทธา

ศรัทธาในพระพุทธศาสนานอกจากจะเป็นแนวทางการพัฒนาชีวิตอย่างถูกต้องแล้วยังถือว่าเป็นหลักการที่ทำให้มนุษย์เข้าถึงเป้าหมายชีวิตที่แท้จริงและในฐานะเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการเข้าถึงเป้าหมายสูงสุดที่มุ่งให้มนุษย์หลุดพ้นจากสังสารวัฏฏคือถึงซึ่งพระนิพพานและมีอิสระในพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงศรัทธามีอยู่ 4 ประเภทคือ

1) กัมมสัทธาความเชื่อเรื่องกรรมความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมความเชื่อว่ากรรมมีอยู่จริงคือความเชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยเจตนาคือจงใจกระทำทั้งรู้ย่อมเป็นกรรมคือเป็นความชั่วความดีขึ้นในตน

เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไปการกระทำไม่ว่างเปล่าและเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ก็ด้วยการกระทำมิใช่ด้วยอ้อนวอนขอหรือนอนรอคอยโชคชะตาเป็นต้น

ดังธรรมภาษิตว่า “คนทำกรรมใดไว้ย่อมเห็นกรรมในตนคนทำกรรมดีย่อมได้รับผลดีคนทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่วคนหว่านพืชเช่นใดย่อมได้รับผลเช่นนั้นกัมมสัทธาเป็นปัจจัยเกื้อกูลที่มีความสำคัญต่อเป้าหมายคือเป็นเหตุทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างศรัทธากับเป้าหมายที่มีกัมมสัทธาเป็นปัจจัยเกื้อกูลเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างความสัมพันธ์เพราะบุคคลเชื่อในการกระทำที่มีผลแห่งการกระทำว่าบุคคลคิดทำในความดีอันเป็นกุศลกรรมผลที่ได้นั้นย่อมเป็นกุศลมีผลนำสู่สุคติทั้งต่อโลกนี้และโลกหน้าและระหว่างโลกทั้งสองหากกรรมที่ทำนั้นเป็นกรรมที่เป็นไปเพื่อเป้าหมายคือพระนิพพาน (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตูตชีโว), 2551, หน้า 58)

2) วิปากสัทธากล่าวคือเชื่อเรื่องวิบากเชื่อผลของกรรมเชื่อว่าผลของกรรมมีจริงคือเชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผลและผลต้องมีเหตุผลดีเกิดจากกรรมดีผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า “สัตว์พวกหนึ่งย่อมเกิดในครรภ์พวกที่ทำบาปกรรมย่อมไปนรกพวกทำดีย่อมไปสวรรค์ส่วนผู้ที่ไม่มีอาสวะย่อมนิพพาน” วิปากสัทธาเป็นปัจจัยเกื้อกูลที่มีความสำคัญต่อเป้าหมายคือความเชื่อผลของกรรมดังที่ว่าพวกที่ทำบาปกรรมย่อมไปนรกได้รับความทุกข์มากพวกทำดีย่อมไปสวรรค์มีความสุขมากพวกไม่มีอาสวะย่อมนิพพานดับทุกข์สิ้นเชิงย่อมเป็นเหตุให้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวิปากสัทธากับเป้าหมายได้คือบุคคลจะเกิดศรัทธาฝึกฝนพัฒนาตนให้เพียรละบาปกรรมชั่วเพราะเกลียดกลัวความทุกข์เพียรบำเพ็ญบุญกรรมดีเพราะรักสุขและเพียรชำระจิตให้ขาวรอบเพื่อนิพพานเพราะพ้นทุกข์ทั้งปวงได้ (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตูตชีโว), 2551, หน้า 59)

3) กัมมัสสกตาสัทธาเชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของของตนเชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของกรรมจะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตนพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเรื่องกรรมไว้ว่า “สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตนมีกรรมเป็นทายาทมีกรรมเป็นกำเนิดมีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัยบุคคลทำกรรมอันใดไว้จักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้นกรรมย่อยจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้เลวและดีต่างกัน”

กัมมัสสกตาสัทธาเป็นปัจจัยเกื้อกูลที่มีความสำคัญต่อเป้าหมายคือเป็นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์เพื่อการเข้าถึงและพัฒนาให้ถึงเป้าหมายเพราะเหตุว่าเมื่อบุคคลมีความเชื่อว่าบุคคลมีกรรมเป็นของตนเป็นผู้รับผลของกรรมและกรรมเหล่านั้นจำแนกให้เราดีหรือชั่วต่างกันจึงมีปัญญาเข้าใจในชีวิตว่าเราเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตของเราเองคือเราจะดีหรือชั่วก็เพราะกรรมที่เราทำเราจะมีความสุขหรือความทุกข์ก็เพราะกรรมที่เราทำกรรมดีทำให้เราเป็นคนดีมีความสุขกรรมชั่วทำให้เราเป็นคนชั่วคนเลวมีความทุกข์ในเมื่อเราเกลียดทุกข์รักสุขอยากเป็นคนดีไม่อยากเป็นคนเลวเราก็จะต้องเพียรพยายามทำกรรมดีสั่งสมกรรมดีให้มาก ๆ เพียรพยายามไม่กระทำกรรมชั่วและเพียรชำระใจให้

ขาวรอบคือเพียรละกิเลสตัณหาให้ลดน้อยลงไปชีวิตของบุคคลนั้นก็จะเป็นไปเพื่อการฝึกฝนพัฒนาให้เข้าถึงเป้าหมายได้ในที่สุด (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 59-60)

4) ตถาคตโพธิสัทธาเชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้ามั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะทรงพระคุณทั้ง 9 ประการตรัสธรรมบัญญัติวินัยไว้ด้วยดีทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์คือเราทุกคนนี้หากฝึกฝนตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุดบริสุทธิ์หลุดพ้นได้ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง

พระผู้มีพระภาคตรัสกับปัญจวัคคีย์ไว้ว่าภิกษุทั้งหลายตถาคตเป็นอรหันต์ตรัสรู้ด้วยตนเองโดยชอบเธอทั้งหลายจงเงี่ยโสตสดับเราจะสั่งสอนอมตะธรรมที่เราได้บรรลุแล้วจะแสดงธรรมเธอทั้งหลายเมื่อปฏิบัติตามที่เราสั่งสอนไม่นานนักก็จักทำให้แจ้งซึ่งประโยชน์ยอดเยี่ยมอันเป็นที่สุดแห่งพรหมจรรย์ที่เหล่ากุลบุตรผู้ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตโดยชอบต้องการด้วยปัญญาอันยิ่งเองเข้าถึงอยู่ในปัจจุบันนี้แน่แท้

ภิกษุปัญจวัคคีย์เกิดตถาคตโพธิศรัทธาเชื่อในพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตั้งจิตในการฟังเพื่อรู้ยิ่งเมื่อทราบชัดถึงโทษในสิ่งที่มีความเกิดเป็นธรรมดาด้วยตนแล้วจึงแสวงหานิพพานที่ไม่มีความเกิดอันเป็นแดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยมได้บรรลุนิพพานที่ไม่มีความเกิดอันเป็นแดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยมแล้วเป็นผู้มีความแก่เป็นธรรมดา...เป็นผู้มีความเจ็บเป็นธรรมดา...เป็นผู้มีความตายเป็นธรรมดา...เป็นผู้มีความเศร้าโศกเป็นธรรมดา...เป็นผู้มีความเศร้าหมองเป็นธรรมดา...ภิกษุปัญจวัคคีย์เหล่านั้นได้เกิดญาณทัสสนะการหยั่งรู้ขึ้นมาว่า “วิมุตติของพวกเราไม่กำเริบชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายภพใหม่ไม่มีอีกต่อไป” (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 60)

สรุปได้ว่า ความสำคัญของตถาคตโพธิศรัทธาในฐานะเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการเข้าถึงเป้าหมายดังนี้คือเมื่อปัญจวัคคีย์ยอมที่จะฟังคำสอนของพระผู้มีพระภาคเพราะเกิดศรัทธาต่อตัวของพระผู้มีพระภาคดังนั้นเมื่อได้ฟังในสิ่งที่ไม่เคยฟังมาก่อนที่กล่าวโดยพระพุทธเจ้าแล้วใช้โยนิโสมนสิการเข้าพิจารณาในพระธรรมที่พระผู้มีพระภาคสั่งสอนทำให้เหล่าปัญจวัคคีย์เกิดความเชื่อในพระปัญญาของพระผู้มีพระภาคในการตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหล่าภิกษุปัญจวัคคีย์จึงได้บรรลุธรรมตามลำดับได้เห็นธรรมบรรลุธรรมรู้แจ้งธรรมหยั่งลงสู่ธรรมข้ามความสงสัยปราศจากความแคลงใจถึงความเป็นผู้แกล้วกล้าไม่ต้องเชื่อผู้อื่น

เหตุให้เกิดศรัทธา

พระพุทธศาสนาได้แบ่งมูลเหตุที่ทำให้บุคคลเกิดศรัทธาไว้เป็น 4 ประการ 20 คือ

1) รูปัปปมาณิกาคือบุคคลผู้ถือรูปเป็นประมาณเลื่อมใสในรูปบุคคลบางคนในโลกนี้เห็นรูปที่สูงรูปที่ผอมรูปที่อ้วนรูปที่มีอวัยวะสมส่วนถือเอาประมาณในรูปนั้นแล้วจึงชอบใจเลื่อมใสน้อมใจที่จะเชื่อถือเกิดความเลื่อมใสศรัทธาบุคคลประเภทนี้เรียกว่าผู้ถือรูปเป็นประมาณเลื่อมใสในรูป

พระวักกลิบวชเป็นบรรพชิตเป็นผู้ที่ไม่รู้จักอิ่มอยู่ในความพึงพอใจที่จะได้เห็นในพระรูปของพระพุทธเจ้าเฝ้าคอยติดตามดูอยู่ตลอดเวลาเพราะยินดีที่ได้เห็นพระรูปกายที่ประเสริฐของพระผู้มีพระภาคทำให้เกิดศรัทธาในพระรูปของพระพุทธเจ้าเป็นอย่างยิ่งเมื่อพระผู้มีพระภาคทรงทราบความยินดีของพระวักกลิจึงได้ตรัสสอนไว้ว่า “อย่ายินดีในรูปที่ชนพาลชอบผู้ใดเห็นพระสัทธรรมผู้นั้นชื่อว่าเป็นบัณฑิตเห็นพระผู้มีพระภาคส่วนผู้ไม่เห็นพระสัทธรรมถึงจะเห็นพระผู้มีพระภาคก็ชื่อว่าไม่เห็นร่างกายมีโทษไม่สิ้นสุดเหมือนต้นไม้มีพิษเป็นที่อาศัยของโรคทุกชนิดล้วนเป็นที่ประชุมของทุกข์เพราะฉะนั้นจงเบื่อหน่ายในรูปพิจารณาเห็นความเกิดขึ้นและความเสื่อมไปแห่งขันธ์ทั้งหลายจะถึงที่สุดแห่งสรรพกิเลสได้โดยง่ายเถิด (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 61)

สรุปได้ว่า พระวักกลิเกิดศรัทธาในพระรูปของพระพุทธเจ้าเป็นศรัทธาที่เกิดจากบุคคลผู้ถือเอารูปเป็นประมาณเลื่อมใสในรูปมีความพึงพอใจอยู่ในรูปร่างลักษณะจึงทำให้เกิดศรัทธาเมื่อไม่ได้เห็นก็จะทำให้เกิดความทุกข์ภายในใจมีความกระวนกระวายใจดิ้นรนขวนขวายให้ตนได้พบได้เห็นตามที่ใจมีความปรารถนาอยู่ตลอดเวลาจึงจะเกิดความสบายใจแก่ตนเมื่อเกิดศรัทธาในรูปโดยที่ปัญญาไม่ได้เกิดขึ้นเลยการบรรลุธรรมนั้นก็จะไม่เกิดขึ้นแน่นอน

ดังนั้น บุคคลผู้ถือรูปเป็นประมาณเลื่อมใสในรูปเป็นเหตุให้เกิดศรัทธาแล้วการที่จะเข้าถึงเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยความเลื่อมใสในรูปเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างความสัมพันธ์กับเป้าหมายหมายถึงการที่บุคคลเกิดศรัทธาในรูปแล้วต้องนำศรัทธานั้นมาสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นด้วยไม่ยึดติดอยู่ที่ตัวบุคคลที่เป็นเหตุให้เกิดศรัทธาเท่านั้นต้องรู้ในพระธรรมคือคำสอนอย่างที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงได้สอนธรรมไว้เพราะพระธรรมจะเป็นเครื่องนำไปสู่การพ้นทุกข์และบรรลุถึงเป้าหมายในที่สุด ดังที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้แล้วว่าผู้ไม่เห็นพระสัทธรรมถึงแม้ว่าจะเห็นพระผู้มีพระภาคก็ชื่อว่าไม่ได้เห็นพระองค์หากศรัทธานั้นไม่มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายก็เป็นเพียงจลศรัทธาเพราะไม่มีปัญญาเกิดขึ้นโอกาสที่เข้าถึงเป้าหมายคือพระนิพพานนั้นไม่มี

2) โฆสัปปมาณิกาคือบุคคลผู้ถือเสียงเป็นประมาณเลื่อมใสในเสียงบุคคลบางคนในโลกนี้ถือเอาประมาณในเสียงที่ผู้อื่นกล่าวสรรเสริญที่ผู้อื่นชมเชยที่ผู้อื่นกล่าวยกย่องที่ผู้อื่นกล่าวสรรเสริญสืบ ๆ กันมาแล้วเกิดความเลื่อมใสหรือบุคคลที่ได้ยินได้ฟังเสียงพูดจาที่ไพเราะจึงชอบใจเลื่อมใสน้อมใจที่จะเชื่อถือแล้วเกิดความเลื่อมใสน้อมใจไปเพื่อศรัทธาบุคคลประเภทนี้เรียกว่าผู้ถือเสียงเป็นประมาณเลื่อมใสในเสียงอนาถบิณฑิกคหบดีเกิดศรัทธาในพระพุทธเจ้าเพียงแค่ได้ยินคำว่า “พระพุทธเจ้า” ทำให้อนาถบิณฑิกคหบดีอยากเห็นอยากเข้าเฝ้าอยากที่จะได้เข้าใกล้ในพระพุทธเจ้าเป็นอย่างมากเมื่อได้ฟังธรรมอนุปุพพิกถาและอริยสัจ4ทำให้ธรรมจักษุอันปราศจากธุลีปราศจากมลทินได้เกิดณที่นั่งฟังธรรมนั้นว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดาสิ่งนั้นทั้งปวงมีความดับไปเป็นธรรมดา” อนาถบิณฑิกคหบดีได้เห็นธรรมแล้วบรรลุธรรมแล้วรู้แจ้งธรรมแล้วหยั่งลงสู่ธรรมแล้วข้ามความสงสัยแล้วปราศจากความแคลงใจถึงความเป็นผู้แกล้วกล้าไม่ต้องเชื่อผู้อื่นในคำสอนของพระศาสดาบรรลุโสดาบันผู้เข้าถึง

กระแสแห่งนิพพานเป็นที่สุดขอถึงพระผู้มีพระภาคพร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์เป็นสรณะขอเป็นอุบาสกผู้ถึงสรณะไปจนตลอดชีวิต (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตูตชีโว), 2551, หน้า 62)

สรุปได้ว่า เมื่อบุคคลผู้ถือเสียงเป็นประมาณเป็นเหตุเกิดศรัทธาในทางพระพุทธศาสนาคำว่าศรัทธานั้นจะต้องประกอบด้วยปัญญาเมื่อมีศรัทธาที่เกิดจากเสียงแล้วจะต้องพัฒนาต่อไปให้เป็นปัญญาเป็นปัญญาประเภทที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นจากวัฏฏทุกข์แล้วให้ปัญญาเป็นตัวทำหน้าที่ส่งต่อไปให้ถึงเป้าหมายศรัทธานั้นจะหมดหน้าที่ไปเมื่อเกิดปัญญาแล้วหากยังมีศรัทธาที่มีเสียงเป็นเหตุอยู่ปัญญานั้นก็จะไม่เกิดขึ้นและก็ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับเป้าหมายในทางพระพุทธศาสนาเพราะบุคคลจะติดอยู่เพียงแค่ศรัทธาเท่านั้น

3) ลูขัปปมาณิกาคือบุคคลผู้ถือความเศร้าหมองเป็นประมาณเลื่อมใสในความเศร้าหมองบุคคลบางคนในโลกนี้เห็นจีวรเศร้าหมองบาตรเศร้าหมองเสนาสนะเศร้าหมองหรือเห็นทุกกรกิริยาต่าง ๆ ถือเอาประมาณในความเศร้าหมองนั้นแล้วจึงชอบใจแล้วเกิดความเลื่อมใสน้อมใจที่จะเชื่อถือบุคคลประเภทนี้เรียกว่าผู้ถือความเศร้าหมองเป็นประมาณเลื่อมใสในความเศร้าหมอง

พระโมฆราชได้ถูกโรคเรื้อนรบกวนทั้งในเวลากลางคืนก็ไม่ได้รับความสุขในการนอนเมื่อได้เห็นโทษของร่างกายจึงบวชเป็นบรรพชิตเป็นศิษย์ของพราหมณ์ชื่อพาวรีได้ถามปัญหาที่ละเอียดลึกซึ้งว่าโลกนี้โลกหน้าพรหมโลกและเทวโลกแต่ไม่ได้รับคำตอบเมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้ไปถามปัญหานี้กับพระผู้มีพระภาคว่าข้าพระองค์พิจารณาเห็นโลกอย่างไรมัจจุราชจึงจะมองไม่เห็น

พระผู้มีพระภาคตรัสว่าโมฆราชเธอจงเป็นผู้มีสติทุกเมื่อพิจารณาเห็นโลกโดยความเป็นของว่างเปล่าถอนความเห็นว่าเป็นอัตตาเสียเมื่อเป็นเช่นนี้จะพึงข้ามพ้นมัจจุราชได้เธอเมื่อพิจารณาเห็นโลกด้วยอุบายอย่างนี้มัจจุราชจึงจะมองไม่เห็น เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสจบพระคาถาโมฆราชก็ปราศจากผมและหนวดนุ่งห่มผ้ากาสาวะได เป็นภิกษุและเป็นพระอรหันต์พระโมฆราชได้เก็บผ้ามาจากกองขยะป่าช้าและทางรถทางเกวียนมาทำเป็นผ้าสังฆาฏิจากผ้านั้นใช้สอยจีวรที่เศร้าหมองพระผู้มีพระภาคทรงพอพระทัยในคุณข้อนั้นของท่านโมฆราชจึงทรงตั้งไว้ในตำแหน่งแห่งภิกษุ ผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายฝ่ายที่ใช้สอยจีวรเศร้าหมองเพราะเป็นผู้ไม่มีอาสวะดับสนิทเหมือนเปลวไฟที่หมดเชื้อดับไปกิเลสทั้งหลายก็เผาได้แล้วภพทั้งปวงก็ถอนได้แล้วสามารถตัดกิเลสเครื่องผูกมัดได้แล้วจึงอยู่อย่างผู้ไม่มีอาสวะ (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตูตชีโว), 2551, หน้า 63)

สรุปได้ว่า การเป็นผู้มีสติทุกเมื่อพิจารณาเห็นโลกโดยความเป็นของว่างเปล่าถอนความเห็นว่าเป็นอัตตาจึงทำให้มีความยินดีที่ใช้สอยจีวรที่เศร้าหมองมากกว่าเพราะการเกิดในตระกูลดีมีทรัพย์สมบัติมากมายก็ไม่ได้ทำให้หายจากความทุกข์แต่อย่างใด

4) ธัมมัปปมาณิกาคือบุคคลผู้ถือธรรมเป็นประมาณเลื่อมใสในธรรมบุคคลบางคนในโลกนี้เห็นศีลสมาธิปัญญาแล้วถือเอาประมาณในศีลเป็นต้นนั้นแล้วเกิดความเลื่อมใสบุคคลประเภทนี้เรียกว่าผู้ถือธรรมเป็นประมาณเลื่อมใสในธรรม

กรณีของปัญจวัคคีย์เมื่อครั้งเกิดศรัทธาในธรรมของพระพุทธเจ้าจึงปรารถนาที่จะเข้าไปหานั่งใกล้เงี่ยหูลงฟังฟังธรรมจดจำธรรมพิจารณาเนื้อความความเพ่งพินิจธรรมมีความยินดีพอใจมีความขยันอดทนไตร่ตรองและอุทิศกายและใจเพราะเชื่อในปัญญาการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าทำให้เหล่าปัญจวัคคีย์ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดด้วยธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสกับเหล่าปัญจวัคคีย์ไว้ว่า

ภิกษุทั้งหลายตถาคตเป็นอรหันต์ตรัสรู้เองโดยชอบพวกเธอจงเงี่ยโสตสดับเราได้บรรลุอมตะธรรมแล้วจะสั่งสอนจะแสดงธรรมพวกเธอเมื่อปฏิบัติตามที่เราสั่งสอนไม่นานนักก็จักทำให้แจ้งซึ่งประโยชน์อันยอดเยี่ยมอันเป็นที่สุดแห่งพรหมจรรย์ที่เหล่ากุลบุตรผู้ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตโดยชอบต้องการด้วยปัญญาอันยิ่งเองเข้าถึงอยู่ในปัจจุบันนี้แน่แท้ทำให้ปัญจวัคคีย์เกิดศรัทธาและตั้งใจฟังเพื่อความรู้ยิ่งแล้วเป็นผลทำให้โกณฑัญญะหนึ่งในปัญจวัคคีย์ได้เกิดดวงตาเห็นธรรมเป็นคนแรกในขณะที่พระผู้มีพระภาคตรัสธัมมจักกัปปวัตตนสูตรอยู่แล้วได้ทูลขอบวชและต่อมาพระวัปปพระภัททิยะพระมหามานะและพระอัสสชิก็ได้ดวงตาเห็นธรรมเช่นเดียวกันและบรรลุอรหัตตผลในที่สุด (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 63-64)

สรุปได้ว่า ผู้ศรัทธาในธรรมเมื่อบุคคลมีเหตุคือธรรมมีผลคือศรัทธาศรัทธานั้นเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการเข้าถึงเป้าหมายดังที่เหล่าปัญจวัคคีย์เมื่อเกิดศรัทธาในธรรมของพระพุทธเจ้าเพราะถือเอาธรรมในพระพุทธเจ้าแล้วไม่ได้หยุดอยู่เพียงแค่ศรัทธาในธรรมเท่านั้นแต่เกิดความสนใจแล้วจึงได้เข้าไปหานั่งใกล้เงี่ยหูฟังธรรมว่าพระผู้มีพระภาคจะตรัสเรื่องอะไรแล้วจึงจดจำในธรรมนั้น ๆ นำธรรมนั้นมาพิจารณาในเนื้อความความเพ่งพินิจในธรรมเกิดความขยันอดทนไตร่ตรองและยอมอุทิศทั้งกายและใจจึงเกิดปัญญารู้แจ้งธรรมเมื่อได้ฟังธรรมอันเป็นผลแห่งพระอรหัตก็สามารถสำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้ในที่สุด

ความสำคัญของศรัทธา

ศรัทธามีความสำคัญแตกต่างกันตามความหมายและหน้าที่ศรัทธาแม้จะเป็นเพียงปัจจัยขั้นพื้นฐานและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาปัญญาแต่ไม่สามารถดูแคลนได้เพราะอาจทำให้เข้าใจความหมายศรัทธาผิดไปเพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของศรัทธานั้นจึงสามารถแบ่งตามความหมายและหน้าที่ได้ 3 ประการคือ

1) ศรัทธาเป็นพื้นฐานในกระบวนการพัฒนาสู่ปัญญาปุถุชนที่ยังไม่สามารถเข้าถึงปัญญาได้ศรัทธาในขั้นพื้นฐานมีความสำคัญมากศรัทธาเป็นอุปกรณ์ชักนำให้เดินหน้าต่อไปในการพัฒนาเป็นปัญญาเมื่อใช้ถูกต้องจึงเป็นการเริ่มต้นที่ดีทำให้การก้าวหน้าไปสู่จุดหมายได้ผลรวดเร็วขึ้นเพราะในระดับปุถุชนยังต้องอาศัยศรัทธาจากคนอื่นก่อนจึงจะสามารถพัฒนาให้เป็นปัญญาและสร้างความสัมพันธ์ในฐานะเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการเข้าถึงเป้าหมายได้

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถึงการบรรลุอรหัตตผลกับเหล่าภิกษุทั้งหลายไว้ว่า

บุคคลเมื่อเกิดศรัทธาแล้วจึงจะเข้าไปหาพยายามที่จะเข้าไปนั่งให้ใกล้ ๆ เฝ้าคอยเงี่ยหูฟังว่าท่านจะพูดอะไรฟังธรรมนั้นอย่างตั้งอกตั้งใจแล้วจดจำธรรมที่ฟังนั้นไว้เป็นอย่างดีนำเนื้อความแห่งธรรมที่จดจำไว้มาพิจารณาธรรมทั้งหลายควรแก่การนำมาพิจารณาขณะที่มีการพิจาณาธรรมอยู่นั้นความยินดีพอใจในธรรมจึงเกิดขึ้นเกิดความขยันอดทนไตร่ตรองดีแล้วจึงได้อุทิศกายและใจเพื่อทำให้รู้เห็นเข้าใจอย่างชัดเจนแจ่มแจ้งในสัจจะอันยอดเยี่ยมด้วยนามกาย (เจตสิกทั้งหลาย) และเห็นแจ่มแจ้งสัจจะอันยอดเยี่ยมนั้นด้วยปัญญาแต่หากศรัทธาไม่มีการที่จะเข้าไปหาหรือการเข้านั่งใกล้ ๆ การเงี่ยโสตเพื่อที่จะรับฟังธรรมการที่จะจดจำธรรมเอาไว้เพื่อการพิจารณาเนื้อความความเพ่งพินิจธรรมความยินดีพอใจความขยันอดทนการไตร่ตรองและการอุทิศกายและใจก็ไม่มีในบุคคลนั้นเหล่าปัญจวัคคีย์เมื่อครั้งที่ยังไม่เกิดศรัทธาในพระพุทธเจ้าเพราะคิดว่าพระผู้มีพระภาคละทิ้งความเพียรจะบรรลุธรรมสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าได้อย่างไรพระผู้มีพระภาคตรัสกับเหล่าปัญจวัคคีย์ไว้ว่า

ภิกษุทั้งหลายตถาคตเป็นอรหันต์ตรัสรู้เองโดยชอบพวกเธอจงเลี่ยงโสตสดับเราได้บรรลุอมตะธรรมแล้วจะสั่งสอนจะแสดงธรรมพวกเธอเมื่อปฏิบัติตามที่เราสั่งสอนไม่นานนักก็จักทำให้แจ้งซึ่งประโยชน์อันยอดเยี่ยมอันเป็นที่สุดแห่งพรหมจรรย์ที่เหล่ากุลบุตรผู้ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตโดยชอบต้องการด้วยปัญญาอันยิ่งเองเข้าถึงอยู่ในปัจจุบันนี้แน่แท้

เมื่อพระผู้มีพระภาคทรงสามารถกระทำให้ปัญจวัคคีย์ยินยอมได้แล้วปัญจวัคคีย์เกิดตถาคตโพธิสัทธาจึงตั้งใจฟังเพื่อความรู้ยิ่งแล้วเป็นผลทำให้ปัญจวัคคีย์ได้เกิดปัญญาเห็นธรรมแสดงให้เห็นว่าศรัทธาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของกระบวนการพัฒนาสู่ปัญญาเป็นอย่างมากหากบุคคลไม่เกิดศรัทธาแล้วจะไม่สนใจหรือใฝ่หาความรู้หรือปัญญาก็จะไม่เกิดความสัมพันธ์ของความสำคัญของศรัทธาในฐานะเป็นปัจจัยเกื้อกูลขั้นพื้นฐานในกระบวนการพัฒนาสู่ปัญญา

อัจฉริยบุคคลบางคนสร้างเสริมปัญญาของตนได้โดยไม่ต้องอาศัยศรัทธาต่อผู้อื่นท่านเหล่านั้นได้ใช้แต่ความรู้จักคิดรู้จักมองสิ่งทั้งหลายตามสภาวะและตามเหตุปัจจัยคือใช้โยนิโสมนสิการอย่างเดียวแล้วพัฒนาปัญญาให้เจริญงอกงามขึ้นจนรู้เข้าใจทั่วถึงซึ่งสัจธรรมหมายถึงพระพุทธเจ้าและพระปัจเจกพุทธเจ้าที่สามารถตรัสรู้ได้โดยใช้โยนิโสมนสิการอย่างเดียวเป็นปัจจัยของปัญญา

ผู้มีปัญญามากศรัทธาจะมีความสำคัญในขั้นพื้นฐานคือใช้เป็นเพียงเครื่องกระตุ้นปัญญาให้เกิดขึ้นเมื่อปัญญาเกิดแล้วก็จะใช้ปัญญาเป็นตัวนำเข้าสู่วิมุตติจะเห็นตัวอย่างในกรณีของพระสารีบุตรได้เห็นพระอัสสชิเกิดความเลื่อมใสว่าลักษณะท่าทางของท่านแสดงว่าคงมีอะไรดีคงมีภูมิธรรมปัญญาสูงเกิดความอยากจะรู้อยากจะถามจึงเข้าไปหาแล้วสนทนากันเมื่อได้บวชในพระพุทธศาสนาแล้วพระสารีบุตรไม่ได้เชื่อพระพุทธเจ้าดังในปุพพปัฏฐกสูตรที่พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกพระสารีบุตรมาตรัสถามว่า

สารีบุตรเธอเชื่อหรือไม่ว่าสัทธินทรีย์ที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้วย่อมหยั่งลงสู่อมตะมีอมตะเป็นที่ไปในเบื้องหน้ามีอมตะเป็นที่สุด...ปัญญินทรีย์ที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้วย่อมหยั่งลงสู่อมตะมีอมตะเป็นที่ไปในเบื้องหน้ามีอมตะเป็นที่สุด

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญข้อนี้ชนเหล่าใดไม่รู้ไม่เห็นไม่เข้าใจมิได้ทำให้แจ้งมิได้สัมผัสด้วยปัญญาชนเหล่านั้นพึงถึงความเชื่อต่อผู้อื่นในข้อนั้นว่าสัทธินทรีย์...ปัญญินทรีย์ที่บุคคลเจริญ (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 65)

สรุปได้ว่า มนุษย์มีความสามารถและสติปัญญาที่ติดตัวมาแต่เกิดต่างกันปุถุชนธรรมดาจะเข้าถึงปัญญาได้อาจเป็นเรื่องยากแต่เมื่อเขาได้ยินได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ จากบุคคลอื่นแล้วจึงจะทำให้เขาเกิดความสนใจและเกิดศรัทธาในเรื่องนั้น ๆ ศรัทธาเป็นพื้นฐานให้เขาได้ค้นหาข้อมูลต่อไปจนสามารถได้รู้เห็นตามความเป็นจริงจนเข้าถึงขั้นเป็นปัญญาแล้วสามารถพัฒนาต่อไปจนถึงเป้าหมายได้ในทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญต่อปัญญาเป็นอย่างมากเพราะเป็นศาสนาแห่งปัญญาแต่ในบุคคลทั่วไปที่ยังไม่สามารถได้มาซึ่งปัญญาในส่วนของศรัทธานั้นจะเป็นสิ่งที่สำคัญมากเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างให้เกิดปัญญาและต้องเป็นศรัทธาที่เป็นแบบนำสู่ปัญญาเท่านั้นจึงจะเป็นศรัทธาที่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ต่อไปให้ถึงเป้าหมายได้

2) ศรัทธาเป็นพื้นฐานในกระบวนการปฏิบัติเพื่อการบรรลุธรรมการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเป็นวิธีฝึกอบรมเพื่อการให้เกิดความรู้แจ้งเป็นกระบวนการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่การบรรลุธรรมตั้งแต่ขั้นรู้เห็นถูกต้องตามความเป็นจริงไปจนถึงการหลุดพ้นจากวัฏฏทุกข์คือพระนิพพานในกระบวนการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานมีหมวดธรรมที่สำคัญต่อการปฏิบัติคืออินทรีย์ 5 กับพละ 5 องค์ประกอบของหลักธรรมทั้งสองเหมือนกันคือศรัทธาวิริยะสติสมาธิปัญญาแต่มีส่วนต่างกันคือหน้าที่ที่ต้องเป็นไปตามหลักธรรมนั้น ๆ พละธรรมเป็นกำลังเกื้อหนุนแก่อริยมรรคให้เกิดความเข้มแข็งมั่นคงซึ่งธรรมที่ตรงข้ามแต่ละอย่างจะเข้าครอบงำไม่ได้อินทรีย์ธรรมเป็นเจ้าการในการครอบงำซึ่งธรรม

ที่ตรงข้ามแต่ละอย่างคือความไร้ศรัทธาความเกียจคร้านความประมาทความฟุ้งซ่านและความหลงงมงาย

พระผู้มีพระภาคตรัสในปฐมโสตาปันนสูตรว่า

ภิกษุทั้งหลายเป็นการรับรองผลในการใช้อินทรีย์ 5 ว่าอินทรีย์ 5 ประการสัทธินทรีย์ปัญญินทรีย์นี้เมื่อใดที่อริยสาวกได้รู้ชัดถึงคุณโทษความเกิดความดับและเครื่องสลัดออกจากอินทรีย์

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสธรรมหมวดพละ 5 กับพระภิกษุทั้งหลายว่า

พละ 5 ประการคือสัทธาพละเป็นผู้มีศรัทธาเชื่อปัญญาเครื่องตรัสรู้ของตถาคตเป็นกำลังมีวิริยพละเป็นผู้ปรารภความเพียรเพื่อละอกุศลธรรมเพื่อให้กุศลธรรมเกิดมีความเข้มแข็งมีความบากบั่นมั่นคงไม่ทอดธุระในกุศลธรรมทั้งหลายอยู่เป็นผู้มีสติเป็นกำลังประกอบด้วยสติปัญญาเป็นเครื่องรักษาตนอย่างยิ่งระลึกถึงสิ่งที่ทำคำที่พูดแม้นานได้มีสมาธิพละเป็นผู้สงัดจากกามและอกุศลธรรม

ทั้งหลายเป็นผู้มีปัญญาพละคือประกอบด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาเห็นทั้งความเกิดและความดับอันเป็นอริยะชำแรกกิเลสให้ถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบ (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 66)

ผู้วิจัยเห็นได้ว่าศรัทธาในหมวดธรรมทั้ง 2 เมื่อทำตามหน้าที่แล้วศรัทธามีความสำคัญตามหน้าที่คือเมื่อเป็นอินทรีย์ก็สร้างความเป็นใหญ่ในกิจนั้น ๆ และเมื่อเป็นพละก็เป็นกำลังแห่งจิตใจในการทำกิจนั้น ๆ เพื่อให้องค์ธรรมนั้นเกิดความสัมพันธ์กันในหมวดธรรมและเกื้อกูลส่งเสริมให้การปฏิบัติธรรมเจริญวิปัสสนาเกิดความสำเร็จจนเกิดปัญญารู้แจ้งเห็นจริงในสัจจะธรรมเป็นโลกุตรปัญญามุ่งมั่นที่จะนำพาตนเองเข้าไปให้ถึงเป้าหมายในชีวิตและนำพาให้ตนพ้นทุกข์หลุดพ้นจากวัฏฏะได้ในที่สุดโดยอาศัยศรัทธาเป็นปัจจัยเกื้อกูลขั้นพื้นฐานในกระบวนการปฏิบัติเพื่อการบรรลุธรรมได้

3) ศรัทธาเป็นปัจจัยสนับสนุนส่วนประกอบในหมวดธรรมต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ศรัทธาเป็นองค์ธรรมที่ชักนำบุคคลให้เชื่อมั่นเลื่อมใสในการเข้าสู่กระบวนการฝึกฝนตนและสนับสนุนองค์ธรรมอื่นที่เข้าประกอบด้วยให้ทำหน้าที่ด้วยความมั่นใจว่าจะเกิดผลดีต่อการกระทำกิจนั้น ๆ ซึ่งในหมวดธรรมใดที่มีศรัทธาประกอบอยู่มักต้องมีปัญญาประกอบอยู่ด้วยเพื่อควบคุมศรัทธาให้อยู่ในความหมายที่ถูกต้องเช่น

ในอริยวัฑฒิหรืออารยวัฒิ 5 อันเป็นหลักธรรมที่สร้างความเจริญของอารยชนอย่างประเสริฐที่พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ในวัฑฒิสูตรว่าอริยสาวกใดเจริญด้วยศรัทธาศีลสุตะจาคะ

และปัญญาอริยสาวกนั้นเป็นสัตบุรุษมีปัญญาเห็นประจักษ์ชื่อว่าถือเอาแต่สิ่งที่เป็นสาระสำหรับตนไว้ได้ในโลกนี้ทีเดียว

ภิกษุทั้งหลายอริยสาวกเมื่อเจริญด้วยธรรมเป็นเหตุเจริญ5ประการนี้แลชื่อว่าย่อมเจริญด้วยธรรมเป็นเหตุเจริญอย่างประเสริฐชื่อว่าเป็นผู้ถือเอาแต่สิ่งที่เป็นสาระและถือเอาสิ่งที่ประเสริฐแห่งกาย

พระพรหมคุณาภรณ์ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าหลักความเจริญอย่างประเสริฐของอารยชนมี 5 คือ (1) ศรัทธาความเชื่อความมั่นใจในพระรัตนตรัยในหลักแห่งความจริงความดีงามอันมีเหตุผลและในการที่จะทำความดี (2) ศีลความประพฤติดีมีวินัยเลี้ยงชีพสุจริต (3) สุตะการเล่าเรียนสดับฟังศึกษาหาความรู้ (4) จาคะ (การเผื่อแผ่เสียสละเอื้อเฟื้อมีน้ำใจช่วยเหลือใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังและร่วมมือไม่คับแคบเอาแต่ตัว (5) ปัญญาความรอบรู้รู้คิดรู้พิจารณาเข้าใจเหตุผลรู้จักโลกและชีวิตตามความเป็นจริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2549, หน้า 296)

ในหมวดธรรมที่ชื่อว่าอินทรีย์5หรือที่ชื่อว่าพละ 5 เป็นธรรมที่เป็นใหญ่ในกิจของตนเป็นหลักปฏิบัติทางจิตใจให้ถึงความหลุดพ้นโดยตรงซึ่งมีองค์ธรรมอยู่5ประการได้แก่สัทธาความเชื่อวิริยะความเพียรสติความระลึกได้สมาธิความตั้งจิตมั่นและปัญญาความรู้ทั่วชัดธรรมทั้ง 5 ประการนี้เป็นชุดเดียวกันแต่มีชื่อเรียกต่างกันเพราะว่าให้ความหมายไปตามหน้าที่ที่ทำคือที่เรียกชื่อว่าอินทรีย์

เพราะความหมายว่าเป็นใหญ่ในการกระทำหน้าที่แต่ละอย่าง ๆ ของตนคือเป็นเจ้าการในการครอบงำเสียซึ่งธรรมที่ตรงข้ามแต่ละอย่างคือความไร้ศรัทธาความเกียจคร้านความประมาทความฟุ้งซ่านและความหลงงมงายตามลำดับที่เรียกชื่อว่าพละเพราะมีความหมายว่าเป็นกำลังให้เกิดความเข้มแข็งมั่นคงซึ่งธรรมที่ตรงข้ามเช่นความไร้ศรัทธาเป็นต้นแต่ละอย่างจะเข้าครอบงำไม่ได้

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกับเหล่าภิกษุทั้งหลายไว้ว่า

ภิกษุทั้งหลายอินทรีย์ 5 ประการคือสัทธินทรีย์วิริยินทรีย์สตินทรีย์สมาธินทรีย์ปัญญินทรีย์เมื่อใดที่บุคคลรู้ชัดคุณโทษรู้ชัดความเกิดความดับคุณโทษและเครื่องสลัดออกจากอินทรีย์ 5 ประการนี้ตามความเป็นจริงเมื่อนั้นบุคคลเป็นโสดาบันไม่มีทางตกต่ำมีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้าเป็นผู้หลุดพ้นเพราะไม่ถือมั่นเมื่อนั้น

ภิกษุทั้งหลายพละ 5 ประการนี้มีสัทธาพละเป็นผู้มีศรัทธาคือเชื่อปัญญาเครื่องตรัสรู้ของตถาคตวิริยพละเป็นผู้ปรารภความเพียรเพื่อละอกุศลธรรมเพื่อให้กุศลธรรมเกิดมีความเข้มแข็งมีความบากบั่นมั่นคงไม่ทอดธุระในกุศลธรรมทั้งหลายอยู่สติพละเป็นผู้มีสติคือประกอบด้วยสติปัญญาเป็นเครื่องรักษาตนอย่างยิ่งระลึกถึงสิ่งที่ทำคำที่พูดแม้นานได้สมาธิพละเป็นผู้สงัดจากกามและอกุศลธรรมทั้งหลายปัญญาพละเป็นผู้มีปัญญาคือประกอบด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาเห็นทั้งความเกิดและความดับอันเป็นอริยะชำแรกกิเลสให้ถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบ (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 67)

สรุปได้ว่า การบรรลุธรรมของบุคคลทั้งหลายทุกคนล้วนต้องอาศัยการปฏิบัติวิปัสสนาเพื่อให้เกิดปัญญาความรู้แจ้งตามความเป็นจริงเมื่อว่าตามหน้าที่แล้วหลักธรรมเพื่อให้เป็นไปในกิจของตนและเกิดกำลังใจสำหรับการบรรลุธรรมหมวดธรรมที่เหมาะสมคืออินทรีย์ 5 และพละ 5 แม้แต่พระองค์เองก็อาศัยพละ 5 สร้างกำลังแห่งความสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเช่นกันทั้งนี้เพื่อให้หมวดธรรมนั้นเกิดความสมบูรณ์อันจะนำพาให้บุคคลสามารถเข้าถึงเป้าหมายได้ก็ด้วยอาศัยความสัมพันธ์ขององค์ธรรมในอินทรีย์ 5 และพละ 5 ที่มีศรัทธาเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วยและมีความสัมพันธ์ต่อกันในหมวดธรรมในฐานะเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการเข้าถึงเป้าหมายในการบรรลุธรรม

อานิสงส์ของศรัทธา

ในประเด็นอานิสงส์ของศรัทธานี้มีข้อความปรากฏในขุททกนิกายอปทานตอนประวัติในอดีตชาติของพระสิงคาลมาตาเถรีว่าบุคคลผู้มีศรัทธาไม่หวั่นไหวตั้งมั่นดีในพระตถาคตมีศีลดีงามที่พระอริยเจ้าใคร่และสรรเสริญมีความเลื่อมใสในพระสงฆ์มีความเห็นตรงนักปราชญ์เรียกผู้นั้นว่าเป็นผู้ไม่ขัดสนชีวิตของผู้นั้นไม่เปล่าประโยชน์เพราะฉะนั้นบุคคลผู้มีปัญญาเมื่อมาระลึกถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลายพึงหมั่นประกอบศรัทธาศีลปสาทะความเลื่อมใสและความเห็นที่ชอบธรรม

ในพระสุตตันตปิฎกมัชฌิมนิกายอุปริปัณณาสก์ก็มีข้อความปรากฏเกี่ยวกับอานิสงส์อานิสงส์ศรัทธาว่าภิกษุทั้งหลายภิกษุในธรรมวินัยนี้เป็นผู้ประกอบด้วยศรัทธาประกอบด้วยศีล

ประกอบด้วยสุตะประกอบด้วยจาคะประกอบด้วยปัญญามีความปรารถนาอย่างนี้ว่าโอหนอเพราะอาสวะสิ้นไปเราพึงทำให้แจ้งเจโตวิมุตติปัญญาวิมุตติอันไม่มีอาสวะด้วยปัญญาอันยิ่งเองเข้าถึงอยู่ในปัจจุบันเพราะอาสวะสิ้นไปภิกษุนั้นจึงทำให้แจ้งเจโตวิมุตติปัญญาวิมุตติอันไม่มีอาสวะด้วยปัญญาอันยิ่งเองเข้าถึงอยู่ในปัจจุบันได้เห็นได้ว่าภิกษุผู้ประกอบด้วยศรัทธาอย่างตั้งมั่นแล้วย่อมทำให้แจ้งซึ่งปัญญาวิมุตติไม่มีอาสวะย่อมเป็นผู้ที่แกล้วกล้าอย่างยิ่งในพระศาสนา

ศรัทธาเป็นองค์ธรรมที่ชักนำบุคคลให้เชื่อมั่นเลื่อมใสในการเข้าสู่กระบวนการฝึกฝนตนเพื่อให้เกิดความกล้าหาญและทำความสัมพันธ์สนับสนุนกับองค์ธรรมอื่นที่เข้าประกอบด้วยให้ทำหน้าที่ด้วยความมั่นใจว่าจะเกิดผลดีต่อการฝึกฝนกระทำกิจนี้โดยมีปัญญาประกอบอยู่ด้วยเพื่อควบคุมศรัทธาให้อยู่ในความหมายที่ถูกต้องดังจะได้ศึกษาต่อไป

สรุปได้ว่า ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความหมายของศรัทธาหมายถึงความเชื่อที่มีปัญญาประกอบและกลั่นกรองในการตัดสินใจหมายถึงความเชื่อในพระรัตนตรัยที่มีการเกี่ยวข้องกับการบรรลุธรรมสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นและเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการเข้าถึงเป้าหมายคือนิพพานศรัทธามีความทำให้ใจผ่องใสเป็นลักษณะทำให้บุคคลมีความคิดถูกต้องตามความเป็นจริงเกิดสัมมาทิฏฐิขึ้นมีความทำให้แล่นไปด้วยดีเป็นลักษณะในการกระทำความเพียรเพื่อให้ถึงเพื่อบรรลุเพื่อทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ยังไม่ได้ทำให้แจ้ง

มูลเหตุให้เกิดศรัทธามี 4 คือรูปความเศร้าหมองเสียงธรรมเป็นเหตุเกิดจึงชอบใจเลื่อมใสน้อมใจที่จะนับถือศรัทธายังมีความสำคัญตามความหมายและหน้าที่ถึง 3 ประการคือเป็นพื้นฐานในกระบวนการพัฒนาสู่ปัญญาเป็นพื้นฐานในกระบวนการปฏิบัติเพื่อการบรรลุธรรมเป็นส่วนประกอบพื้นฐานในหมวดธรรมต่าง ๆ

ศรัทธามีคุณค่าและประโยชน์ในการพัฒนามนุษย์ถึง 4 ฐานะคือ (1) ฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาให้ได้อริยทรัพย์ (สัทธาสีลหิริโอตตัปปะสุตจาคะปัญญา) (2) ฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาให้บุคคลข้ามโอฆะ (กามภพทิฏฐิอวิชชา) (3) ฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาให้บรรลุธรรมของพระอรหันต์ (4) ฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาบุคคลผู้อยู่ครองเรือนให้ได้รับทั้งประโยชน์ในปัจจุบันและประโยชน์ในภายหน้า (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 68)

ดังนั้น เมื่อใดที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องของคำว่าศรัทธาและเป็นไปตามแนวทางของพระพุทธศาสนาเถรวาทศรัทธาจะมีผลต่อชีวิตของบุคคลคือเกิดปัญญาและทำให้บรรลุถึงเป้าหมายซึ่งจะได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศรัทธาในฐานะเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการเข้าถึงเป้าหมายในพระพุทธศาสนาต่อไป

2. วิริยพละกำลังคือวิริยะ

ความหมายของวิริยะ

วิริยะตามพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ โดย ป.อ.ปยุต (พระธรรมปิฎก) ได้ให้ความหมายถึง ความเพียรความกล้าความเข้มแข็งมีรูปวิเคราะห์ว่า วิรานำภาโวกมฺมำวาวิริยำ ภาวะที่พึงให้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546, หน้า 281) เป็นไปตามวิธี

ลักษณะของวิริยะ

ลักขณาทิจตุกะของวิริยเจตสิกแบ่งอย่างละเอียดได้ 4 ลักษณะคือมีความอุตสาหะเป็นลักษณะอย่าง 1 มีการอุดหนุนค้ำชูสหชาตธรรมเป็นกิจอย่าง 1 มีการไม่ย่อท้อถดถอยเป็นผลอย่าง 1 มีความสลดสังเวชเป็นเหตุใกล้อย่าง 1

วิริยะหรือความเพียรมีลักษณะมีกิจมีผลปรากฏและเหตุใกล้ดังนี้คือ

1) มีความอดทนต่อสู้กับความลำบากเป็นลักษณะ

2) มีความอุดหนุนธรรมที่เกิดพร้อมกับตนไม่ให้ถอยหลังเป็นกิจ

3) มีการไม่ท้อถอยเป็นผลปรากฏ

4) มีความสลดคือสังเวควัตถุ 8 คือชาติทุกข์ชราทุกข์พยาธิทุกข์ทุกข์จากความป่วยไข้มรณทุกข์นิรยทุกข์เปตติทุกข์อสุรกายทุกข์ดิรัจฉานทุกข์ทุกข์จากการเกิดในสภาพที่ไม่ดีต่าง ๆ เป็นเหตุใกล้หรือมีวิริยารัมภวัตถุ 8 วัตถุอันเป็นอารมณ์ให้เกิดการปรารภความเพียรเช่นการงานการเดินทางสุขภาพอาหารเป็นเหตุใกล้

ในคัมภีร์มิลินทปัญหาพระเจ้ามิลินทร์ได้ตรัสถามปัญหากับพระนาคเสนถึงลักษณะของวิริยะคือความเพียรว่าคืออะไรมีลักษณะอย่างไรซึ่งพระนาคเสนได้วิสัชชนาปัญหาไว้อย่างแจ่มแจ้งคือ

ข้าแต่พระนาคเสนวิริยะคือความเพียรมีลักษณะอย่างไรมหาราชะความเพียรมีการค้ำจุนไว้เป็นลักษณะกุศลธรรมเหล่านั้นทั้งสิ้นอันความเพียรค้ำจุนไว้แล้วย่อมไม่เสื่อมขอนิมนต์อุปมาก่อนอุปมาเรือนที่จะล้มขอถวายพระพรเมื่อเรือนจะล้มบุคคลค้ำไว้ด้วยไม้อื่นเรือนที่ถูกค้ำไว้นั้นก็ไม่ล้มฉันใดความเพียรก็มีการค้ำจุนไว้เป็นลักษณะกุศลธรรมเหล่านั้นทั้งสิ้นก็ไม่เสื่อมฉันนั้นขอนิมนต์อุปมาให้ยิ่งขึ้นไปอีกอุปมาพวกเสนามหาราชะพวกเสนาจำนวนน้อยต้องพ่ายแพ้แก่เสนาหมู่มากหากพระราชาทรงกำชับไปให้ดีทั้งเพิ่มกองหนุนส่งไปให้เสนาจำนวนน้อยกับกองหนุนนั้นต้องชนะเสนาหมู่มากได้ฉันใดความเพียรก็มีการค้ำจุนไว้เป็นลักษณะกุศลธรรมเหล่านั้นทั้งสิ้นอันความเพียรอุดหนุนแล้วก็ไม่เสื่อมฉันนั้น

ข้อนี้สมจริงดังที่สมเด็จพระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า

อริยสาวกผู้มีความเพียรเป็นกำลังย่อมละอกุศลเจริญกุศลได้ละสิ่งที่มีโทษเจริญสิ่งที่ไม่มีโทษได้ย่อมไม่เสื่อมจากพระสัทธรรมดังนี้ขอถวายพระพรการทำความเพียรนั้นคือไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไปถ้าหย่อนเกินไปก็จะเอียงไปทางเกียจคร้านถ้าตึงเกินไปก็จะฟุ้งซ่านจึงควรทำความเพียรแต่พอดีความเพียรเป็นคุณธรรมที่จะนำผู้ปฏิบัติให้พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อนในชีวิตได้ตั้งแต่

ความทุกข์หรือความเดือดร้อนในระดับต้น ๆ ซึ่งเป็นความเดือดร้อนหรือความทุกข์ในชีวิตประจำวัน จนสามารถนำพาให้พ้นจากความทุกข์อย่างสิ้นเชิงคือบรรลุพระนิพพานได้ก็เพราะอาศัยความเพียรแต่หากบุคคลใดไม่ประกอบด้วยวิริยะคือความพากเพียรแล้วย่อมทำให้บุคคลนั้นประสบกับความเสื่อมของชีวิตทำให้ชีวิตนั้นไร้ค่าที่เรียกว่าโมฆะชีวิตซึ่งพระพุทธองค์ตรัสไว้ว่ากุสีโตความเกียจคร้านและหีนวิริโย ผู้มีความเพียรเลวบุคคลใดก็ตามที่ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ2ประการนี้ท่านจัดว่าเป็นชีวิตที่เสื่อม (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 69)

สรุปได้ว่า วิริยะหมายถึงความเพียรความกล้าความเข้มแข็งมีความอดทนต่อสู้กับความลำบากเป็นลักขณะมีความอุดหนุนธรรมที่เกิดพร้อมกับตนไม่ให้ถอยหลังเป็นกิจมีการไม่ถ้อถอยเป็นผลปรากฏมีความสลดคือสังเวควัตถุ 8 มีชาติทุกข์เป็นต้นเป็นอารมณ์ให้เกิดการปรารถนาความเพียรเป็นเหตุใกล้มีการค้ำจุนไว้เป็นลักษณะกุศลธรรมเหล่านั้นทั้งสิ้นอันความเพียรค้ำจุนไว้แล้วย่อมไม่เสื่อมแต่หากบุคคลใดไม่ประกอบด้วยวิริยะคือความเพียรแล้วย่อมทำให้บุคคลนั้นประสบความเสื่อมของชีวิตทำให้ชีวิตนั้นไร้ค่าที่เรียกว่าโมฆะชีวิต

อานิสงส์ของวิริยะ

คนที่ประกอบไปด้วยความเพียรจะได้รับผลคนที่มีความเพียรนั้นจะไม่อ้างเหตุต่าง ๆ เช่นอ้างว่าร้อนนักหนาวนักเย็นนักเป็นต้นแล้วหลีกเลี่ยงไม่กระทำกิจธุระไม่กระทำหน้าที่การงานแต่จะกระทำหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งอดทนมุ่งมั่นไม่ท้อถอยเมื่อกระทำหน้าที่ด้วยความเพียรอย่างนี้ย่อมประสบผลคือไม่เสื่อมจากความสุขเพราะ “วิริยะ” เป็นเหตุให้กล้าลงมือทำงานและกล้าเผชิญปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ขณะทำงานตรงกันข้ามหากขาดความเพียรพยายามเสียแล้วก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

วิริยะเป็นธรรมที่ให้ผลอย่างกว้างขวางและสำคัญมากเพราะแม้แต่จะมีความตั้งใจกระทำสักเพียงใดก็ตามถ้าหากว่าขาดความพากเพียรเสียแต่อย่างเดียวเท่านั้นการงานต่าง ๆ ก็จะไม่เป็นผลสำเร็จดังที่ได้ตั้งใจไว้ส่วนมากมักจะไม่ใครได้คำนึงถึงความเพียรกันอย่างจริงจังดังนั้นเมื่อประสบกับความคับขันเข้าบ้างก็มักจะท้อถอยเสียยิ่งเป็นการบำเพ็ญเพียรเจริญวิปัสสนาภาวนาอันเป็นการประกอบวิวัฏฏนิสสิตกุสลด้วยแล้วก็จะต้องเป็นความเพียรที่สมบูรณ์ด้วยองค์ 4 ที่เรียกว่าจตุรังค วิริยะ คือแม้เนื้อจะเหือดเลือดจะแห้ง 1 จะเหลือแต่เพียงหนัง 1 จะเหลือแต่เพียงกระดูก 1 จะเหลือแต่เพียงเอ็น 1 ก็จะไม่ละเสียจากความเพียรที่กำลังกระทำอยู่นั้นเลยผู้ที่พากเพียรยิ่งอย่างนี้ย่อมล่วงทุกข์ได้ดังในธรรมบทที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าวิริเยนทุกฺขมจฺเจติ “คนจะล่วงทุกข์ได้ก็เพราะความเพียร”การปรารภความเพียรคือลงมือทำความเพียรอย่างเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวทำงานอันเป็นหน้าที่ประจำให้สำเร็จทำงานที่แทรกซ้อนขึ้นมาในระหว่างนั้นให้สำเร็จทำงานนั้นอย่างเอาจริงเอาจังไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก ลำบากมุ่งความสำเร็จของงานในเวลาอันรวดเร็วและมีความเรียบร้อยเป็นสำคัญและนอกจากนี้ภิกษุใดเป็นผู้มีความเพียรไม่เกียจคร้านประกอบพร้อมไปด้วยความสันโดษในปัจจัยสี่เป็นบุคคลที่พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญ

ว่าเป็นผู้ตั้งอยู่ในอริยวงศ์และเป็นบุคคลผู้เลิศและบุคคลเช่นนี้เป็นบุคคลที่ไม่มีใครสามารถตำหนิติเตียนได้ผู้ที่มีวิริยธปรารภความเพียรเจริญสติปักฐาน 4 แล้วย่อมได้รับอานิสงส์ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่าบุคคลผู้เจริญสติปัฏฐาน 4 ตลอด 7 ปีพึงหวังผลอย่าง 1 ใน 2 อย่างคืออรหัตตผลในปัจจุบันหรือเมื่อยังมีอุปาทานเหลืออยู่ก็จักเป็นอนาคามี (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตูตชีโว), 2551, หน้า 70)

สรุปได้ว่า คนที่ประกอบไปด้วยความเพียรจะได้รับผลและคนที่มีความเพียรจะไม่อ้างเหตุต่าง ๆ แล้วหลีกเหลี่ยงไม่ทำกิจธุระไม่กระทำหน้าที่การงานแต่จะกระทำหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งอดทนมุ่งมั่นไม่ท้อถอยวิริยะนี้เป็นธรรมที่ให้ผลกว้างขว้างและสำคัญมากเพราะแม้แต่จะ

มีความตั้งใจกระทำซักเพียงใดก็ตามถ้าหากว่าขาดความเพียรเสียอย่างเดียวการงานต่าง ๆ ก็จะไม่เป็นผลสำเร็จดั่งที่ได้ตั้งใจไว้

3. สติพละกำลังคือสติ

ความหมายของสติ

สติในพระไตรปิฎก ได้หมายถึงความระลึกได้ความนึกขึ้นได้สติคือการที่จิตนึกถึงสิ่งที่จะพูดจะทำได้นึกถึงสิ่งจะทำคำที่พูดไว้แล้วได้เป็นอาการที่จิตไม่หลงลืมไม่เผลอไผลฉุกคิดขึ้นได้ระงับยับยั้งใจได้เรียกอีกหนึ่งว่าความไม่ประมาทสติเป็นธรรมมีอุปการะมากคือให้ตื่นตัวอยู่เสมอทำให้ไม่เลินเล่อพลั้งเผลอป้องกันความเสียหายเป็นต้นเป็นเหตุให้ฉุกคิดยับยั้งชั่งใจและกระตุ้นทำให้นึกถึงชีวิตทำให้เสียสละทำความดีต่าง ๆ ได้แต่หากขาดสติแล้วจะเป็นเหตุให้ทำอะไรผิดและเสียหายร่ำไปสติเป็นคุณที่เกิดเองไม่ได้ต้องทำให้เกิดด้วยการฝึกจิตรวบรวมจิตให้นิ่งด้วยวิธีต่าง ๆ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546, หน้า 281) เช่นทำสมาธิสวดมนต์ภาวนา

ลักษณะของสติ

ลักขณาทิจตุกะของสติเจตสิกแบ่งอย่างละเอียดได้ 4 ลักษณะคือมีความระลึกได้ในอารมณ์เนือง ๆ คือความไม่ประมาทเป็นลักษณะอย่าง 1 มีการไม่หลงลืมเป็นกิจอย่าง 1 มีการรักษาอารมณ์เป็นผลอย่าง 1 มีการจำได้แม่นยำเป็นเหตุใกล้อย่าง 1

การจัดการกับอารมณ์ที่ถูกปรุงแต่งด้วยกิเลสและอคตินั้นต้องอาศัยสติเป็นหลักเพราะนอกจากสติจะช่วยให้เรารู้เท่าทันอารมณ์และไม่ปล่อยใจให้ปรุงแต่งไปตามอคติแล้วยังช่วยให้รับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงที่สำคัญคือสติสามารถเตือนใจให้รู้จักการให้อภัยหรือใช้ปัญญาในการแก้ไขความขัดแย้งเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่ายได้

ยับยั้งชั่งใจและกระตุ้นให้นึกถึงชีวิตทำให้เสียสละทำความดีต่าง ๆ สติเป็นคุณที่เกิดเองไม่ได้ต้องทำให้เกิดจากที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าสติเป็นธรรมมีอุปกา ระมากทำให้ตื่นอยู่ตัวเสมอทำให้เลินเล่อไม่พลั้งเผลอป้องกันความเสียหายด้วยการฝึกจิตรวบรวมจิตให้นิ่งด้วยวิธีต่าง ๆ มีการทำสมาธิเจริญภาวนาเป็นต้น (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตูตชีโว), 2551, หน้า 70-71)

4. สมาธิพละกำลังคือสมาธิ

สมาธิเป็นสิ่งจำเป็นมากที่สุดสำหรับการเรียนการทำงานและแม้ในการศึกษาธรรมะถ้าขาดสมาธิก็เรียนไม่รู้เรื่องทำงานไม่ได้ดีและศึกษาธรรมะนี้ไม่เข้าใจซึ่งตามปกติเรามักมีสมาธิกันไม่สมบูรณ์คือมีไม่ต่อเนื่องหรือขาด ๆ

ความหมายของสมาธิ

อภิธรรมปิฎกให้ความหมายสมาธิว่า “ความตั้งอยู่แห่งจิตความดำรงอยู่ความไม่ซัดส่ายสมถะสมาธินทรีย์สมาธิพละสัมมาสมาธิสมาธิสัมโพชฌงค์ที่เป็นองค์แห่งมรรคนับเนื่องในมรรคในสมัยนั้นนี้เรียกว่าสัมมาสมาธิ” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546, หน้า 281)

คัมภีร์วิสุทธิมรรคให้คำนิยามไว้ว่า “ภาวะที่จิตมีอารมณ์อันเดียวฝ่ายกุศลชื่อว่าสมาธิ” พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2549, หน้า 296) อธิบายว่า “สมาธิ” แปลกันว่าความตั้งมั่นของจิตหรือภาวะที่จิตแน่วแน่ต่อสิ่งที่กำหนดคำจำกัดความของสมาธิที่พบเสมอคือ “จิตตัสเสกัคคตา” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “เอกัคคตา” ซึ่งแปลว่าภาวะที่จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่งคือการที่จิตแน่วแน่แนบสนิทอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ฟุ้งซ่านหรือส่ายไป...คัมภีร์รุ่นอรรถกถาระบุความหมายจำกัดลงไปอีกว่า“สมาธิคือภาวะมีอารมณ์หนึ่งเดียวของกุศลจิตและไขความออกไปว่าหมายถึงการดำรงจิตและเจตสิกไว้ในอารมณ์หนึ่งเดียวอย่างเรียบสม่ำเสมอและด้วยดีหรือแม้แต่แค่จิตตั้งมั่น” (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตูตชีโว), 2551, หน้า 71)

สรุปได้ว่า สมาธิหมายถึงความตั้งอยู่แห่งจิตความดำรงอยู่ความไม่กระสับกระส่ายในจิตภาวะที่จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่งคือการที่จิตกำหนดแน่วแน่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ฟุ้งซ่านหรือส่ายไปเรียกว่าเอกัคคตาสมาธิมีความจำเป็นมากที่สุดสำหรับการเรียนการทำงานและแม้ในการศึกษาธรรมะถ้าขาดสติก็เรียนไม่รู้เรื่องทำงานไม่ได้ดีและศึกษาธรรมะไม่เข้าใจ

ประเภทของสมาธิ

สมาธิ ตามพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรมซึ่งพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมาย คือปัญญาในการสำรวมแล้วตั้งไว้ด้วยดีถ้าจิตเป็นฌานซึ่งเวลานั้นจิตมีอารมณ์เป็นหนึ่งในลมหายใจเข้าออกก็ดีในคำภาวนาก็ดีในนิมิตก็ดีถ้าจิตจับเฉพาะอย่างนั้นเรียกว่าการเกิดสมาธิหรือการเกิดญาณมี 5 อย่าง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546, หน้า 296) ดังนี้

1) สมาธิ 1 ได้แก่เอกัคคตาสมาธิคือจิตที่มีสมาธิแน่วแน่ในอารมณ์เดียวคือแน่วแน่อยู่ในอารมณ์ที่เพ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้นเอกัคคตามี 3 ระดับคือ

ระดับที่ 1 ขณิกสมาธิหรือบริกรรมสมาธิคือจิตที่ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์ได้ชั่วขณะหรือเป็นสมาธิขณะบริกรรมว่าปฐวี ๆ เป็นต้น

ระดับที่ 2 อุปจารสมาธิคือจิตที่ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์ใกล้จะได้ฌาน

ระดับที่ 3 อัปปนาสมาธิคือจิตตั้งมั่นหรือแนบแน่นอยู่ในอารมณ์ที่กำหนดไม่ซัดส่ายไปไหนกิเลสไม่สามารถรบกวนได้และอัปปนาสมาธิก็คือฌานจิตที่เป็นอัปปนาเกิดขึ้นแล้ว

2) สมาธิ 2 ได้แก่โลกิยสมาธิและโลกุตตรสมาธิ

3) สมาธิ 3 ได้แก่ขณิกสมาธิอุปจารสมาธิและอัปปนาสมาธิ

4) สมาธิ 4 ได้แก่ทิฏฐธัมมสุขวิหารสมาธิญาณทัสสนสมาธิสติสัมปชัญญสมาธิและอาสวักขยสมาธิ

5) สมาธิ 4 ได้แก่สุขสมาธิสันตสมาธิอริยสมาธินิรามิสสมาธิอกาปุริสสมาธิได้แก่สมาธิของมหาบุรุษ (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตูตชีโว), 2551, หน้า 72)

สรุปได้ว่า สมาธิคือปัญญาในการสำรวมแล้วตั้งไว้ด้วยดีมีอารมณ์เป็นหนึ่งในลมหายใจเข้าออกก็ดีในคำภาวนาก็ดีในนิมิตถ้าจิตจับเฉพาะอย่างนั้นเรียกว่าการเกิดสมาธิหรือการเกิดยาน

ลักษณะจิตที่เป็นสมาธิ

จิตที่ได้รับการฝึกฝนดีแล้วโดยเฉพาะในเรื่องของการเจริญสมาธิจะมีความสงบเยือกเย็นมั่นคงไม่หวั่นไหวไปกับอารมณ์ที่มากระทบยิ่งเป็นสมาธิระดับอัปปนาสมาธิก็จะมีความสงบเยือกเย็นประณีตสูงขึ้นไปตามลำดับในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึงลักษณะจิตที่มีสมาธิโดยเฉพาะสมาธิระดับอัปปนาสมาธิไว้ดังนี้

1) ตั้งมั่น (สมาหิตะ) คือตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์ที่จิตกำหนด

2) บริสุทธิ์ (ปริสุทธะ) คือหมดจดจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองจิต

3) ผ่องใส (ปริโยธาตะ) คือไม่มีกิเลสเครื่องทำใจให้ขุ่นมัว

4) เรียบเสมอ (อนังคณะ) คือภาวะจิตที่ไม่ฟูไม่แฟบหรือขึ้น ๆ ลง ๆ

5) ปราศจากสิ่งที่จะทำให้มัวหมอง (วิคตูปกิเลสะ) คือไม่มีกิเลสเครื่องเศร้าหมองมารบกวน

6) นุ่มนวล (มุทุภูตะ) คือมีความอ่อนโยนไม่หยาบกระด้าง

7) ควรแก่การงาน (กัมมนิยะ) คือเหมาะที่จะใช้งานโดยเฉพาะงานด้านพัฒนาปัญญา

8) มั่นคง (ฐิตะ) คือดำรงมั่นเหมือนเสาเขื่อนไม่โยกโคลงหรือหวั่นไหวในลักษณะของจิตที่เป็นสมาธิทั้ง 8 นี้

ท่านพุทธทาสได้อธิบายลักษณะที่ 7 คือกัมมนิยะคือจิตที่ควรแก่การงานมีความสำคัญหรือเป็นจุดมุ่งหมายของสมาธิในพระพุทธศาสนาลักษณะของจิตที่มีสมาธิเช่นนี้ว่าจะเป็นสนามปฏิบัติการทางปัญญาเป็นตัวหนุนให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในสัจธรรม (พุทธทาสภิกขุ, 2540, หน้า 144) ไม่ใช่อยู่ในฌานสมาบัติแข็งที่อเหมือนตุ๊กตาหินทำอะไรไม่ได้ภาวจิตที่อยู่ในฌานจะพิจารณาธรรมไม่ได้เลยมีแต่จะติดอยู่ในฌานนั้นตลอดไปผู้จะพิจารณาธรรมคือเข้าสู่วิปัสสนาได้จะต้องออกจากฌาณเสียก่อนแล้วพิจารณาธรรมหรือเข้าสู่วิปัสสนาจึงจะบรรลุมรรคผลนิพพานสามารถแก้ปัญหาเรื่องทุกข์ได้ (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตูตชีโว), 2551, หน้า 73)

สรุปได้ว่า ลักษณะจิตที่มีสมาธิโดยเฉพาะระดับ อัปปนาสมาธิไว้ดังนี้ตั้งมั่นบริสุทธิ์ผ่องใสเรียบเสมอปราศจากสิ่งมั่วหมองนุ่มนวลควรแก่การงานมั่นคง

จุดประสงค์ของการฝึกสมาธิ

เป็นที่ทราบกันดีว่า “สมาธิ” เป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ด้วยการปฏิบัติจริงบนหลักเกณฑ์ที่เข้าใจง่ายเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ทำตามได้จริงหากฝึกปฏิบัติจนจิตอยู่ในภาวะของความเป็นอิสระปราศจากสิ่งรบกวนปราศจากสิ่งอันชวนให้ยึดมั่นถือมั่นจิตก็จะเกิดความสงบการเกิดปัญญานำไปสู่ทางพ้นทุกข์ให้สติตั้งมั่นอยู่ที่ไตรลักษณ์พิจารณากายเวทนาจิตธรรมให้รู้เห็นความเป็นจริงดังจุดประสงค์จำแนกได้เป็น 2 ทางคือ

1) สติตั้งมั่นในการพิจารณาบัญญัติเพื่อให้จิตสงบซึ่งเรียกว่าสมถกัมมัฏฐานมีอานิสงส์ให้บรรลุฌานสมาบัติ

2) สติตั้งมั่นในการพิจารณารูปนามเพื่อให้เกิดปัญญาเห็นไตรลักษณ์คืออนิจจังทุกขังอนัตตาซึ่งเรียกว่าวิปัสสนากัมมัฏฐานมีอานิสงส์ให้บรรลุถึงมรรคผลนิพพานการกำหนดพิจารณาไตรลักษณ์เพื่อให้รู้เห็นสภาพตามความเป็นจริงว่าสิ่งทั้งหลายล้วนแต่เป็นรูปนามเท่านั้นและรูปนามทั้งหลายเหล่านั้นก็มีลักษณะเป็นอนิจจังทุกขังอนัตตาหาได้เป็นแก่นสารยั่งยืนไม่จะได้ก้าวล่วงเสียซึ่งความเห็นผิดไม่ให้ติดอยู่ในความยินดียินร้ายอันเป็นการเริ่มต้นที่จะให้ถึงหนทางดับทุกข์ทั้งปวง (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 73)

สรุปได้ว่า จุดประสงค์ของการฝึกสมาธิจำแนกได้เป็นสองทางคือ

1) สมถกัมมัฏฐานคือทำให้จิตสงบ

2) วิปัสสนากัมมัฏฐานคือทำให้เกิดปัญญาเห็นไตรลักษณ์

5. ปัญญาพละกำลังคือปัญญา

ความหมายของปัญญา

ปัญญาตามความหมายของพจนานุกรมพุทธศาสตร์คือความรอบรู้เข้าใจชั้งในเหตุผลดีชั่วประโยชน์มิใช่ประโยชน์เป็นต้นรู้คิดรู้วินิจฉัยและรู้ที่จะจัดการ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2546, หน้า 156)

ในพระไตรปิฎกให้ความหมายของปัญญาว่า “ปัญญาคือความรู้ทั่วกิริยาที่รู้ชัดความวิจัยความเลือกเฟ้นความสอดส่องธรรมความกำหนดหมายความเข้าไปกำหนดความเข้าไปกำหนดเฉพาะภาวะที่รู้ภาวะที่ฉลาดภาวะที่รู้ละเอียดความรู้อย่างแจ่มแจ้งความคิดค้นความใคร่ครวญ”

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) อธิบายให้เห็นถึงความหมายของปัญญาว่า “ความรู้ทั่วปรีชาหยั่งรู้เหตุผลความรู้เข้าใจชัดเจนความรู้เข้าใจหยั่งแยกได้ในเหตุผลดีชั่วคุณโทษประโยชน์มิใช่ประโยชน์เป็นต้น และรู้ที่จะจัดแจงจัดสรรจัดการ, ความรอบรู้ในกองสังขารมองเห็นตามเป็นจริง”(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2546, หน้า 29)

ลักษณะของปัญญา

ลักขณาทิจตุกะของสติเจตสิกแบ่งอย่างละเอียดได้ 4 ลักษณะคือมีการรู้แจ้งซึ่งสภาวธรรมเป็นลักษณะอย่าง 1 มีการกำจัดความมืดเป็นกิจอย่าง 1 มีความไม่หลงเป็นผลอย่าง 1 มีสมาธิเป็นเหตุใกล้อย่าง 1 พระพุทธโฆสาจารย์ได้อธิบายลักษณะของปัญญาไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคว่าปัญญามีการตรัสรู้สภาวะแห่งธรรมเป็นลักษณะมีอันขจัดเสียซึ่งความมืดคือโมหะอันปิดบังสภาวะแห่งธรรมทั้งหลายเป็นรส (คือเป็นกิจ) มีความหายหลงเป็นปัจจุปัฏฐาน (คือเป็นเครื่องปรากฏหรือเป็นผล) ส่วนสมาธิจัดเป็นปทัฏฐาน (คือเหตุใกล้) ของปัญญานั้น (สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร), 2551, หน้า 234)

ความสำคัญของปัญญา

ปัญญามีความสำคัญต่อมนุษย์เพราะเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ถือเป็นเครื่องมือในการจัดการที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในหลายด้านไม่ว่าจะเป็นการศึกษาการเรียนรู้การใช้ชีวิตหากมนุษย์ดำเนินชีวิตอย่างขาดปัญญาจะทำให้พบกับปัญหาและความทุกข์มากมาย

ดังนั้น มนุษย์จึงต้องอาศัยปัญญาเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตโดยมีลักษณะสำคัญของกระบวนการดำเนินชีวิตด้วยการพัฒนาศักยภาพการดำเนินชีวิตให้สามารถอยู่รอดอย่างดีงามมีความสุขมีการเรียนรู้ที่จะฝึกตัวเองพัฒนาชีวิตตนเองให้มีความสามารถที่จะเป็นอยู่ได้อย่างดีซึ่งชีวิตของมนุษย์นั้นโดยปกติจะสัมพันธ์กับโลกใน 3 ด้านคือด้านพฤติกรรมหรือด้านศีลหมายถึงความสัมพันธ์กับผู้คนเพื่อนมนุษย์สรรพสัตว์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ด้วยตาหูจมูกลิ้นกายและใจด้านจิตใจหรือด้านสมาธิหมายถึงการทำงานของจิตใจตั้งแต่เจตนาแรงจูงใจความสามารถหรือความอ่อนด้อยพร้อมทั้งความรู้สึกสุขทุกข์เฉย ๆ และปฏิกิริยาต่อจากสุขทุกข์นั้นเช่นพอใจไม่พอใจหรือการควบคุมชักนำการรับรู้และพฤติกรรมทั้งหลายและทางด้านปัญญาได้แก่ความรู้ความเข้าใจตั้งแต่การอ่านการฟังจนถึงการพัฒนาทุกอย่างในจินตาวิสัยและญาณวิสัยเช่นแนวคิดทิฏฐิทัศนคติค่านิยมแง่มุมในการมองการพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ทั้ง3ด้านนี้มีผลต่อเราทุกคนในการดำเนินชีวิตหากขาดปัญญาเสียแล้วการเป็นอยู่ที่ต้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีองค์ประกอบ3ด้านก็อาจจะนำมาซึ่งความทุกข์ไม่สามารถควบคุมสติสัมปชัญญะและอารมณ์ได้ปัญญาจะเป็นตัวชี้นำบอกทางให้แสงสว่างขยายขอบเขตปรับแก้จิตใจและพฤติกรรมและปลดปล่อยให้หลุดพ้นจากปัญหาหรือทุกข์ทำให้เป็นอิสระได้ (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตูตชีโว), 2551, หน้า 75)

สรุปได้ว่า ปัญญาคือความรอบรู้ในเหตุผลดีชั่วรู้คิดรู้วินิจฉัยและรู้ที่จะจัดการปัญญามีความสำคัญต่อมนุษย์มนุษย์จำต้องอาศัยปัญญาเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตซึ่งชีวิตของมนุษย์นั้นโดยปกติจะสัมพันธ์กับโลกใน 3 ด้านคือด้านพฤติกรรมด้านจิตใจด้านปัญญาหากขาดปัญญาเสียแล้วอาจจะนำมาซึ่งความทุกข์ไม่สามารถควบคลุมสติสัมปชัญญะ

อานิสงส์ของปัญญา

ผู้มีปัญญาย่อมได้รับอานิสงส์ดังนี้คือเมื่อใช้ปัญญามนสิการธรรมเหล่านี้อยู่อกุศลธรรมทั้งหลายที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิดขึ้นด้วยอกุศลธรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วก็ละไปด้วยอนึ่งเมื่อมนสิการธรรมเหล่านี้อยู่กุศลธรรมทั้งหลายที่ยังไม่เกิดมาเกิดขึ้นด้วยกุศลธรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วมาเป็นไปเพื่อภิยโยภาพไพบูลย์เจริญเต็มที่ด้วยปัญญาคือความรู้ทั่ว...ความไม่หลงความวิจัยธรรมได้ความเห็นถูกต้องในความไม่เกิดขึ้นและความเสื่อมไปแห่งอกุศลธรรมทั้งหลายและในความเกิดขึ้นและความเจริญแห่งกุศลธรรมทั้งหลายด้วยแห่งผู้มีปัญญา

พละหมวดนี้เป็นหลักประกันของชีวิตแก่ผู้ประพฤติธรรมและย่อมดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจเพราะเป็นผู้มีพลังในตนย่อมข้ามพ้นภัยทั้ง 5 คือ

1) อาชีวิตภัยภัยเนื่องด้วยการครองชีวิต

2) อสิโลกภัยภัยคือความเสื่อมเสียชื่อเสียง

3) ปริสสารัชชภัยภัยคือความครั่นคร้ามเก้อเขินในที่ชุมนุม

4) มรณภัยภัยคือความตาย

5) ทุคคติภัยภัยคือทุคติ (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), 2551, หน้า 75)

สรุปได้ว่า ศรัทธาพละ ศรัทธา แปลว่า ความเชื่อศรัทธา กิริยาที่เชื่อ วิริยะพละ กำลังคือวิริยะ วิริยะพละ คือ ความเพียรทางใจ ความบากบั่น ความพยายาม ความมุ่งมั่น ความเอาใจใส่ สติพละ คือ กำลังคือ สติ สติพละ คือ ความระลึกได้ กิริยาที่ระลึก ความทรงจำ สมาธิพละ กำลังคือสมาธิ สมาธิพละ คือ ความตั้งจิตมั่น ความไม่ฟุ้งซ่าน ปัญญาพละ กำลังคือปัญญา คือความรู้ชัด กิริยาที่รู้ชัด

2.1.3 หลักพลธรรม ในพระพุทธศาสนา

พละธรรมนั้น มีปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทเท่าที่สืบค้นได้ พบว่า มีอยู่ 3 หมวด ดังนี้

1. พละ 4 หมายถึง ธรรมอันเป็นกำลัง กล่าวคือ ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นต่อภัยทุกอย่างมี องค์ธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1) ปัญญาพละ กำลังปัญญา 2) วิริยพละ กำลังความเพียร 3) อนวัชชพละ กำลังคือการกระทำที่ไม่มีโทษ คือ มีกายกรรม วจีกรรม มโนกรรมบริสุทธิ์ เช่น มีความประพฤติและหน้าที่การงานสุจริต ไม่มีข้อบกพร่องเสียหาย พูดจริง มีเหตุผล มุ่งดี ไม่รุกรานให้ร้ายใคร ทำการด้วยเจตนาบริสุทธิ์ 4) สังคหพละ กำลังการสงเคราะห์คือ ช่วยเหลือ เกื้อกูลอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยดี ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2559, หน้า 169)

2. พละ 5 หมายถึง พลธรรมหมวดนี้เป็นหลักปฏิบัติทางจิตใจให้ถึงความหลุดพ้นโดยตรง คือ เป็นธรรมอันเป็นกำลังซึ่งทำให้เกิดความเข้มแข็งมั่นคงดำรงอยู่ได้ในสัมปยุตธรรมทั้งหลายอย่างไม่หวั่นไหว อันธรรมที่เป็นปฏิปักษ์จะเข้าครอบงำไม่ได้ เป็นเครื่องเกื้อหนุนอริยมรรค จัดอยู่ในจำพวกโพธิปักขิยธรรม

และมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อินทรีย์ 5 มี องค์ธรรม 5 ประการ ได้แก่ 1) ศรัทธา ความเชื่อ 2) วิริยะ ความเพียร 3) สติ ความระลึกได้ 4) สมาธิ ความตั้งจิตมั่น และ 5) ปัญญา ความรู้ทั่วชัด ซึ่งพลธรรมทั้ง 5 ประการนี้ เรียกว่า พละเพราะความหมายว่า เป็นพลังทำให้เกิดความมั่นคง ซึ่งความไร้ศรัทธาเป็นต้น แต่ละอย่างจะเข้าครอบงำไม่ได้ ส่วนที่เรียกว่า อินทรีย์ เพราะความหมายว่า เป็นใหญ่ในการกระทำหน้าที่แต่ละอย่าง ๆ ของตน คือเป็นเจ้าการในการครอบงำเสียซึ่งความไร้ศรัทธา ความเกียจคร้าน ความประมาทความฟุ้งซ่านและความหลงตามลำดับ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559, หน้า 187)

3. ขัตติยพละ 5 หมายถึง กำลังของพระมหากษัตริย์ หรือกำลังที่ทำให้มีความพร้อมสำหรับความเป็นกษัตริย์ มีองค์ธรรม 5 ประการ ได้แก่ 1) พาหาพละ หรือกายพละ กำลังแขน หรือกำลังกาย คือความแข็งแรงมีสุขภาพดี สามารถชำนาญในการใช้แขนใช้มือใช้อาวุธ ตลอดจนมียุทโธปกรณ์พรั่งพร้อม 2) โภคพละ กำลังโภคสมบัติ คือ มีทุนทรัพย์บริบูรณ์พร้อมที่จะใช้บำรุงเลี้ยงคน และดำเนินกิจการได้ไม่ติดชัด 3) มัจจพละ กำลังอามาตย์ หรือกำลังข้าราชการ คือมีที่ปรึกษาและข้าราชการระดับบริหารที่ทรงคุณวุฒิเก่งกล้าสามารถ และจงรักภักดี ซื่อสัตย์ต่อแผ่นดิน 4) อภิชัจจพละ กำลังความมีชาติสูง คือ กำเนิดในตระกูลสูง เป็นขัตติยชาติต้องด้วยความนิยมเชิดชูของมหาชน และได้รับการศึกษาฝึกอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี 5) ปัญญาพละ กำลังปัญญา คือ ทรงปรีชาญาณ หยั่งรู้เหตุผล ผิดชอบ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ สามารถวินิจฉัยเหตุการณ์ทั้งภายในภายนอก และดำริการต่าง ๆ ให้ได้ผลเป็นอย่างดี

ในบรรดาขัตติยพละ 5 ประการ เหล่านี้ กำลังแขน หรือกำลังกาย แม้จะสำคัญแต่จัดได้ว่ามีความสำคัญต่ำสุด เพราะหากไม่มีพลังอื่นควบคุมค้ำจุนแล้วอาจกลายเป็นกำลังอันธพาล ส่วนกำลังปัญญานั้น นับได้ว่ามีความสำคัญมากที่สุด เป็นกำลังอันประเสริฐ เป็นยอดแห่งกำลังทั้งปวง เพราะเป็นเครื่องกำกับควบคุม และนำทางกำลังอื่นทุกอย่าง (ขุ.ชา. 27/2444/532)

สรุปได้ว่า พลธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นมี 3 หมวด คือ 1) พละ 4 ได้แก่ ปัญญาพละ วิริยพละ อนวัชชพละ สังคหพละ 2) พละ 5 (อินทรีย์ 5) ได้แก่ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา และ 3) ขัตติยพละ 5 ได้แก่ พาหาพละ หรือกายพละ โภคพละ อมัจจพละ อภิชัจจพละ และปัญญาพละ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน

2.2.1 ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน

ความหมายเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน จากการศึกษาเอกสารปรากฏว่ามีนักวิชาการได้ให้ ความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ไว้หลายท่าน ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 780) “ศักยภาพ” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Potential ตามความหมายของรูปศัพท์แปลว่า “ภาวะแฝงอำนาจหรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ อาจทำให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้”

กฤติพงศ์ เดชส่งจรัส (2559, หน้า 26) ได้กล่าวว่า “ศักยภาพ” หมายถึงความสามารถในอนาคตที่ต้องการได้รับการพัฒนา ฝึกฝนให้กลายเป็นความสามารถให้ได้

ธารพรรษ สัตยารักษ์ (2548, หน้า 44) ได้ให้ความหมาย Competency หมายถึง กลุ่มของความรู้ ความสามารถ ทักษะ พฤติกรรม ทัศนคติ และค่านิยม ที่ส่งผลต่อการทำงานใดงานหนึ่งให้ประสบความสาเร็จ

สุกัญญา รัศมีธรรมชิ (2558, หน้า 17) ได้ให้ความหมาย Competency หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristic or Attributes) ที่ทำให้บุคคลผู้นั้นทำงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าผู้อื่น

คูลเลน (Cullen, 2001, p.664) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นความรับรู้ของบุคคลทั้งที่เกิดขึ้นในระยะสั้นและระยะยาวที่มีต่อคุณภาพการบริการต่าง ๆ ทั้งในระดับแคบที่เกี่ยวกับลักษณะบริการ ที่มีต่อคุณภาพการบริการ เช่น ความรับผิดชอบ ความน่าเชื่อถือน่าไว้วางใจของผู้ให้บริการ เป็นต้น และในระดับกว้างที่เป็นมุมมองของผู้รับบริการที่ได้จากบริการทุกประเภทที่นำไปเป็นข้อสรุปรวมความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อองค์กร

สุจิตรา ธนานันท์ (2552, หน้า 33) กล่าวว่า ศักยภาพ (Competency) คือลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกของคนซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล (Personal Attributes) ในพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

รัษฎาวรรณ โพธิ์ขันธ์ (2548, หน้า 6) กล่าวว่า ศักยภาพคือความชำนาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถกระทำการหรืองดเว้นกระทำการในกิจการใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ซึ่งความสามารถเหล่านี้ได้มาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ การฝึกฝนและการปฏิบัติเป็นนิสัย

ธัญญาลักษณ์ วีระสมบัติ (2546, หน้า 36) ได้จำแนกประเภทของศักยภาพออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ด้วยกันดังนี้

1. ศักยภาพหลักขององค์การ (Core Competency) ขีดความสามารถที่เป็นแกนหลักขององค์การเป็นขีดความสามารถที่ทุกคนในองค์การต้องมีคุณสมบัติที่เหมือนกัน เนื่องจากความสามารถ

และคุณสมบัตินี้เป็นตัวกำหนด หรือผลักดันให้องค์การบรรลุตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่วางไว้ ตลอดจนยังเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงค่านิยมที่คนในองค์การมีและถือปฏิบัติร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น การมุ่งเน้นที่ผลงาน ความคิดสร้างสรรค์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

2. ศักยภาพของพนักงานในแต่ละระดับหรือตำแหน่งงาน (Managerial Competency) จะต้องมีและจะแตกต่างกันไปตามระดับของความรับผิดชอบหรือตามสายการบริหาร ลักษณะของขีดความสามารถประเภทนี้จะสะท้อนถึงความคาดหวัง ความกว้าง และความลึกของความสามารถที่พนักงานจะต้องมีก่อนที่จะได้รับการเพิ่มความรับผิดชอบ เช่น ภาวะผู้นำ การจัดลำดับความสำคัญของงาน การบริหารทรัพยากร เป็นต้น

3. ศักยภาพที่กำหนดไว้สำหรับงานในแต่ละด้านหรือตามลักษณะงาน (Functional Competency) จะมีความสามารถแตกต่างกันไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น ทักษะในด้านการนำเสนองาน การประสานงาน เป็นต้น

สุจิตรา ธนานันท์ (2552, หน้า 9) ได้อธิบายถึงลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ ของศักยภาพ ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะ (Characteristics) เนื่องจากขีดความสามารถเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล (Under Characteristic) ดังนั้นการจำแนกถึงแนวทางพฤติกรรม การคิด หรือความเห็นในสถานการณ์หนึ่ง ๆ สามารถกระทำได้โดยการพิจารณาถึงคุณลักษณะของขีดความสามารถใน 5 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1) แรงจูงใจ (Motives) เป็นสิ่งที่บุคคลต้องการหรือคิดตรงกันในการกระทำซึ่งจะเป็นแรงขับให้เลือกพฤติกรรมที่แสดงออก

2) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Traits) เป็นลักษณะนิสัยทั่วไปที่จะตอบสนองต่อข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เผชิญ โดยสามารถพิจารณาได้จากความสามารถในการเรียนรู้ ความกระตือรือร้น และการร่วมมือ

3) แนวคิดต่อตนเอง (Self-Concept) เป็นทัศนคติ คุณค่า และความคิดฝันของบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อแรงจูงใจและทำนายถึงพฤติกรรมของสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

4) ความรู้ (Knowledge) เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่มีเนื้อหาแตกต่างเฉพาะด้านของบุคคล

5) ทักษะ (Skill) เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งทางร่างกาย ความคิดและจิตใจของบุคคลในระดับที่สามารถคิดวิเคราะห์ ใช้ความรู้กำหนดเหตุและผล หรือการวางแผนในการจัดการ รวมถึงการตระหนักในความซับซ้อนของข้อมูลได้

2. ความสามารถเชิงเหตุผล (Causal Related) เป็นขีดความสามารถด้านแรงจูงใจ คุณลักษณะส่วนบุคคล รวมถึงแนวความคิดของบุคคลที่จะรวมกันเป็นความมุ่งมั่นในแต่ละบุคคลเพื่อทำนายถึง ทักษะ พฤติกรรม การกระทำ ตลอดจนนำไปทำนายผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน ซึ่งจะนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์และประเมินผล

3. เกณฑ์ที่ใช้อ้างอิง (Criterion Reference) เป็นเกณฑ์ที่ใช้กำหนดศักยภาพโดยต้องผ่านการทำนายอย่างมีนัยสำคัญ เช่น วิธีการทางสถิติ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ศึกษาส่วนมากจะมี 2 ลักษณะ ได้แก่ เกณฑ์ปฏิบัติงานสูงสุด (Superior Performance) เป็นการปฏิบัติงานที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือว่าสามารถปฏิบัติงานให้ดีที่สุดในสถานการณ์การทำงาน และเกณฑ์ในอีกลักษณะหนึ่ง ได้แก่ เกณฑ์ของการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิผล (Effective Performance) ซึ่งเป็นเกณฑ์ของระดับการทางานขั้นต่ำที่สามารถยอมรับได้

4. ศักยภาพเชิงระบบ เป็นขีดความสามารถของการปฏิบัติงานในองค์การที่พิจารณาตามความสามารถของปัจจัยนำเข้าและผลลัพธ์ ซึ่งประกอบด้วยขีดความสามารถในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ศักยภาพตามลักษณะงาน (Competency as Tasks) เป็นการแสดงถึงขีดความสามารถจากการแบ่งงานออกเป็นงานย่อย ๆ และกำหนดขอบเขตของงานที่จะทำได้

2) ศักยภาพตามลักษณะของผลลัพธ์ (Competency as Results) ลักษณะของขีดความสามารถที่สามารถแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อย ซึ่งผลลัพธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านั้นจะรวมกันไปสู่ผลลัพธ์ร่วม

3) ศักยภาพตามผลของการกระทำ (Competency as Output) ศักยภาพในลักษณะนี้จำเป็นที่จะต้องค้นหาความต้องการของผู้มารับบริการเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการของการให้บริการ จากนั้นจึงแบ่งผลที่ได้ออกมาเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ และกำหนดคุณภาพมาตรฐานที่ต้องการในการตอบสนองต่อความต้องการ

4) ศักยภาพตามความรู้ ทักษะ และทัศนคติ (Competency as Knowledge Skill and Attitude) คนที่มีความเฉลียวฉลาดนั้นสามารวินิจฉัยได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกหรือวิธีการในการปฏิบัติงานที่ได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ในส่วนของขีดความสามารถในลักษณะนี้จะต้องแยกแยะออกมาให้เห็นว่า ความรู้ ทักษะ และทัศนคติอะไรบ้างที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนั้นจะรวมไปถึงการมุ่งเน้นในความสำเร็จของเป้าหมาย การค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งการใช้เป้าหมายเป็นตัวกำหนดลำดับความสำคัญของการทำงาน

5. ศักยภาพที่แต่ละคนมีอยู่ (Competency as Attribute Bundle) กระบวนการของขีดความสามารถทางความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เป็นความสามารถที่แท้จริงของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำ การจูงใจ เป็นต้น

ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง กระบวนการที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ความรู้ความสามารถ ทักษะและทัศนคติของบุคลากรให้เป็นไปทางที่ดีขึ้นเพื่อให้บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาแล้วนั้นปฏิบัติงานได้ผลตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ

ได้มีนักวิชาการหลายท่านในประเทศไทย ได้ให้คำจำกัดความของศักยภาพไว้หลายคำ และมีคำที่เรียกแตกต่างกันออกไปหลายคำ บางท่านเรียกว่า “ขีดความสามารถ” บางท่านเรียกว่า “สมรรถนะ” บ้างถึงแม้ว่าจะเรียกแตกต่างกันออกไป แต่ก็ล้วนแล้วแต่มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Competency” ทั้งสิ้น ความหมาย Competency หมายถึง ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (personal characteristic or attributes) ที่ทำให้บุคคลผู้นั้นทำงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าผู้อื่น (สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2558, หน้า 13-14) หรืออาจกล่าวได้ว่า Competency คือ คุณลักษณะทั้งในด้านทักษะ ความรู้ และพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งหนึ่ง ๆ ให้ประสบความสำเร็จสรุปแล้ว ศักยภาพ คือ ความรู้ ทักษะ และพฤตินิสัยที่จำเป็นต่อการทำงานของบุคคล ให้ประสบผลสำเร็จสูง กว่ามาตรฐานทั่วไป (ชัญญาณัฏฐ์ จิณณณัฐชา, 2558, หน้า 11) ส่วน David C.McClelland เจ้าของแนวคิดทางการบริหารศักยภาพ (competency) ให้ความหมายและองค์ประกอบศักยภาพ (competency) ไว้ว่าศักยภาพ คือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี หรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ ดังนั้นศักยภาพ คือ กลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และพฤตินิสัยที่พึงประสงค์ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกันซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่ง ๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าว สัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้น ๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้ โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา

ศักยภาพ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม เป็นกลุ่มพฤติกรรมที่องค์กรต้องการจากข้าราชการ เพราะเชื่อว่าหากข้าราชการมีพฤติกรรรมการทำงานในแบบที่องค์กรกำหนดแล้ว จะส่งผลให้ข้าราชการผู้นั้นมีผลการปฏิบัติงานดีและส่งผลให้องค์กรบรรลุเป้าประสงค์ที่ต้องการไว้ ตัวอย่างเช่น การกำหนดสมรรถนะการบริการที่ดีเพราะหน้าที่หลักของข้าราชการคือการให้บริการแก่ประชาชน ทำให้หน่วยงานของรัฐบรรลุวัตถุประสงค์ คือการทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน องค์ประกอบในการพัฒนาบุคลากรประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1) กลุ่มความรู้ (knowledge) คือ ความสามารถอธิบาย เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้องและชัดเจน แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ รู้ความหมาย รู้ขันตอน รู้ประยุกต์ใช้

2) กลุ่มทักษะ (skill) คือ ความสามารถในการลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลผลิตผลลัพธ์อันพึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวัดทักษะมี 3 ระดับ คือระดับความซับซ้อนในการปฏิบัติ ระดับความหลากหลาย ระดับความสม่ำเสมอ

3) กลุ่มพฤติกรรมหรืออุปนิสัยในการทำงาน (attribute) คือ รูปแบบการแสดงออกหรือพฤติกรรมของบุคคลที่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติอยู่ ซึ่งการแสดงออกอันพึงประสงค์ได้นั้นขึ้นกับปัจจัย 3 ประการ คือ ค่านิยม แนวโน้มการแสดงออก และแรงจูงใจ ซึ่งส่งผลให้องค์กรมีความได้เปรียบคู่แข่งขัน

เช่น ความกระตือรือร้น ความอดทน และขยันขันแข็งในการทำงาน ค่านิยมในการยอมรับฟังความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์เพื่อการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง เป็นต้นซึ่งได้วิเคราะห์สาเหตุความล้มเหลวพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ ในอดีตที่ผ่านมา และสาเหตุนั้นมาเป็นบทเรียน เพื่อนำมาสู่การแก้ปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นอีก โดยสาเหตุอดีตที่ผ่านมามีอยู่ 5 สาเหตุที่สำคัญ แบ่งเป็นขั้นตอนเรียงตามลำดับคือ

ขั้นที่ 1 การกำหนดนิยาม (define) สาเหตุจากการกำหนดปัญหา หรือประเด็นที่จะพัฒนาร่วมกันไม่ชัดเจน หรือไม่ตรงกัน เป็นเหตุทำให้สมาชิกในทีมทำงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ให้แก้ไขโดยกำหนดนิยาม ปัญหาหรือหัวข้อพัฒนาให้ชัดเจน เพื่อให้เข้าใจตรงกัน

ขั้นที่ 2 การกำหนดวิธีวัด (measure) สาเหตุเกิดจากวัดผลการดำเนินงานไม่ได้จึงยากต่อการสรุปผล ให้แก้ไขโดยกำหนดตัวชี้วัดและวิธีวัดให้ชัด ทั้งนี้เพื่อสามารถพิสูจน์ผลการดำเนินการให้ได้มิฉะนั้นการดำเนินงานที่ผ่านมาจะไม่มีความหมาย

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์หาสาเหตุ (analyze) สาเหตุเกิดจากไม่ทราบถึงปัจจัยหรือสาเหตุของปัญหาหรือประเด็นที่จะพัฒนา ให้แก้ไขโดยการแยกวิเคราะห์หาสาเหตุ หรือองค์ประกอบของปัญหาให้ได้

ขั้นที่ 4 การปรับปรุง (improve) หลังจากที่ทราบคำนิยาม ตัววัดสาเหตุหรือปัจจัยแล้วก็ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ถ้าไม่สามารถบอกวิธีพัฒนาหรือวิธีปรับปรุงงาน ในกรณีเช่นนี้ ให้แก้ไขโดยการทำแผนพัฒนาหรือแผนปรับปรุง โดยการกำหนดกิจกรรมของแผนนั้น ต้องให้ สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหาหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับปรุงพัฒนา

ขั้นที่ 5 การควบคุมกำกับ (control) เมื่อมีแผนแล้วไม่นำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการดำเนินการต่าง ๆ ที่ได้พยายามทำมาตั้งแต่ต้นก็จะไม่บรรลุผลได้อย่างแน่แท้ ในกรณีนี้ให้แก้ไขโดยวิธีการกำกับและประเมินผลการปฏิบัติงาน (สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2558, หน้า 48)

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน

แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา อธิบายได้ว่า สืบเนื่องจากสภาพธรรมชาติที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดยเดี่ยว แต่มีข้อยกเว้นที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง เช่น ทฤษฎีการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว (family) เผ่าพันธุ์ (tribe) ชุมชน (community) สังคม (society) และประเทศ (country) และเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ย่อมเป็นธรรมชาติอีกที่ในแต่ละกลุ่ม จะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” และ “ผู้ตาม” คือ ประชาชนหรือคนในกลุ่ม รวมทั้งมี “การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” หรือ “การจัดระเบียบภายในกลุ่ม” ซึ่งอาจเรียกว่า การบริหารหรือการพัฒนาภายใน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความสุข และในบางกรณีการควบคุมดูแลอาจเกี่ยวข้องกับภายนอกด้วย เช่น กรณีการติดต่อประสานงาน การต่อสู้หรือการทำสงครามกับกลุ่มอื่น สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศอาจเรียกว่า “นักบริหาร”หรือ “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลหรือการจัดระเบียบนั้น เรียกว่า การบริหาร ที่กล่าวมานี้เป็นมุมมองในแง่ของนักบริหาร แต่ถ้าในมุมมองของนักพัฒนา อาจเรียกผู้บริหารและการ

บริหารนั้นว่านักพัฒนาและการพัฒนาตามลำดับ ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการพัฒนาได้ง่าย และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีกลุ่ม ที่นั่นย่อมมีการพัฒนา”

จากสภาพของกลุ่มในยุคเริ่มแรกซึ่งธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ อิทธิพลของธรรมชาติจะมีต่อมนุษย์ที่รวมกันอยู่ในกลุ่มมาก โดยการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของมนุษย์จะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ อีกทั้งธรรมชาติและผู้นำเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนา ซึ่งครอบคลุมวิธีการประกอบอาชีพด้วย ลักษณะการพัฒนาและการประกอบอาชีพในยุคนั้นไม่ซับซ้อน และจำนวนประชากรก็มีไม่มาก

ต่อมาเมื่อจำนวนมนุษย์ที่รวมตัวกันอยู่ในกลุ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น เปลี่ยนเป็นชุมชน และเป็นประเทศ ในเวลาเดียวกัน ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรม ผู้นำ และผู้ตาม คือ ประชาชน พยายามเอาชนะธรรมชาติ ได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน (folk wisdom) และการลองผิดลองถูก (trial and error) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการประกอบอาชีพเมื่อ กลุ่มมีขนาดใหญ่และมั่นคงขึ้นเป็นประเทศ ธรรมชาติ และทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกนำมาใช้เป็น จำนวนมาก บางส่วนเสื่อมสลาย ถูกทำลาย และสิ้นสภาพไปเป็นจำนวนมาก ประกอบกับผู้นำ และ ผู้ตามหรือประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญ เข้ามา มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น นำวิชาความรู้ที่เป็นศาสตร์ (science) หรือความรู้ที่เป็นระบบ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น จำนวนประชากรได้เพิ่มมากขึ้น เกิดการ แข่งขันกันระหว่างกลุ่ม ระหว่างประเทศ หรือหลาย ๆ ประเทศเพื่อเร่งปริมาณและเวลาในการทำงาน และการผลิต เป็นต้น เหล่านี้ทำให้ผู้นำประเทศต้องค้นหาแนวทางการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อเอาชนะ ธรรมชาติพึ่งพาธรรมชาติน้อยลง หรือไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติตัวอย่างเช่น เดิมมนุษย์ อยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติทุกปีจะเกิดน้ำท่วม ต่อมามนุษย์มีวิชาความรู้มีความสามารถ และมีเทคโนโลยีสูงขึ้น ได้สร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม และยังนำธรรมชาติไปใช้ประโยชน์มากขึ้น เช่น มนุษย์ นำน้ำจากน้ำตกไปผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า และมีหน่วยงานที่คอยเฝ้าระวังและเตือนภัยเกี่ยวกับธรรมชาติเช่น กรมอุตุนิยมวิทยา เป็นต้น สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (human component) ถือว่าเป็นการ ประดิษฐ์คิดค้นหรือสร้างผลผลิตใหม่ (innovation) เพื่อนำมาใช้แทนสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น (natural component) หรือใช้แทนทรัพยากรธรรมชาติ (natural resource) ที่นับวันจะลดน้อยลง (สนธยา พลศรี, 2562, หน้า 1)

ที่กล่าวมานี้ ถือว่าเป็นวิวัฒนาการของแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาของมนุษย์ (ผู้นำและผู้ตาม) ที่ล้วนเกี่ยวข้องกับธรรมชาติโดยเริ่มต้นจาก หนึ่ง การพัฒนาในสภาพที่มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติและวิวัฒนาการมาเป็น สอง การพัฒนาที่มนุษย์พยายามเอาชนะธรรมชาติจากนั้น จึงเป็นสามการพัฒนาที่มนุษย์เอาชนะธรรมชาติได้และนำธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ทั้งหมดนี้เป็นการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น (better change) ช่วยเพิ่มอัตราเร่งในการทำกิจกรรมหรือการผลิต

ให้รวดเร็วขึ้น (better speed) และทำให้สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้น (better life) กว่าเดิมทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ

คำว่า การพัฒนา ใช้ในภาษาอังกฤษว่า Development นำมาใช้เป็นคำเฉพาะและใช้ประกอบคำอื่นก็ได้ เช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมือง และการพัฒนาข้าราชการ เป็นต้น การพัฒนาจึงถูกนำไปใช้กันโดยทั่วไปและมีความหมายแตกต่างกันออกไปดังกล่าวแล้วเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนานั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน

โดยรูปศัพท์การพัฒนา มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Development แปลว่าการเปลี่ยนแปลงทีละเล็กละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้นเติบโตขึ้นมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและเหมาะสมกว่าเดิมหรืออาจก้าวหน้าไปถึงขั้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจส่วนความหมายจากรูปศัพท์ในภาษาไทยนั้น หมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ถ้าเป็นกริยา ใช้คำว่า พัฒนา หมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตได้ งอกงาม ทำให้งอกงามและมากขึ้น เช่น เจริญทางไมตรี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 159)

การพัฒนา โดยความหมายจากรูปศัพท์จึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ ความหมายดังกล่าวนี้ เป็นที่มาของความหมายในภาษาไทยและเป็นแนวทางในการกำหนดความหมายอื่น ๆ นักพัฒนบริหารศาสตร์ได้ให้ความหมายของการพัฒนา เป็น 2 ระดับ คือ ความหมายอย่างแคบและความหมายอย่างกว้าง ความหมายอย่างแคบการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวระบบการกระทำการให้ดีขึ้นอันเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านคุณภาพเพียงด้านเดียว ส่วนความหมายอย่างกว้างนั้น การพัฒนาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงในตัวระบบการกระทำทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นไปพร้อม ๆ กัน ไม่ใช่ด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว (สนธยา พลศรี, 2562, หน้า 3)

ในทางพุทธศาสนา การพัฒนา มาจาก คำภาษาบาลีว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ การพัฒนาคน เรียกว่า ภาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เรียกว่า พัฒนา หรือ วัฒนา เช่น การสร้างถนน บ่อน้ ำ อ่างเก็บน้ ำ เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องของการเพิ่มพูนขยายทำให้มากหรือทำให้เติบโตขึ้น ทางวัตถุและได้เสนอข้อคิดไว้ว่า คำว่า การพัฒนา หรือ คำว่า เจริญนั้นไม่ได้แปลว่าทำให้มากขึ้น เพิ่มพูนขึ้นอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความหมายว่า ตัดหรือทิ้ง เช่น เจริญพระเกศา คือ ตัดผมมีความหมายว่า รก เช่น นุสิยา โลกวฑฒโน แปลว่า อย่างเป็นคนรกโลกอีกด้วย ดังนั้น การพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่ทำแล้วมีความเจริญจริง ๆ คือ ต้องไม่เกิดปัญหาติดตามมาหรือไม่เสื่อมลงกว่าเดิม ถ้าเกิดปัญหาหรือเสื่อมลง ไม่ใช่เป็นการพัฒนา แต่เป็นหายนะ ซึ่งตรงกันข้ามกับการพัฒนา (พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2560 หน้า 15) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่ มีการกำหนดทิศทาง (directed change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า (planned change) มีการกระทำให้เกิดขึ้น คือ เปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า ดังนั้น การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่

ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดีความเจริญทางศิลปวัฒนธรรม และจิตใจและความสงบสันติซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับการได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความ ต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษาสิ่งแวดลอมที่ดีการพักผ่อน หยอนใจ และการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่าง ๆ ด้วยความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้ง เราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อที่ให้เห็นวาการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเพิ่มปริมาณสินคาหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

การพัฒนา อาจจัดแบ่งออกเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่

1) การพัฒนาทางเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาด้านการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกการแลกเปลี่ยน การลงทุนเพื่อทำให้ประชาชนไม่ยากจน เป็นต้น

2) การพัฒนาทางสังคม หมายถึง การพัฒนาด้านจิตใจ แบบแผน พฤติกรรม รวมตลอดทั้งความสัมพันธ์ของคนในสังคมเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น

3) การพัฒนาทางการเมือง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สร้างกระบวนการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย และประชาชนในประเทศมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย เป็นต้น (สนธยา พลศรี, 2562, หน้า 4)

สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีก็ไม่เรียกว่าการพัฒนาขณะเดียวกัน การพัฒนามิได้หมายถึงการเพิ่มขึ้นปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชนเท่านั้นแต่หมายความรวมไปถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย

2.2.4 การพัฒนาบุคคลตามแนวคิดและหลักคำสอนเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน

การพัฒนาบุคลากรหมายถึงการให้การศึกษาในอันที่จะส่งเสริมความรู้ความสามารถความถนัดและทักษะบุคลากรทั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาศักยภาพของคนในองค์การให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้นทั้งในด้านความรู้ความสามารถความชำนาญและประสบการณ์ นอกจากนี้การพัฒนาบุคลากรยังมีความหมายที่จะพัฒนาทัศนคติหรือเจตคติของการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ดี มีกำลังใจในการทำงานและมีความคิดที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย (รังสรรค์ ประเสริฐศร, 2561, หน้า 461-462) การพัฒนาบุคคลจะนำมาใช้กับบุคลากรระดับบริหารเพื่อเสริมสร้างความรู้ ประสบการณ์ตลอดจนแนวคิดต่าง ๆ ให้บุคลากรในระดับนี้สูงยิ่งขึ้นเพื่อรองรับความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วตลอดจนการขยายตัวขององค์การและการปรับโครงสร้างของระบบงานด้วยเหตุผลดังกล่าวองค์การจึงจำเป็นต้องผู้บริหารระดับต่าง ๆ ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายจิตใจความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่จะปฏิบัติงานในระดับสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (วิลาวรรณ รพีพิศาล, 2561, หน้า 158)

สรุปได้ว่า ในการพัฒนาบุคคลเป็นการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความรู้ประสบการณ์รวมทั้งแนวคิดและยังเป็นกระบวนการให้บุคคลเจริญในหน้าที่การงานมีทักษะในการทำงานดีขึ้นทำให้เกิดความชำนาญในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพราะองค์การมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2.3 บริบทของพื้นที่ศึกษา

2.3.1 ประวัติความเป็นมาของตำรวจภูธรภาค 9

พ.ศ.2454 รัชกาลที่ 5 ได้มีการจัดตั้งกองตำรวจภูธรมณฑลขึ้นที่จังหวัดสงขลา กำหนดชื่อหน่วยงานว่า กองบังคับการตำรวจภูธรมณฑลนครศรีธรรมราช มีกองตำรวจภูธรเมืองต่าง ๆ ขึ้นอยู่ คือ เมืองสงขลา เมืองนครศรีธรรมราช เมืองพัทลุง เมืองสายบุรี เมืองหนองจิก เมืองยะลา เมืองรามัน เมืองสายบุรี และเมืองระแงะ เป็นมณฑลปัตตานี

พ.ศ.2469 ในรัชกาลที่ 6 โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็นจังหวัด และคุมกองบังคับการตำรวจภูธรมณฑลสุราษฎร์ธานี และโอนกิจการมาขึ้นกับมณฑลนครศรีธรรมราช

พ.ศ.2474 ในสมัยรัชกาลที่ 7 ได้ยุบมณฑลปัตตานีไปขึ้นกับมณฑลนครศรีธรรมราช คุมจังหวัดปัตตานีให้ขึ้นกับจังหวัดปัตตานี

พ.ศ.2475 หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ได้ยุบเลิกกองบังคับการตำรวจภูธรมณฑลนครศรีธรรมราช และตั้งกองบังคับการตำรวจภูธรภาคใต้ขึ้นแทน เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ.2475 โดยแบ่งเขตรับผิดชอบออกเป็น 4 สาย

พ.ศ.2481 สมัยรัชกาลที่ 8 ได้มีการยกเลิกกองกำกับสายทั้งหมด ตั้งกองบังคับการตำรวจภูธรขึ้นที่จังหวัดสงขลาเรียกว่ากองบังคับการตำรวจภูธรเขต 9 มีจังหวัดในปกครองคือ สงขลา สตูล พัทลุง ตรัง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

พ.ศ.2484 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบให้ทางสำนักงานและกรมในกระทรวงมหาดไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตำรวจ ตั้งกองบังคับการตำรวจภูธรเขต 9 มีจังหวัดในปกครอง คือ สงขลา สตูล พัทลุง ตรัง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

พ.ศ.2490 ในรัชกาลที่ 9 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมตำรวจ ในกระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนกองบังคับการตำรวจภูธรเขต 9 เป็นกองบังคับการตำรวจภูธรภาค 9 มีพื้นที่รับผิดชอบเช่นเดิม

พ.ศ.2503 ได้มีการจัดตั้งกองบังคับการต่าง ๆ ขึ้นใหม่ รวมทั้งกองบังคับการตำรวจภูธรซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กองบังคับการ และยกเลิกกองบังคับการตำรวจภูธร ซึ่งแต่เดิมเรียกว่า "ภาค" เปลี่ยนเป็น "เขต" เช่นเดิมอีก

พ.ศ.2508 ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ แบ่งกองบัญชาการตำรวจภูธรออกเป็น 2 กองบัญชาการ และมีกองบังคับการตำรวจภูธรเขต 9 เขต ตามเดิม

พ.ศ.2515 โดยประกาศคณะปฏิวัติ ได้จัดตั้งกองบัญชาการตำรวจภูธร 1-4 ขึ้นแทนกองบัญชาการตำรวจภูธรตามเดิม และยุบกองบังคับการตำรวจภูธรเขต 1-9 สำหรับกองบัญชาการตำรวจภูธร 4 ตั้งอยู่ที่จังหวัดสงขลา มีอำนาจรับผิดชอบปกครองบังคับบัญชาตำรวจภูธร 14 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่กองบังคับการตำรวจภูธรเขต 8 - 9 เดิม

พ.ศ.2519 โดยคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ได้จัดตั้งกองบังคับการ 1-12 ขึ้นในกองบัญชาการตำรวจภูธร 1-4 ทำให้สายการบังคับบัญชาของตำรวจภูธรจังหวัดที่เคยขึ้นตรงกับกองบัญชาการตำรวจภูธร เปลี่ยนไปขึ้นต่อกองบังคับการดังกล่าว และกองบังคับการ 10-12 ขึ้นต่อกองบัญชาการตำรวจภูธร 4

พ.ศ.2537 ได้ยุบเลิกกองบัญชาการตำรวจภูธร 1-4 โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย จัดตั้งกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1-9 และกองกำกับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภาค 1-9 ให้ทำหน้าที่ด้านอำนวยการและสนับสนุนกำลังพลแก่ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจที่รับมอบหมายจากอธิบดีกรมตำรวจทำหน้าที่หัวหน้าตำรวจภาค 1-9 และกองบัญชาการตำรวจภูธร 4 ก็ถูกแบ่งออกเป็นตำรวจภูธรภาค 8 และ ตำรวจภูธรภาค 9 โดยตำรวจภูธรภาค 9 รับผิดชอบควบคุมบังคับบัญชาพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง คือ สงขลา สตูล ตรัง พัทลุง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

พ.ศ.2540 มีการเปลี่ยนแปลงผู้บังคับบัญชาของตำรวจภูธรภาคจากผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจที่รับมอบหมายจากอธิบดีกรมตำรวจทำหน้าที่หัวหน้าตำรวจภาค 1-9 แต่ผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยคือ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 1-9

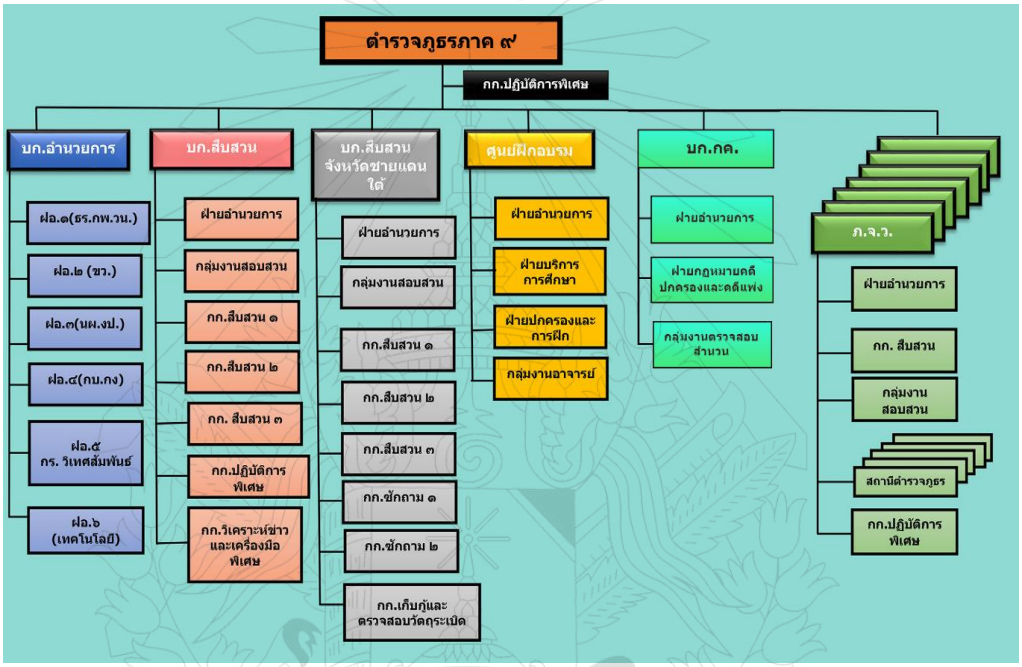
พ.ศ.2548 มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2548 โดยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติในภาพรวม ส่วนตำรวจภูธรภาค 9 มีโครงสร้างการจัดหน่วย ดังนี้ กองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 9 ตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา สตูล ตรัง พัทลุง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ศูนย์สืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 9 (รอง ผบก.เป็น หน.) ศูนย์ความมั่นคงตำรวจภูธรภาค 9 (รอง ผบก.เป็น หน.) ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 9 (ผกก.เป็น หน.)

พ.ศ.2552 มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2552 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติอีกครั้งหนึ่ง โดยแบ่งพื้นที่การปกครองของตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส นอกจากนี้มีการปรับให้ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 9 ไปขึ้นการปกครองบังคับบัญชากับศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผบช.ศชต.) เป็นผู้บังคับบัญชา ส่วนตำรวจภูธรภาค 9 มีพื้นที่ปกครอง

บังคับบัญชาเหลือเพียง 4 จังหวัด คือ ตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา สตูล ตรัง และพัทลุง โดยมีการตั้งหน่วยในระดับกองบังคับการขึ้นใหม่คือ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 9 (บก.สส.ภ.9)

พ.ศ.2560 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2560 ให้ยุบรวม ศชต. รวมกับ ภ.9 อีกครั้ง โดยแบ่งพื้นที่การปกครองของ ตำรวจภูธรภาค 9 มี 7 จังหวัด ประกอบด้วย สงขลา สตูล ตรัง พัทลุง ยะลา ปัตานี และนราธิวาส และกองบังคับการสืบสวนสอบสวน 2 หน่วย คือ บก.สส.ภ.9 รับผิดชอบ 4 จังหวัดตอนบน และ บก.สส.จชต. รับผิดชอบ 3 จังหวัดตอนล่าง

2.3.2 โครงสร้างหน่วยงาน

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างหน่วยงาน

2.3.3 วิสัยทัศน์ และค่านิยมหลัก

วิสัยทัศน์ตามยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี

“เป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมาย ที่ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธา”

วิสัยทัศน์ผู้บังคับบัญชาการตำรวจแห่งชาติ

“เป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมายที่นำสมัย ในระดับมาตรฐานสากล เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธา”

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทธญาณ์ โอบอ้อม (2560, หน้า 5) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานะสมรส ร้อยละ 47.7 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.5 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 46.0 มีการศึกษาปริญญาตรีร้อยละ 59.1 เป็นข้าราชการ ร้อยละ 54.6 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี ร้อยละ 49.1 สำหรับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม พบว่า ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษา และด้านการพัฒนา รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน 2) แนวคิด ทฤษฎี และหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ (1) ด้านการฝึกอบรม จัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะ ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล การฝึกอบรมขั้นศีล คือ ปรับแก้การแสดงออกของพฤติกรรมกาย วาจา ขั้นสมาธิ คือ พัฒนาจิตใจให้มีสภาวะอดทน ขั้นปัญญา คือ ชี้แนะให้เห็นพฤติกรรมที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ (2) ด้านการศึกษา ได้ส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ขั้นศีลคือ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยระบบการศึกษา ขั้นสมาธิ คือ พัฒนาพฤติกรรมจิตใจให้มี EQ ขั้นปัญญา คือ ให้มีการศึกษาเพิ่มเติม (3) ด้านการพัฒนา ขั้นศีล คือ ให้การบ่มเพาะพฤติกรรมนิสัยที่ดีงาม ขั้นสมาธิ คือ ฝึกจิตใจให้เป็นไปในทิศทางที่ควร ขั้นปัญญา คือ ส่งเสริมพัฒนาให้มีการศึกษาเพิ่มเติม ส่วนการพัฒนาศักยภาพ คือ กลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่ง ๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าวสัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้น ๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้ โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา 3) แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ จะต้องเริ่มจากกระบวนการหรือวิธีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลใน 3 ด้าน คือ T (training) การฝึกอบรม, E (education) การศึกษา และ D (development) การพัฒนา นำมาบูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนา คือ หลัก ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา จะก่อให้เกิดศักยภาพของบุคลากร ใน 3 ด้าน คือทางด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤตินิสัยที่พึงประสงค์ ดังนั้น แนวทางการพัฒนานี้สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะได้แนวทางจากการสังเคราะห์ (Synthesis Model) คือ TED + SSP = KSA

ณัฐกุล ภูกลาง (2562, หน้า 1) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรกด้านคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน รองลงมาด้านการติดต่อประสานงาน ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ด้านรูปแบบ วิธีการ และกิจกรรม และด้านแรงจูงใจการปฏิบัติงานตามลำดับ 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำแนกตาม เพศ อายุ และระยะเวลาในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะความคิดเห็นการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะ เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ควรมีการเพิ่มสวัสดิการให้เพียงพอ อาทิ บ้านพัก เรียนฟรี รักษาพยาบาล กู้ยืมเงินฯลฯ ร้อยละ 26.09 จัดตั้งงบประมาณในการจัดทำระบบฐานข้อมูลระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน และระเบียบอื่น ๆ ให้เป็นมาตรฐานและเป็นปัจจุบัน อยู่เสมอ ร้อยละ 23.91 ระบบอินเตอร์เน็ตควรมีการพัฒนาให้ทันสมัย มีความปลอดภัย รวดเร็ว และเพียงพอต่อการใช้งาน ร้อยละ 17.39 ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมสัมมนาเพื่อนำมาพัฒนาการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ให้มากขึ้น ร้อยละ 10.87 ควรมีการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคให้ดีขึ้นอาทิ โทรศัพท์ภายในระบบอินเตอร์เน็ต ฯลฯ ร้อยละ 8.69 ควรมีการกำหนดเกณฑ์การเลื่อนตำแหน่งให้เป็นมาตรฐานมากขึ้น ร้อยละ 6.53 ควรมีการฝึกอบรม เทคนิคด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทันสมัยและทันเหตุการณ์ ร้อยละ 4.35 ควรส่งเสริมให้ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงชื่อเสียงและผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัยฯ ร้อยละ 2.17 ตามลำดับ

วันชัย สุขตาม (2560, หน้า 1) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทุนมนุษย์วิถีพุทธในยุคโลกาภิวัตน์ ผลการวิจัยพบ ว่าแนวคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม เป็นแนวคิดที่สามารถผลักดันให้ทุนมนุษย์ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลักพุทธธรรมที่สำคัญได้แก่ ภาวนา 4 ไตรสิกขา สัปปุริสธรรม 7 จริต 6 รวมทั้งการพิจารณากลุ่มผู้รับเข้าการพัฒนาทุนมนุษย์ด้วยการมองหลักการต่าง ๆ จากการคิด เรื่องบัว 4 เหล่าอันเป็นการพิจารณาคุณสมบัติในการเรียนรู้ของบุคคลทางพระพุทธศาสนา สำหรับ หลักการพัฒนาทุนมนุษย์และผลกระทบของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อการพัฒนาทุนมนุษย์นั้น พระพุทธศาสนาเน้นการพัฒนาปฏิสัมพันธ์กับมิติพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กระแสโลกาภิวัตน์รวมทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อภาคเอกชน ภาครัฐ ภาคการศึกษา และภาคศาสนาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พุทธวิธีในการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนามีจุดมุ่งหมายที่จะจัดการคนให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดี (วิชชาจรณสัมปันโน) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธจะเป็นไปตามหลักพุทธธรรม คือ การมีชีวิตอันประเสริฐ มีปัญญารู้ความจริงตามความเป็นจริงพัฒนาตนเองให้มีพบภูมิที่ดีกว่าเดิม พุทธธรรมมีหลักการที่ครอบคลุมทั้ง

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม (การพัฒนาศีล) การพัฒนาจิตใจให้มีสุขภาพจิตดี มีสมรรถภาพจิตสูงขึ้น จิตมีคุณภาพมากขึ้น(การพัฒนาสมาธิ) และพัฒนาไปสู่ระดับการเข้าถึงสัจธรรม (การพัฒนาปัญญา)

ธันยพร กริชติทายาวุธ (2565, หน้า 98-113) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมการฝึกอบรมแบบบูรณาการพละ 5 และการคิดเชิงบวกที่มีต่อการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนและสุขภาวะทางจิตของกลุ่มสมาชิกสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนและค่าคะแนนสุขภาวะทางจิตสูงมากขึ้นหลังทดลอง ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลอง คะแนนการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนก่อนหลังการทดลองและระยะติดตามผลมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($p<.01$, $F=21.162$) และคะแนนสุขภาวะทางจิตมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($p<.01$, $F=41.397$) แสดงว่าการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนและสุขภาวะทางจิตหลังการทดลองและระยะติดตามผลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ

ยงยุทธ แก้วเต็ม, ณัฏฐ์ฐภรณ์ ปัญจขันธ์, ถาวร ล่อกา และกาญจนาณัฐ ทองเมืองธัญเทพ (2562, หน้า 106-119) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวคิดทางพระพุทธศาสนาพละ 5: การประยุกต์ใช้ในการพัฒนา การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21 ได้บทสรุปว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาหรือสถานการณ์จริงเป็นตัวกระตุ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมโดยสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาไทย 4.0 ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้มีคุณภาพสูงด้วยระบบการศึกษา ดังนั้นการปรับระบบคิดของผู้เรียนด้วยการยึดหลักธรรมะโดยเฉพาะหลักพละ 5 ที่ส่งเสริมให้เกิดการควบคุมตนเอง การตระหนักรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตนเองด้วยการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์และการคิดอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนระบบการสอนที่เน้นบทบาทผู้สอนในกระตุ้นความรู้และกระบวนการคิดผู้เรียนจึงมีความสำคัญ

พระสมุห์บุญฤทธิ์ มหาปุญโญ (ศรีวิชัย) (2563, หน้า 167-175) ได้ทำการศึกษาเรื่อง หลักธรรมพละ 5 (ศรัทธาพละ) กับการเกื้อหนุนการปฏิบัติพระกรรมฐาน จากการศึกษา สรุปได้ว่าพละหรือพละ 5 คือ กำลังห้าประการได้แก่ศรัทธาพละ ความเชื่อ กำลังการควบคุมความสงสัย ความวิตกวิริยะพละ ความเพียร กำลังการควบคุมความเกียจคร้านสติพละ ความระลึกได้ กำลังการควบคุมความประมาท ความงมงายสมาธิพละ ความตั้งใจมั่น กำลังการควบคุมการวอกแวกเขว้ไขว่ ฟุ้งซ่านปัญญาพละ ความรอบรู้ กำลังการควบคุม การทำเกินพอดีศรัทธาพละ คือการกำหนดอารมณ์เกื้อหนุนวิปัสสนากรรมฐานน้อยอย่าง แคบกว่าหยาบกว่ากำลังของสติและสมาธิที่มีอยู่ ซึ่งในตอนแรกทำให้สมาธิเกิดขึ้นได้ดี แต่ถ้าอารมณ์ที่ใช้กำหนดน้อยเกินไป ในกรณีที่จิตมีสติสมาธิที่เริ่มมีกำลังมากขึ้น จะกลายเป็นทำ

ให้จิตดิ่งสมาธิจนสติอ่อนกำลังการกำหนดรู้รอบตัวลง หรือสมาธิอ่อนกำลังลงอันเกิดจากความชำนาญในอารมณ์ภาวนามากขึ้น จนเหม่อลอยง่าย ทำให้กามวิตก พยาบาทวิตกเกิดขึ้นได้ง่าย แต่เมื่อเพิ่มการกำหนดให้ละเอียดขึ้นสมาธิจะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน

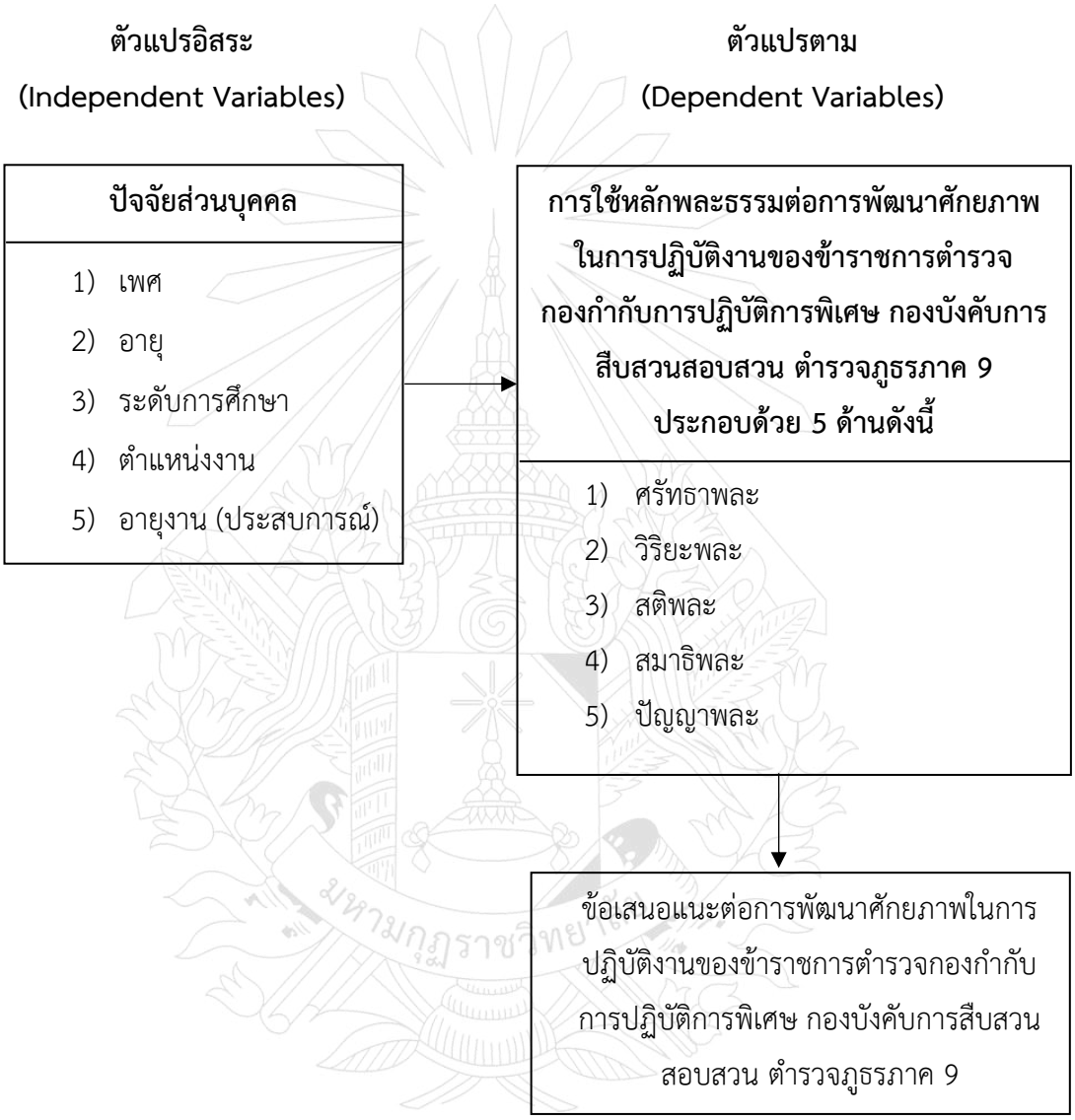
พระสุเทพ สิริธมฺโม (มัจฉา), กฤตสุชิน พลเสน, และพระประเวช สุเวที (2562, หน้า 366-371) ได้ทำการ ศึกษาเรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบคำสอนเรื่องพละ 5 ในพุทธปรัชญาเถรวาทและพุทธปรัชญามหายาน ผลการวิจัยพบว่า 1. จากการศึกษาหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับพละ 5 ในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท สรุปได้ว่าขอบเขตและความหมายของหลักธรรมที่เกี่ยวข้อง ที่สนับสนุนพละ 5 ซึ่งเรียกว่า “โพธิปักขิยธรรม” ได้แก่ ธรรมที่เกื้อกูลให้เกิดการรู้แจ้ง หรือธรรมที่สนับสนุนอริยมรรคมี 37 ประการ ได้แก่ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 อริยมรรคมีองค์ 8 2. หลักธรรมพละ 5 ในพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นหลักธรรมที่คอยเกื้อหนุนและเป็นหลักธรรมพื้นฐานแห่งหลักธรรมอื่นอันละเอียดอ่อนและลึกซึ้งอันเป็นหนทางแห่งปฏิปทาเป็นหนทางแห่งการหลุดพ้นจากกองทุกข์เป็นหนทางแห่งการไม่มีแล้วซึ่งภพชาติชรามรณะหลุดพ้นแล้วจากวัฏฏะสงสารในส่วนพุทธปรัชญามหายานก็มีแนวความคิดที่คล้ายกัน คือพละ 5 เป็นหลักธรรมมูลรากต่อการพัฒนาชีวิตที่ดีงามในด้านของรูปธรรม วิริยพละเป็นกำลังของไตรสิกขาซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนามนุษย์การฝึกฝนและการพัฒนาชีวิตที่นำพุทธภาวนามาใช้นั้นได้นำหลักการของศีลสมาธิปัญญามาใช้สอนและอบรม

พระลิขิต สุเขฐิโต (สอนมา), พระครูวิจิตรศีลาจาร, พระครูวิจิตรสาธุรส, สืบพงศ์ ธรรมชาติ และธีรเดช สายเส็น (2565, หน้า 937-952) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพละธรรม 4 ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาของวัดหัวถนน อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาพบว่าวัดหัวถนนเป็นวัดที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาเพื่อเยี่ยมชมหรือสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อันได้แก่ พระบรมสารีริกธาตุรูปเหมือนหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เพื่อขอพรในสิ่งที่เป็นสิริมงคลแก่ชีวิตครอบครัว การงาน และอาชีพตามความเชื่อของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ในมุมมองของนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม บางคณะ อาจจะต้องเยี่ยมชมในแง่ของศิลปะสถาปัตยกรรม ประติมากรรม งานบุญประเพณีวัฒนธรรมที่ทางวัดได้จัดขึ้นอีกประการหนึ่งวัดหัวถนนสามารถดึงนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย ชาวต่างชาติเป็นประจำทุกวัน ที่มาพักผ่อนหย่อนใจในรูปแบบที่หลากหลาย ภายใต้การบริหารจัดการของเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน นอกจากจะเป็นเรื่องพระพุทธศาสนา ยังมีศาสนาอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อันได้แก่ ประติมากรรมนารายณ์เกษียณสมุทร ซึ่งเป็นโบราณสถานที่ทางวัดได้จัดสร้างอย่างงดงามเสริมคุณค่าทางจิตวิญญาณต่อผู้พบเห็น ดังนั้นวัดหัวถนนจึงจัดว่าเป็นวัดที่ทรงคุณค่าและยังประโยชน์ให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างแท้จริงหลักพละธรรม 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า หลักพละธรรม 4 ได้แก่ 1) ปัญญาพละช่วยให้พระพุทธศาสนาสร้างโอกาสในการดำเนินชีวิต การดำรงตนด้วยความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ ผ่านกระบวนการคิดอย่างรอบคอบถูกต้อง 2) วิริยะพละ ก่อให้เกิดแนวปฏิบัติในการแสวงหา

ความรัก ความพอใจที่เกิดจากการใคร่ครวญ ตริตรอง ตรวจสอบอย่างถูกต้องอยู่เสมอ 3) ด้านอนวัชชพละ ช่วยส่งเสริมความสุจริตปรับตัวให้เกิดความเที่ยงธรรม ลดความเลื่อมล้ำทางสังคมปฏิบัติหน้าที่อย่างมีระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยมีสุจริต 3 เป็นตัวกำหนดในการกระทำด้วยกาย วาจา และใจที่ซื่อตรง และ 4) สังคหพละ เป็นการสงเคราะห์ช่วยเหลือ ร่วมมือ ให้เข้ากันอย่างกลมกลืนเสียสละปรารถนาดี ละโลภ โกรธ และหลง มีกาย วาจา ใจที่สุจริตสะอาด โปร่งใส ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นตามกำลังอย่างสม่ำเสมอ

2.5 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาเป็นสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9” การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept-interview) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการวิจัยตามกระบวนการดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7 สถิติที่ใช้ที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 จำนวน 120 คน (ฝ่ายอำนวยการ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2565)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ได้แก่ ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 จำนวน 92 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543, หน้า 43)

3.1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (In-depth Interview) กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 คน ดังปรากฏตามรายชื่อดังนี้

1. พ.ต.ท.นฤนาท บุตรดำรงค์	รอง ผกก.ปพ.บก.สส.ภ.9/ หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ
2. พ.ต.ท.จู้ลี่ ขุนพล	สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/ หน.ชุดเคลื่อนที่เร็ว
3. ร.ต.อ.ภาณุวิชญ์ พลับจีน	รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/ รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ
4. ร.ต.อ.จิรัฐพล เกตุทับทิม	รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/ รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ
5. ด.ต.อนุรักษ์ เพชรรัตน์	ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด
6. ด.ต.ชูชาติ หาดแก้ว	ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด
7. ส.ต.อ.วิศรุต วรรณโร	ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด
8. ส.ต.อ.ดำรงศักดิ์ สมปรีดา	ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เมื่อคำนวณหากลุ่มตัวอย่างได้มาจำนวน 92 คน ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและทำให้ประชากรทุกคนมีโอกาสได้รับเลือกเท่า ๆ กัน

วิธีเลือกตัวอย่างสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 คน โดยเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) และ แบบสัมภาษณ์ (In-dept interview) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งได้แก่ พระไตรปิฎก หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

3.3.1 แบบสอบถาม

มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด มีรายละเอียดประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และอายุงาน (ประสบการณ์)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วย

1. ข้อคำถามด้านศรัทธาพละ จำนวน 5 ข้อ
2. ข้อคำถามด้านวิริยะพละ จำนวน 5 ข้อ
3. ข้อคำถามด้านสติพละ จำนวน 5 ข้อ
4. ข้อคำถามด้านสมาธิพละ จำนวน 5 ข้อ
5. ข้อคำถามด้านปัญญาพละ จำนวน 5 ข้อ

โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดลิเคิร์ท (Likert) โดยกำหนดค่าต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5
มาก มีค่าเท่ากับ 4
ปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3
น้อย มีค่าเท่ากับ 2
น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

3.3.2 แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.4.1 การศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 เพื่อรวบรวมเนื้อหาสาระจากการศึกษาค้นคว้าที่ได้มาดังกล่าวนำมากำหนดเป็นเป็นกรอบให้ตรงกับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถามแล้วร่างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

3.4.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือแบบปลายปิด (Close-ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ประกอบกัน ซึ่งเป็นการดัดแปลงเครื่องมือจากแบบสอบถามที่ได้เคยผ่านการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

3.4.3 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

3.4.4 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จ ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และเหมาะสมของข้อคำถามนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

1. พ.ต.อ.กองทัพ เสนาทิพย์	ผู้กำกับการปฏิบัติการพิเศษกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
2. รศ.ดร.เดชชาติ ตรีทรัพย์	ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3. พระมหาเอกกวิน ปิยะวีโร, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3.4.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence : (IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3.4.6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน ประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และได้รับอนุมัติหนังสือรับรองจริยธรรมในมนุษย์ เลขที่ จว.217/2566 ลงวันที่ 25 มกราคม 2566

3.4.7 เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ บุคลากรของตำรวจภูธรภาค 9 ที่มิใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .842

3.4.8 นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.4.9 นำผลจากการการเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนมาวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามลำดับ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 แจกแบบสอบถามผ่านรูปแบบออนไลน์ ด้วย Google form ให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3.5.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง

3.5.3 เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จำนวน 92 ชุด คิดเป็น 100% จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

3.5.4 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

3.5.5 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะสถานภาพของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

3.6.2 วิเคราะห์การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3.6.3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

3.7 สถิติที่ใช้ที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.7.1 การหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$P = \frac{X \times 100}{n}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

n = จำนวนประชากร

3.7.2 การหาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = จำนวนประชากร

3.7.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$S = \sqrt{\frac{n\sum fx^2-(\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

$\sum fx$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ

n = จำนวนประชากร

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 เป็นการวิจัยเชิงผสานวิธี (Mixed Methods) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 92 คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

4.2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เรื่อง การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ ดังนี้

$\overline{X}$	หมายถึง	คะแนนค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	หมายถึง	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 92 คน เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำมาแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	88	95.70
2. หญิง	4	4.30
รวม	92	100.00
อายุ		
1. 18-30 ปี	6	6.50
2. 31-40 ปี	16	17.40
3. 41-50 ปี	25	27.20
4. 51-60 ปี	45	48.90
รวม	92	100.00
ระดับการศึกษา		
1. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	6	6.50
2. อนุปริญญา/ปวส.	9	9.80
3. ปริญญาตรี	76	82.60
4. สูงกว่าปริญญาตรี	1	1.10
รวม	92	100.00
ตำแหน่งงาน		
1. ผู้บังคับหมู่	78	84.80
2. รองสารวัตร	7	7.60
3. สารวัตร	4	4.30
4. รองผู้กำกับการ	2	2.20
5. ผู้กำกับการ	1	1.10
รวม	92	100.00

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อายุงาน (ประสบการณ์)		
1. 1-5 ปี	5	5.40
2. 6-10 ปี	12	13.10
3. 11-15 ปี	7	7.60
4. 16-20 ปี	33	35.90
5. 21 ปีขึ้นไป	35	38.00
โดยรวม	**92**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 95.70 และเป็นเพศหญิง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30

2. อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 51-60 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 27.20 อายุ 31-40 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 และอายุ 18-30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ตามลำดับ

3. ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 82.60 รองลงมาคือ ระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 และ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.10 ตามลำดับ

4. ตำแหน่งงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีตำแหน่งงานผู้บังคับหมู่ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 84.80 รองลงมาคือ ตำแหน่งงานรองสารวัตร จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60 ตำแหน่งงานสารวัตร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30 ตำแหน่งงานรองผู้กำกับการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.20 และ ตำแหน่งงานผู้กำกับการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.10

5. อายุงาน (ประสบการณ์) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมาคือ อายุงาน 16-20 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 35.90 อายุงาน 6-10 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 อายุงาน 11-15 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60 และอายุงาน 1-5 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.40 ตามลำดับ

4.2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

การวิเคราะห์การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยการหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยรวมทุกด้าน

(n = 92)

ข้อ	การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	ด้านศรัทธาพละ	4.66	0.43	มากที่สุด
2.	ด้านวิริยะพละ	3.87	0.63	มาก
3.	ด้านสติพละ	4.81	0.38	มากที่สุด
4.	ด้านสมาธิพละ	4.78	0.41	มากที่สุด
5.	ด้านปัญญาพละ	4.49	0.49	มาก
	โดยรวม	**4.52**	**0.47**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยรวมทุกด้าน ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.52, S.D. = 0.47) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปน้อยสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสติพละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.81, S.D. = 038) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสมาธิพละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.78, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านวิริยะพละ

ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.87, S.D. = 0.43) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านศรัทธาพละ

(n = 92)

ข้อ	ด้านศรัทธาพละ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	ท่านเชื่อว่า การทุ่มเททำงานเต็มความสามารถเป็นปัจจัยให้ท่านได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นที่เหมาะสมเพียงใด	4.49	0.50	มาก
2.	ท่านเชื่อว่า การได้รับการฝึกอบรม เรียนรู้ตามสายงานของท่าน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานข้าราชการตำรวจ เพียงใด	4.88	0.33	มากที่สุด
3.	ท่านเชื่อว่า ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ตามหลักคุณธรรมมากเพียงใด	4.39	0.49	มาก
4.	ท่านเชื่อว่า การปฏิบัติตามกฎระเบียบของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ เพียงใด	4.80	0.40	มากที่สุด
5.	ท่านมีความเชื่อมั่นวัฒนธรรมองค์กรของข้าราชการตำรวจว่าเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ เพียงใด	4.74	0.44	มากที่สุด
	โดยรวม	**4.66**	**0.43**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านศรัทธาพละ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.66, S.D. = 0.43) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปน้อยสุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หัวข้อท่านเชื่อว่า การได้รับการฝึกอบรม เรียนรู้ตามสายงานของท่าน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานข้าราชการตำรวจ เพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.88, S.D. = 0.33) อยู่ในระดับมากที่สุด

รองลงมาคือ หัวข้อท่านเชื่อว่า การปฏิบัติตามกฎระเบียบของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ เพียงใดค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.80, S.D. = 0.40) อยู่ในระดับมากที่สุด และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ หัวข้อท่านเชื่อว่า ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ตามหลักคุณธรรม มากเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.39, S.D. = 0.49) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านวิริยะพละ

(n = 92)

ข้อ	ด้านวิริยะพละ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	ท่านเพียรพยายามในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานตามสายงาน เพียงใด	4.72	0.50	มากที่สุด
2.	ท่านเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพียงใด	4.77	0.47	มากที่สุด
3.	ท่านเพียรพยายามต่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเพียงใด	3.68	0.94	มาก
4.	ท่านเพียรพยายามในการวิ่งเต้นเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงใด	1.49	0.75	น้อยที่สุด
5.	ท่านเพียรพยายามในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองเพียงใด	4.67	0.52	มากที่สุด
	โดยรวม	**3.87**	**0.63**	**มาก**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านวิริยะพละ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.87, S.D. = 0.63) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปน้อยสุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวข้อท่านเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.77, S.D. = 0.47) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ หัวข้อท่านเพียรพยายามในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานตามสายงานเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.72, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับมากที่สุด และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ หัวข้อ

ท่านเพียรพยายามในการวิ่งเต้นเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 1.49, S.D. = 0.75) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านสติพละ

(n = 92)

ข้อ	ด้านสติพละ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	ท่านสามารถครองสติตลอดเวลาการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้งานของท่านมีประสิทธิภาพมากเพียงใด	4.74	0.44	มากที่สุด
2.	ท่านสามารถครองสติตลอดเวลาการทำงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานเพียงใด	4.78	0.41	มากที่สุด
3.	ท่านระลึกถึงบทบาทหน้าที่ และทำงานด้วยความรับผิดชอบเพียงใด	4.89	0.31	มากที่สุด
4.	ท่านสามารถครองสติในขณะทำงาน ด้วยความรอบคอบเพียงใด	4.86	0.35	มากที่สุด
5.	ท่านมีสติสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพียงใด	4.79	0.41	มากที่สุด
	โดยรวม	**4.81**	**0.38**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านสติพละ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.81, S.D. = 0.38) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปน้อยสุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวข้อท่านระลึกถึงบทบาทหน้าที่ และทำงานด้วยความรับผิดชอบเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.89, S.D. = 0.31) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ หัวข้อท่านสามารถครองสติในขณะทำงาน ด้วยความรอบคอบเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.86, S.D. = 0.35) อยู่ในระดับมากที่สุด และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ หัวข้อท่านสามารถครองสติตลอดเวลาการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้งานของท่านมีประสิทธิภาพ มากเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.74, S.D. = 0.44) อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านสมาธิพละ

(n = 92)

ข้อ	ด้านสมาธิพละ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	การมีสมาธิที่มั่นคงจะทำให้การปฏิบัติงานของท่านมีประสิทธิภาพเพียงใด	4.84	0.37	มากที่สุด
2.	การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพียงใด	4.75	0.44	มากที่สุด
3.	การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านประสบความสำเร็จในหน้าที่ เพียงใด	4.78	0.41	มากที่สุด
4.	การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน เพียงใด	4.87	0.34	มากที่สุด
5.	การมีสมาชิที่มั่นคงทำให้ท่านเป็นที่ชื่นชอบของผู้บังคับบัญชา เพียงใด	4.65	0.48	มากที่สุด
	โดยรวม	**4.78**	**0.41**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านสมาธิพละ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.78, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปน้อยสุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หัวข้อการมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.87, S.D. = 0.34) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ หัวข้อการมีสมาธิที่มั่นคงจะทำให้การปฏิบัติงานของท่านมีประสิทธิภาพเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.84, S.D. = 0.37) อยู่ในระดับมากที่สุด และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ หัวข้อการมีสมาชิที่มั่นคงทำให้ท่านเป็นที่ชื่นชอบของผู้บังคับบัญชาเพียงใดค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.65, S.D. = 0.48) อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านปัญญาพละ

(n = 92)

ข้อ	ด้านปัญญาพละ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับงานที่ท่านปฏิบัติเพียงใด	4.37	0.49	มาก
2.	การมีปัญญา ฉลาด รอบรู้ ทำให้ท่านประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เพียงใด	4.47	0.50	มาก
3.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพียงใด	4.42	0.50	มาก
4.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของท่านเพียงใด	4.46	0.50	มาก
5.	ท่านสามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยปัญญามากกว่าอารมณ์และความรู้สึก เพียงใด	4.73	0.45	มากที่สุด
	โดยรวม	**4.49**	**0.49**	**มาก**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้านปัญญาพละ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.49, S.D. = 0.49) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปน้อยสุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวข้อท่านสามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยปัญญามากกว่าอารมณ์และความรู้สึก เพียงใดค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.73, S.D. = 0.45) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ หัวข้อการมีปัญญา ฉลาด รอบรู้ ทำให้ท่านประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.47, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับมาก และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ หัวข้อท่านมีความรู้เกี่ยวกับงานที่ท่านปฏิบัติเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.37, S.D. = 0.49) อยู่ในระดับมาก

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เรื่อง การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน ในประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณาแล้วบรรยาย (Descriptive) ให้เหตุผลสรุปประเด็นใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ศรัทธาพละ 2) วิริยะพละ 3) สติพละ 4) สมาธิพละ และ 5) ปัญญาพละ ดังนี้

4.3.1 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้สัมภาษณ์ 8 ท่าน ดังนี้

1. พ.ต.ท.นฤนาท บุตรดำรงค์ รองผู้กำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (รอง ผกก.ปพ.บก.สส.ภ.9)/ หัวหน้าชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ
2. พ.ต.ท.จู้ลี่ ขุนพล สารวัตรกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9)/ หัวหน้าชุดเคลื่อนที่เร็ว
3. ร.ต.อ.ภาณุวิชญ์ พลับจีน รองสารวัตรกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9)/ รองหัวหน้าชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ
4. ร.ต.อ.จิรัฐพล เกตุทับทิม รองสารวัตรกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9)/ รองหัวหน้าชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ
5. ด.ต.อนุรักษ์ เพชรรัตน์ ผู้บังคับหมู่กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9)/ ข้าราชการตำรวจในสังกัด
6. ด.ต.ชูชาติ หาดแก้ว ผู้บังคับหมู่กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9)/ ข้าราชการตำรวจในสังกัด

7. ส.ต.อ.วิศรุต วรรณโร ผู้บังคับหมู่กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9)/ ข้าราชการตำรวจในสังกัด

8. ส.ต.อ.ดำรงศักดิ์ สมปรีดา ผู้บังคับหมู่กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9)/ ข้าราชการตำรวจในสังกัด

4.3.2 ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

กลุ่มข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร

การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

1. ท่านในฐานะผู้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ตามหลักพละธรรม

(หลักพละธรรม หมายถึง กำลังห้าประการ ได้แก่ศรัทธาพละ ความเชื่อ กำลังการควบคุมความสงสัย ความวิตก วิริยะพละ ความเพียร กำลังการควบคุมความเกียจคร้าน สติพละ ความระลึกได้ กำลังการควบคุมความประมาท ความงมงายสมาธิพละ ความตั้งใจมั่น กำลังการควบคุมการวอกแวก เขวไขว่ ฟุ้งซ่านปัญญาพละ ความรอบรู้ กำลังการควบคุม การทำเกินพอดี)

1) พ.ต.ท.นฤนาท บุตรดำรงค์ รอง ผกก.ปพ.บก.สส.ภ.9/หน.ชุดปฏิการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ข้าราชการตำรวจที่จะปฏิบัติงานควรมีหลักพระธรรมเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อช่วยเสริมศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ อาทิเช่น การมีศรัทธา การมีวิริยะ การมีสติ การมีสมาธิ และการมีปัญญา เพื่อดำรงไว้ซึ่งความดีงามขององค์กรตำรวจเอง ซึ่งหลักธรรมเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผู้บังคับบัญชาปลูกฝังมาตั้งแต่เราเริ่มบรรจุเข้ารับราชการ ตลอดจนมีหนังสือคำสั่งต่าง ๆ ให้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ ซึ่งสอดคลองกับหลักพละธรรมที่แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ถามมา

2) พ.ต.ท.จู้ลี่ ขุนพล สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/หน.ชุดเคลื่อนที่เร็ว สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ข้าราชการตำรวจทุกนาย ควรมีหลักพละธรรมในการยึดเหนี่ยวจิตใจประกอบการทำงาน อาทิเช่น การมีศรัทธาพละ เป็นความเชื่อความศรัทธา วิริยะพละ เป็นความเพียรชอบในการทำงาน สติพละ เป็นเครื่องมือในการควบคุมไม่ประมาท สมาธิพละ เป็นการตั้งมั่นในสมาธิและปัญญาพละ ทุกคนควรมีความเพียรความรอบรู้ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะทำให้การพัฒนาศักยภาพ ในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจเป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามกฎเกณฑ์บ้านเมือง และสังคมประชาชนรัก และเชื่อมั่นศรัทธาในองค์กร

3) ร.ต.อ.ภาณุวิชญ์ พลับจีน รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจนั้น ควรนำหลักพละธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม

4) ร.ต.อ.จิรัฐพล เกตุทับทิม รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ข้าราชการตำรวจทุกนายพึงมีหลักพละธรรม กล่าวคือ การมีศรัทธา การมีวิริยะ การมีสมาธิ การมีสติและการมีปัญญา เพื่อใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามกฎของตำรวจ ในชีวิตในยุคปัจจุบันได้อย่างดี รักษาความสงบไม่เอารัดเอาเปรียบเป็นเหมือนเกราะป้องกันตนเอง โดยพึงมีหลักพละธรรมอย่างที่ แบบสัมภาษณ์กล่าวไว้

สรุปได้ว่า ข้าราชการตำรวจทุกนาย ควรมีหลักพละธรรมในการยึดเหนี่ยวจิตใจและสามารถใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม อาทิเช่น การมีศรัทธาพละ เป็นความเชื่อความศรัทธา วิริยะพละ เป็นความเพียรชอบในการทำงาน สติพละ เป็นเครื่องมือในการควบคุมไม่ประมาท สมาธิพละ เป็นการตั้งมั่นในสมาธิ และปัญญาพละ ทุกคนควรมีความเพียรความรอบรู้ทั้งหมดนี้เพื่อดำรงไว้ซึ่งความดีงามของตนเอง และองค์กร

2. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ท่านในฐานะผู้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ท่านมีแนวทางในการพัฒนาศักยภาพข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 อย่างไรบ้าง

1. พ.ต.ท.นฤนาท บุตรดำรงค์ รอง ผกก.ปพ.บก.สส.ภ.9/หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในห้วงปัจจุบันข้าราชการตำรวจถูกบั่นทอนด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งยากต่อการปฏิบัติงาน ฉะนั้นเราซึ่งทำหน้าที่รักษากฎหมายควรมีหลักธรรมเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจในการปฏิบัติหน้าที่

2. พ.ต.ท.จู้ลี่ ขุนพล สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/หน.ชุดเคลื่อนที่เร็ว สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในเรื่องของหลักพละธรรม เป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะสมอย่างยิ่ง ที่นำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงานของข้าราชการตำรวจ โดยจะเห็นว่าถ้าเรายึดหลักพละธรรมนี้การพัฒนาศักยภาพของทั้งตนเอง หน่วยงานหรือแม้กระทั่งครอบครัว ก็จะบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้พึงจะประสบผลสำเร็จในอนาคตอย่างแน่นอน

3. ร.ต.อ.ภาณุวิชญ์ พลับจีน รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ควรส่งเสริมข้าราชการตำรวจ

ในบังคับบัญชาให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณมีคุณธรรม เพื่อให้เป็นข้าราชการตำรวจที่ดี นำประโยชน์สุขแก่ประชาชน

4. ร.ต.อ.จิรัฐพล เกตุทับทิม รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในฐานะที่ทำงานเป็นทั้งหัวหน้างานและลูกน้องของข้าราชการตำรวจ ในการทำงานเห็นความเป็นอยู่ลักษณะนิสัย ของคนมาเยอะ คนที่มีธรรมะ คนที่อยู่ในศีลธรรม มักจะพบเจอแต่สิ่งดี ๆ มักได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาในทุกระดับ ได้รับความเคารพจากลูกน้อง ประชาชนในการทำงาน ฉะนั้น หลักพละธรรมเป็นสิ่งที่ดี เพื่อนำมาใช้พัฒนาตนเอง และองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า หากข้าราชการตำรวจยึดหลักพละธรรมนี้ จะเป็นการส่งเสริมข้าราชการตำรวจให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณมีคุณธรรม เพื่อให้เป็นข้าราชการตำรวจที่ดี นำประโยชน์สุขแก่ประชาชน อีกทั้งยังได้มีการพัฒนาศักยภาพของทั้งตนเอง หน่วยงานหรือแม้กระทั่งครอบครัว ก็จะบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ จะประสบผลสำเร็จในอนาคตและนำประโยชน์สุขแก่ประชาชน

กลุ่มข้าราชการตำรวจชั้นประทวน

1. การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ท่านในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นประทวน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ตามหลักพละธรรม

(หลักพละธรรม หมายถึง กำลังห้าประการ ได้แก่ ศรัทธาพละ ความเชื่อ กำลังการควบคุมความสงสัย ความวิตก วิริยะพละ ความเพียร กำลังการควบคุมความเกียจคร้าน สติพละ ความระลึกได้ กำลังการควบคุมความประมาท ความงมงาย สมาธิพละ ความตั้งใจมั่น กำลังการควบคุมการวอกแวกเขว่ไขว่ ฟุ้งซ่าน ปัญญาพละ ความรอบรู้ กำลังการควบคุม การทำเกินพอดี)

1) ด.ต.อนุรักษ์ เพชรรัตน์ ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า หลักพละธรรมเป็นสิ่งที่ดี ข้าราชการควรพึงมีนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

2) ด.ต.ชูชาติ หาดแก้ว ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ข้าราชการตำรวจทุกนายควรมีหลักพละธรรมในการปฏิบัติงาน ควรมีศรัทธา ควรมีวิริยะ ควรมีสติ ควรมีสมาธิ ควรมีปัญญา ในการใช้ชีวิต ประจำวันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ตนเอง และหน่วยงานมีประสิทธิภาพที่ดี

3) ส.ต.อ.วิศรุต วรรณโร ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า หลักพละธรรม ทำให้การปฏิบัติงานมีการพัฒนาศักยภาพ ทั้งหน่วยงาน และตัวบุคคล เป็นไปได้ด้วยดี

4) ส.ต.อ.ดำรงศักดิ์ สมปรีดา ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจใน สังกัด สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า หลักพละธรรมเป็นสิ่งที่ดีข้าราชการทุก ๆ คนพึงมีเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพที่สุด ในการเกิดประโยชน์สูงสุด แก่ประชาชน และประเทศชาติ

สรุปได้ว่า หลักพละธรรม อันประกอบไปด้วย ศรัทธาพละ วิริยะพละ สติพละ สมาธิพละ และปัญญาพละ เป็นหลักธรรมที่ดี เป็นหลักธรรมที่ข้าราชการตำรวจทุกนายควรนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน และในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพ ทั้งหน่วยงาน และตัวบุคคล เป็นไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ท่านในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นประทวน ท่านต้องการให้มีการพัฒนาศักยภาพข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 อย่างไรบ้าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1) ด.ต.อนุรักษ์ เพชรรัตน์ ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ข้าราชการควรมีสติมีปัญญาในการปฏิบัติงาน

2) ด.ต.ชูชาติ หาดแก้ว ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ปฏิบัติตามคำสั่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความอดทนอดกลั้นในการทำงานใฝ่หาความรู้อยู่ตลอดเวลา

3) ส.ต.อ.วิศรุต วรรณโร ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การเพิ่มสวัสดิการให้แก่ข้าราชการ และข้าราชการทุกนายควรมีหลักพละธรรมในการยึดเหนี่ยว

4) ส.ต.อ.ดำรงศักดิ์ สมปรีดา ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจใน สังกัด สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ควรมีการพัฒนา สติปัญญา ความพากเพียร ซื่อสัตย์ต่อตนเอง และหน้าที่ที่กระทำ เพื่อให้งานมีประโยชน์ต่อการพัฒนาบ้านเมือง และมุ่งขจัดภัยอันตรายอันก่อให้เกิดต่อบ้านเมือง และประเทศชาติ ควรมีการฝึกอบรมต่อเนื่องทุก ๆ เดือน เพื่อความคุ้นชินในการปฏิบัติหน้าที่

สรุปได้ว่า ควรนำหลักพละธรรม อันประกอบไปด้วย ศรัทธาพละ วิริยะพละ สติพละ สมาธิพละ และปัญญาพละ มาพัฒนาในทุกด้านของการทำงาน เช่น มีการควบคุมการประมาทในการทำงาน ใฝ่หาความรู้อยู่ตลอดเวลา การมีสติปัญญา ความพากเพียร ซื่อสัตย์ต่อตนเอง และหน้าที่ที่กระทำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9” ผู้วิจัยขอนำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 จำนวน 92 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซซี่และมอรแกน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บังคับบัญชาและตัวแทนข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 รวมทั้งสิ้น 8 คน เลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็น แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .842 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และอายุงาน (ประสบการณ์)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมด้วยตัวเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการนัดวันเวลาสัมภาษณ์กับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 คน จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9” นั้นพอสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 82.60 ตำแหน่งผู้บังคับหมู่ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 84.80 และมีอายุงานระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 35.90

5.1.2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยรวม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านสติพละ ด้านสมาธิ ด้านศรัทธาพละ ด้านปัญญาพละ และ ด้านวิริยะพละ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านศรัทธาพละ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ข้าราชการตำรวจเชื่อว่า การได้รับการฝึกอบรม เรียนรู้ตามสายงานเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจเชื่อว่า การปฏิบัติตามกฎระเบียบของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้าราชการตำรวจเชื่อว่า ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ได้รับการพิจารณาความดีความชอบตามหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านวิริยะพละ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ข้าราชการตำรวจวเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจเพียรพยายามในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานตามสายงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้าราชการตำรวจเพียรพยายามในการวิ่งเต้นเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ด้านสติพละ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ข้าราชการตำรวจระลึกถึงบทบาทหน้าที่ และทำงานด้วยความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจสามารถครองสติในขณะทำงาน ด้วยความรอบคอบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้าราชการตำรวจสามารถครองสติตลอดเวลาการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้งานของท่านมีประสิทธิภาพ

4. ด้านสมาธิพละ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ การมีสมาธิที่มั่นคงจะทำให้การปฏิบัติงานของท่านมีประสิทธิภาพ และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หัวข้อการมีสมาชิที่มั่นคงทำให้ท่านเป็นที่ชื่นชอบของผู้บังคับบัญชา

5. ด้านปัญญาพละ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ข้าราชการตำรวจสามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยปัญญามากกว่าอารมณ์และความรู้สึกอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การมีปัญญา ฉลาด รอบรู้ ทำให้ข้าราชการตำรวจประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้าราชการตำรวจมีความรู้เกี่ยวกับงานที่ท่านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.1.3 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านสติพละ ข้าราชการตำรวจควรใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมความคิดและการกระทำเพื่อไม่ให้เกิดความประมาทในการปฏิบัติงาน

2. ด้านสมาธิพละ ข้าราชการตำรวจควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เต็มศักยภาพ

3. ด้านศรัทธาพละ ข้าราชการตำรวจควรมีความเชื่อในความเป็นวิชาชีพของอาชีพตำรวจเพื่อที่จะทำให้มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

4. ด้านปัญญาพละ ข้าราชการตำรวจควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพื่อนำมาพัฒนา

5. ด้านวิริยะพละ ข้าราชการตำรวจควรความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายรวมถึงการพยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักกฎหมายที่กำหนด

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

5.2.1 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยรวม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านสติพละ ด้านสมาธิ ด้านศรัทธาพละ

ด้านปัญญาพละ และ ด้านวิริยะพละ ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากตำรวจ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติอย่างมาก เป็นผู้คุ้มครองสันติสุขให้แก่ประชาชน เป็นกำลังสำคัญในการรักษาความมั่นคงภายใน และความปลอดภัยของประเทศชาติ โดยเฉพาะกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 มีหน้าที่หลักในการถวายความปลอดภัยองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินีพระรัชทายาท พระบรมวงศานุวงศ์ สนับสนุนกำลังทางด้านยุทธวิธี ตลอดจนดูแลความปลอดภัยด้านสถานที่ บุคคลต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ภารกิจสนับสนุนภารกิจกองร้อยควบคุมฝูงชน ภารกิจการเจรจาต่อรองช่วยเหลือตัวประกัน ภารกิจการจู่โจม ปิดล้อม ตรวจค้น จับกุมคดีสำคัญ และงานอื่น ๆ ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมอบหมาย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในสังคม (ณรงค์ ภูเยี่ยมจิตร, 2563, หน้า 12) ซึ่งจากจากสภาพการณ์ปัจจุบัน การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 พบปัญหาคือ ศักยภาพในการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบันมีน้อย เกิดจากปัจจุบันปริมาณงานที่ข้าราชการตำรวจต้องแบกรับมีจำนวนมาก บางงานซ้ำซ้อน บางงานขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภาคต่าง ๆ การมีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงกระบวนการทำงาน และนโยบายของรัฐ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ข้าราชการตำรวจ เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความเครียดสภาพจิตใจบางรายถึงขั้นใช้ความรุนแรง ดังปรากฏตามตามภาพข่าวอยู่ตลอด จึงจำเป็นจะต้องหาแนวทางในการเพิ่มพละกำลังทั้งกายและใจในการปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ นาวาเอก (พิเศษ) ปรีชา นันตาภิวัฒน์ ร.น. (2544, หน้า 48) ที่อธิบายว่า พละ หมายถึง เป็นพลังทำให้เกิดความมั่นคงซึ่งความไร้ศรัทธา เป็นต้น แต่ละอย่างจะเข้าครอบงำไม่ได้ พละจึงเป็นหลักปฏิบัติทางจิตใจให้ถือความหลุดพ้นโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันยพร กริชติทายาวุธ (2565, หน้า 98-113) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมการฝึกอบรมแบบบูรณาการพละ 5 และการคิดเชิงบวกที่มีต่อการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนและสุขภาวะทางจิตของกลุ่มสมาชิกสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนและค่าคะแนนสุขภาวะทางจิตสูงมากขึ้นหลังทดลองในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลอง คะแนนการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนก่อนหลังการทดลองและระยะติดตามผลมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($p<.01$, $F=21.162$) และคะแนนสุขภาวะทางจิตมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($p<.01$, $F=41.397$) แสดงว่าการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนและสุขภาวะทางจิตหลังการทดลองและระยะติดตามผลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของยงยุทธ แก้วเต็ม, ณัฏฐ์ฐภรณ์ ปัญจขันธ์, ถาวร ล่อกา และกาญจนาณัฐ ทองเมืองธัญเทพ (2562, หน้า 106-119) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวคิดทางพระพุทธศาสนาพละ 5: การประยุกต์ใช้ในการพัฒนา การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21 ได้บทสรุปว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา

หรือสถานการณ์จริงเป็นตัวกระตุ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์บุญฤทธิ์ มหาปุญโญ (ศรีวิชัย) (2563, หน้า 167-175) ได้ทำการศึกษาเรื่อง หลักธรรมพละ 5 (ศรัทธาพละ) กับการเกื้อหนุนการปฏิบัติพระกรรมฐาน จากการศึกษา สรุปได้ว่า พละธรรมหรือพละ 5 คือ กำลังห้าประการได้แก่ศรัทธาพละ ความเชื่อ กำลังการควบคุมความสงสัย ความวิตกวิริยะพละ ความเพียร กำลังการควบคุมความเกียจคร้านสติพละ ความระลึกได้ กำลังการควบคุมความประมาท ความงมงายสมาธิพละ ความตั้งใจมั่น กำลังการควบคุมการวอกแวกเขวไขว่ ฟุ้งซ่านปัญญาพละ ความรอบรู้ กำลังการควบคุม การทำเกินพอดีศรัทธาพละ คือการกำหนดอารมณ์เกื้อหนุนวิปัสสนากรรมฐานน้อยอย่างแคบกว่าหยาบกว่ากำลังของสติและสมาธิที่มีอยู่ ซึ่งในตอนแรกทำให้สมาธิเกิดขึ้นได้ดี แต่ถ้าอารมณ์ที่ใช้กำหนดน้อยเกินไป ในกรณีที่จิตมีสติสมาธิที่เริ่มมีกำลังมากขึ้น จะกลายเป็นทำให้จิตดิ่งสมาธิจน สติอ่อนกำลังการกำหนดรู้รอบตัวลง หรือสมาธิอ่อนกำลังลงอันเกิดจากความชำนาญในอารมณ์ภาวนามากขึ้น จนเหม่อลอยง่าย ทำให้กามวิตก พยาบาทวิตกเกิดขึ้นได้ง่าย แต่เมื่อเพิ่มการกำหนดให้ละเอียดขึ้น สมาธิจะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน

5.2.2 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ประกอบด้วย (1) ด้านสติพละ ข้าราชการตรวจควรให้เป็นเครื่องมือในการควบคุมความคิดและการกระทำเพื่อไม่ให้เกิดความประมาทในการปฏิบัติงาน (2) ด้านสมาธิพละ ข้าราชการตำรวจควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เต็มศักยภาพ (3) ด้านศรัทธาพละ ข้าราชการตำรวจควรมีความเชื่อในความเป็นวิชาชีพของวิชาชีพตำรวจเพื่อที่จะทำให้มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด (4) ด้านปัญญาพละ ข้าราชการตำรวจควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพื่อนำมาพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ (5) ด้านวิริยะพละ ข้าราชการตำรวจควรความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายรวมถึงการพยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักกฎหมายที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธญาณ์ โอบอ้อม (2560, หน้า 5) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ จะต้องเริ่มจากกระบวนการหรือวิธีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลใน 3 ด้าน คือ T (training) การฝึกอบรม, E (education) การศึกษา และ D (development) การพัฒนานำมาบูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนา คือ หลัก ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา จะก่อให้เกิดศักยภาพของบุคลากร ใน 3 ด้าน คือทางด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤตินิสัยที่พึงประสงค์ดังนั้น แนวทางการพัฒนานี้สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะได้แนวทางจากการสังเคราะห์ (Synthesis Model) คือ TED + SSP = KSA

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านศรัทธาพละ พบว่า ข้าราชการตำรวจเชื่อว่าการพิจารณาความดีความชอบตามหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บังคับบัญชาควรกำหนดรูปแบบในการประเมินผลการปฏิบัติของบุคลากรอย่างชัดเจน รวมถึงการปฏิบัติตามระเบียบอย่างตรงไปตรงมาและยุติธรรม

2. ด้านวิริยะพละ พบว่า ข้าราชการตำรวจเพียรพยายามต่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่ำที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาหรือฝ่ายบุคคลควรส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นโดยการสนับสนุนทั้งทางด้านทุนทรัพย์และเวลา

3. ด้านสติพละ พบว่า ข้าราชการตำรวจสามารถครองสติตลอดเวลาการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้งานของท่านมีประสิทธิภาพ ต่ำที่สุด แต่ยังในระดับมากที่สุด ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ข้าราชการตำรวจมีสติ เช่น การนำข้าราชการตำรวจเข้าร่วมกิจกรรมกับ ศาสนสถานอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านสมาธิพละ พบว่า การมีสมาชิที่มั่นคงทำให้ท่านเป็นที่ชื่นชอบของผู้บังคับบัญชาต่ำที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ข้าราชการตำรวจมีสมาธิในการทำงาน เช่น การนำข้าราชการตำรวจเข้าร่วมกิจกรรมกับศาสนสถานอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านปัญญาพละ พบว่า ข้าราชการตำรวจมีความรู้เกี่ยวกับงานที่ท่านปฏิบัติต่ำที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอทั้งในส่วนของการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและการอบรมในประเด็นที่เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2563). *ประไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหามกุฏราชวิทยาลัย.* นครปฐม: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย นครปฐม.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(1) หนังสือทั่วไป:

ดนัย ไชยโยธา. (2541). *นานาศาสนา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร และสังคมศาสตร.* อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

ธารพรรษ สัตยารักษ์. (2548). *หลักการและมุมมองจากมืออาชีพ.* กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.

ปรีชา นันตาภิวัฒน์ น.อ.(พิเศษ). (2544). *พจนานุกรมหลักธรรมพระพุทธศาสนา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.

พระคันธสาราภิวงศ์. (2562). *โพธิปักขิยธรรม.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บุญศิริ.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์.* พิมพ์ครั้งที่ 11, กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2549). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ.* พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว). (2551). *ศรัทธารุ่งอรุณแห่งสันติภาพโลก.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด.

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2560). *ทางสายกลางของการศึกษาไทย.* กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊พ.

รตนปญโญภิกขุ. (2556). *โพธิปักขิยธรรม ธรรมะภาคปฏิบัติสู่ความรู้แจ้ง.* สระบุรี: โพธิปักขิยธรรมสถาน.

รังสรรค์ สิงหเลิศ. (2561). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525.* กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์

วิลาวรรณ รพีพิศาล. (2561). *ความรู้พื้นฐานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ วิจิตรหัตถกร.

สนธยา พลศรี. (2562). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร). (2551). *คัมภีร์วิสุทธิมรรค.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส จำกัด.

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2558). *พัฒนาดาวเด่นเพื่อองค์กรเป็นเลิศด้วย Talent Management by Competency-Based Career Development and Succession Planning.* กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

สุจิตรา ธนานันท์. (2552). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2524). *พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

_____ (2541). *พจนานุกรมศัพท์พระพุทธศาสนา.* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

(2) วารสารทางวิชาการ:

ณรงค์ ภูเยี่ยมจิตร. (2563). ตำรวจกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL), 3*(1).

ณัฐกุล ภูกลาง. (2562). การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6*(2)

ธัญญลักษณ์ วีระสมบัติ. (2546). การใช้ Competency เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมในองค์การ. *วารสารบริหารธุรกิจ, 26*(99).

ธันยพร กริชติทายาวุธ. (2565). ผลของโปรแกรมการฝึกอบรมแบบบูรณาการพละ 5 และการคิดเชิงบวกที่มีต่อการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนและสุขภาวะทางจิตของกลุ่มสมาชิกสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 7*(2).

พระลิขิต สุเขฐิโต (สอนมา), พระครูวิจิตรศีลาจาร,พระครูวิจิตรสาธุรส, สืบพงศ์ ธรรมชาติ และธีรเดช สายเส็น. (2565). การประยุกต์ใช้หลักพละธรรม 4 ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7*(2).

พระสมุห์บุญฤทธิ์ มหาปุญโญ (ศรีวิชัย). (2563). หลักธรรมพละ 5 (ศรัทธาพละ) กับการเกื้อหนุนการปฏิบัติพระกรรมฐาน. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 5*(21).

พระสุเทพ สิริธมฺโม (มัจฉา), กฤตสุชิน พลเสน, และ พระประเวช สุเวที. (2562). ศึกษาเปรียบเทียบคำสอนเรื่องพละ 5 ในพุทธปรัชญาเถรวาทและพุทธปรัชญามหายาน. *วารสารนิสิตวัง, 21*(2).

ยงยุทธ แก้วเต็ม, ณัฏฐ์ธุภรณ์ ปัญจขันธ์, ถาวร ล่อกา และกาญจนาณัฐ ทองเมืองธัญเทพ. (2562). แนวคิดทางพระพุทธศาสนาพละ 5: การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 8*(1).

วันชัย สุขตาม. (2560). การพัฒนาทุนมนุษย์วิถีพุทธในยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารมหาจุฬาวิชาการ, 2*(2).

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2547). Competency : เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้. *Productivity, 9*(53).

สุทธญาณ์ โอบอ้อม. (2560). การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มจร., 9*(2).

(3) วิทยานิพนธ์/ สารนิพนธ์ และรายงานวิจัย:

จิรายุส จีนช้าง. (2551). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจนครบาลราษฎร์บูรณะ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.

รัษฎาวรรณ โพธิขันธ์. (2548). *การรับรู้ภาวะผู้นำและศักยภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดจันทบุรี.* (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

อณิวัชร์ เพชรนรรัตน์. (2544). *การศึกษาวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

(4) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

กฤติพงศ์ เดชส่งจรัส. (2559). *10 ทักษะที่คนทำงานต้องมีภายในปี 2022.* ค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2565. จาก https://www.facebook.com/hrodconsulting.

(5) สัมภาษณ์:

รอง ผกก.ปพ.บก.สส.ภ.9/หน.ชุดปฏิการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ, 13 กุมภาพันธ์ 2566.

สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/หน.ชุดเคลื่อนที่เร็ว, 13 กุมภาพันธ์ 2566.

รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ, 13 กุมภาพันธ์ 2566.

รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ, 13 กุมภาพันธ์ 2566.
ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด, 13 กุมภาพันธ์ 2566.
ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด, 13 กุมภาพันธ์ 2566.
ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด, 13 กุมภาพันธ์ 2566.
ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด, 13 กุมภาพันธ์ 2566.

2. ภาษาอังกฤษ

Cullen, Rowena. (2001). Perspectives on user satisfaction surveys.
Library Trends, 49 (Spring).

.

บุคลานุกรม

บุคลานุกม

พ.ต.ท.นฤนาท บุตรดำรงค์ รอง ผกก.ปพ.บก.สส.ภ.9/หน.ชุดปฏิการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ,
สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566.

พ.ต.ท.จู้ลี่ ขุนพล สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/หน.ชุดเคลื่อนที่เร็ว,
สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566.

ร.ต.อ.ภาณุวิชญ์ พลับจีน รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ,
สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566.

ร.ต.อ.จิรัฐพล เกตุทับทิม รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.9/รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ,
สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566.

ด.ต.อนุรักษ์ เพชรรัตน์ ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด,
สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566.

ด.ต.ชูชาติ หาดแก้ว ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด,
สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566.

ส.ต.อ.วิศรุต วรรณโร ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด,
สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566.

ส.ต.อ.ดำรงศักดิ์ สมปรีดา ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.9 ข้าราชการตำรวจในสังกัด,
สัมภาษณ์วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1) รศ.ดร.เดชชาติ ตรีทรัพย์

วุฒิการศึกษา : Ph.D. (Sociology) Pune
: M.A. (Political Sciences) Nehru Institute of Social Sciences, Pune
: M.A. (Sociology) Nehru Institute of Social Sciences, Pune
: พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน : ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
: อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์

2) พระมหาเอกวิน ปิยวีโร.ดร.

วุฒิการศึกษา : ปร.ด (รัฐศาสตร์)

ตำแหน่งปัจจุบัน : ประธานหลักสูตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

3) พ.ต.อ.กองทัพ เสนาทิพย์

วุฒิการศึกษา : รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ตำแหน่งปัจจุบัน : ผู้กำกับการปฏิบัติการพิเศษ
กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๙

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๔ **วันที่** ๑๗ พฤศจิยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร รศ.ดร. เดชชาติ ตรีทรัพย์ ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตรีทรัพย์)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๙

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๔ **วันที่** ๑๗ พฤศจิยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชารัฐศาสตร์

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตรวจแล้ว
๒๓/พ.ย./๖๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๕

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร พ.ต.อ.กองทัพ เสนาทิพย์ ผู้กำกับการปฏิบัติการพิเศษกองบังคับสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค ๙

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

- ยินดีให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

(กองทัพ เสนาทิพย์)
ผกก.,ปพ.,บก.,ตส.,ภ.๙

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวมรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๕

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (สำหรับ Try out)

เจริญพร พ.ต.ท. ชำนาญ นิลโกสีย์ สารวัตรสถานีตำรวจภูธรบ้านโหนด/หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรบ้านโหนด

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการทำสารนิพนธ์เรื่องนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (สำหรับ Try out) บุคคลากรในพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้ประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีจากท่าน จึงขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

บก.สส.ภ.๙
เลขที่ ๓๙๘
วันที่ ๑๗ พ.ย. ๖๕
เวลา ๑๕.๓๐ น.

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร พ.ต.อ.กองทัพ เสนาทิพย์ ผู้กำกับการปฏิบัติการพิเศษกองบังคับสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค ๙

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police’s Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)” โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายสกลกร ศรีไชย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

- อนุญาตให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
พ.ต.อ. (กองทัพ เสนาทิพย์)
ผกก.ปพ.บก.สส.ภ.๙

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร พ.ต.ท.นฤนาท บุตรดำรงค์ รอง ผกก.ปพ.บก.สส.ภ.๙ /หน.ชุดปฏิการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายสกลกร ศรีไชย ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ยินดีให้สัมภาษณ์
พ.ต.ท.
(นฤนาท บุตรดำรงค์)
รอง ผกก.ปพ.บก.สส.ภ.๙

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ส.ต.อ.วิศรุต วรรณโร ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.๙ ข้าราชการตำรวจในสังกัด

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายสกลกร ศรีไชย ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ยินดีให้สัมภาษณ์
ส.ต.อ
วิศรุต วรรณโร
ผบ.หมู่ กก.ปพ. บก.สส.ภ.๙

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ด.ต.อนุรักษ์ เพชรรัตน์ ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ. ๙ ข้าราชการตำรวจในสังกัด

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายสกลกร ศรีไชย ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ส.ต.อ.ดำรงศักดิ์ สมปรีดา ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.๙ ข้าราชการตำรวจในสังกัด

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายสกลกร ศรีไชย ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ด.ต.ชูชาติ ทาแก้ว ผบ.หมู่ กก.ปพ.บก.สส.ภ.๙ ข้าราชการตำรวจในสังกัด

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายสกลกร ศรีไชย ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ร.ต.อ.จิรัฐพล เกตุทับทิม รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.๙/รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายสกลกร ศรีไชย ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ร.ต.อ.ภานุวิชญ์ พลับจีน รอง สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ.๙/รอง หน.ชุดปฏิบัติการอาวุธและอุปกรณ์พิเศษ

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police’s Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)” โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายสกลกร ศรีไชย ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร พ.ต.ท.จู้ลี่ ขุนพล สว.กก.ปพ.บก.สส.ภ. ๙/ หน.ชุดเคลื่อนที่เร็ว

ด้วย นายสกลกร ศรีไชย นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ๙ (Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายสกลกร ศรีไชย ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อทราบการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย เพื่อนำผลมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับส่งเสริมการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

2. แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยใช้หลักเกณฑ์การกำหนดมาตราวัดเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ขอขอบพระคุณ

สกลกร ศรีไชย

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคล

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. อายุ

☐ 1. 18-30 ปี ☐ 2. 31-40 ปี

☐ 3. 41-50 ปี ☐ 4. 51-60 ปี

3. ระดับการศึกษา

☐ 1. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ☐ 2. อนุปริญญา/ปวส.

☐ 3. ปริญญาตรี ☐ 4. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ตำแหน่งงาน

☐ 1. ผู้บังคับหมู่ ☐ 2. รองสารวัตร

☐ 3. สารวัตร ☐ 4. รองผู้กำกับการ

☐ 5. ผู้กำกับการ

5. อายุงาน (ประสบการณ์)

☐ 1. 1-5 ปี ☐ 2. 6-10 ปี

☐ 3. 11-15 ปี ☐ 4. 16-20 ปี

☐ 5. 21 ปีขึ้นไป

มหามกุฏราชวิทยาลัย

3

ตอนที่ 2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านศรัทธาพละ					
1. ท่านเชื่อว่า การทุ่มเททำงานเต็มความสามารถ เป็นปัจจัยให้ท่านได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นที่เหมาะสม เพียงใด					
2. ท่านเชื่อว่า การได้รับการฝึกอบรม เรียนรู้ตามสายงานของท่าน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานข้าราชการตำรวจ เพียงใด					
3. ท่านเชื่อว่า ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ตามหลักคุณธรรม มากเพียงใด					
4. ท่านเชื่อว่า การปฏิบัติตามกฎระเบียบของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ เพียงใด					
5. ท่านมีความเชื่อมั่นวัฒนธรรมองค์กรของข้าราชการตำรวจว่าเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ เพียงใด					
ด้านวิริยะพละ					
6. ท่านเพียรพยายามในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานตามสายงาน เพียงใด					
7. ท่านเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพียงใด					
8. ท่านเพียรพยายามต่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเพียงใด					
9. ท่านเพียรพยายามในการวิ่งเต้นเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงใด					
10. ท่านเพียรพยายามในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองเพียงใด					

4

การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสติพละ					
11. ท่านสามารถครองสติตลอดเวลาการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้งานของท่านมีประสิทธิภาพ มากเพียงใด					
12. ท่านสามารถครองสติตลอดเวลาการทำงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานเพียงใด					
13. ท่านระลึกถึงบทบาทหน้าที่ และทำงานด้วยความรับผิดชอบเพียงใด					
14. ท่านสามารถครองสติในขณะทำงาน ด้วยความรอบคอบเพียงใด					
15. ท่านมีสติสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพียงใด					
ด้านสมาธิพละ					
16. การมีสมาธิที่มั่นคงจะทำให้การปฏิบัติงานของท่านมีประสิทธิภาพเพียงใด					
17. การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพียงใด					
18. การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านประสบความสำเร็จในหน้าที่ เพียงใด					
19. การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานเพียงใด					
20. การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านเป็นที่ชื่นชอบของผู้บังคับบัญชาเพียงใด					
ด้านปัญญาพละ					
21. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับงานที่ท่านปฏิบัติเพียงใด					
22. การมีปัญญา ฉลาด รอบรู้ ทำให้ท่านประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เพียงใด					
23. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพียงใด					
24. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของท่านเพียงใด					
25. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยปัญญามากกว่าอารมณ์และความรู้สึก เพียงใด					

5

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

.....

.....

.....

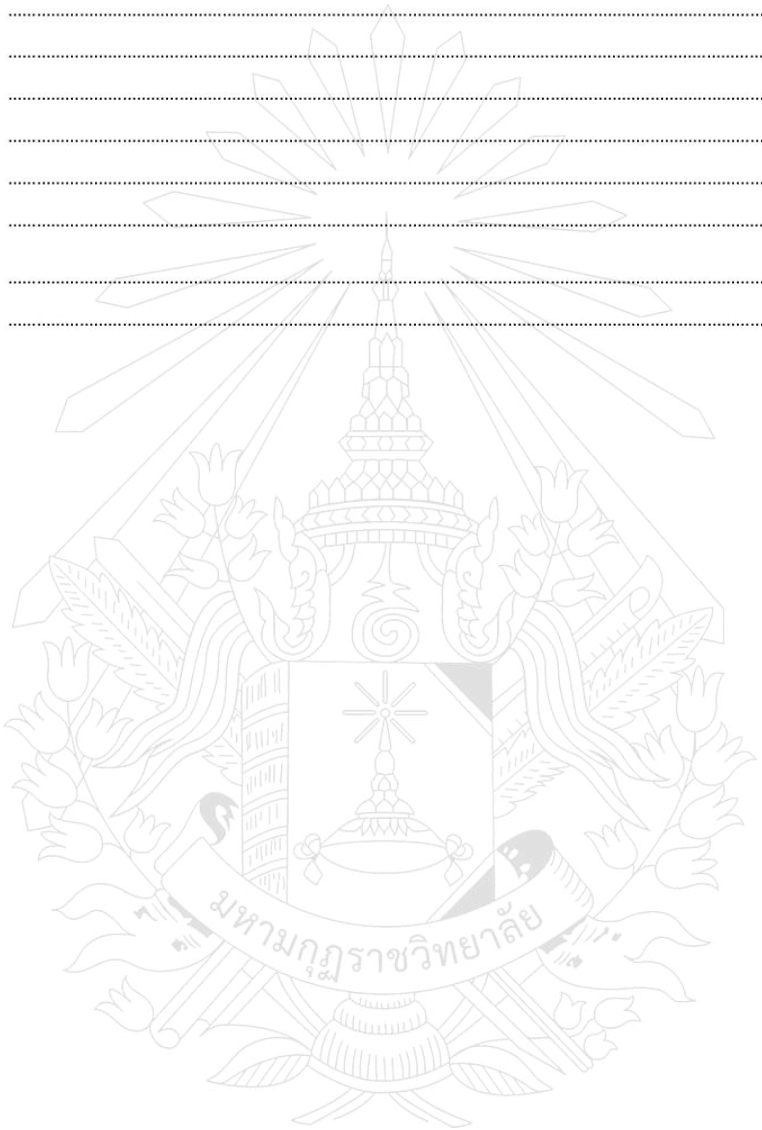
.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

“การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9”

โดย

สกลกร ศรีไชย

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....

ที่อยู่ปัจจุบัน .....หมู่ที่ .....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์

วันและเวลาที่สัมภาษณ์ วัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

ตำแหน่งงาน .....

สำหรับ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร

ตอนที่ 2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ท่านในฐานะผู้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ตามหลักพละธรรม

(หลักพละธรรม หมายถึง กำลังห้าประการ ได้แก่ศรัทธาพละ ความเชื่อ กำลังการควบคุมความสงสัย ความวิตกวิริยะพละ ความเพียร กำลังการควบคุมความเกียจคร้าน สติพละ ความระลึกได้ กำลังการควบคุมความประมาท ความงมงายสมาธิพละ ความตั้งใจมั่น กำลังการควบคุมการวอกแวกเขว่ไขว่ ฟุ้งซ่านปัญญาพละ ความรอบรู้ กำลังการควบคุม การทำเกินพอดี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ท่านในฐานะผู้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ท่านมีแนวทางในการพัฒนาศักยภาพข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4

สำหรับ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน

ตอนที่ 2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ท่านในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นประทวน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ตามหลักพละธรรม

(หลักพละธรรม หมายถึง กำลังห้าประการ ได้แก่ศรัทธาพละ ความเชื่อ กำลังการควบคุมความสงสัย ความวิตกวิริยะพละ ความเพียร กำลังการควบคุมความเกียจคร้าน สติพละ ความระลึกได้ กำลังการควบคุมความประมาท ความงมงายสมาธิพละ ความตั้งใจมั่น กำลังการควบคุมการวอกแวกเขว่ไขว่ ฟุ้งซ่านปัญญาพละ ความรอบรู้ กำลังการควบคุม การทำเกินพอดี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ท่านในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นประทวน ท่านต้องการให้มีการพัฒนาศักยภาพข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 อย่างไรบ้าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ และการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

1

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสอบถาม
โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item Congruence)

เรื่อง การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล								
1	**เพศ** ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	**อายุ** ☐ 1. 18-30 ปี ☐ 2. 31-40 ปี ☐ 3. 41-50 ปี ☐ 4. 51-60 ปี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	**ระดับการศึกษา** ☐ 1. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ☐ 2. อนุปริญญา/ปวส. ☐ 3. ปริญญาตรี ☐ 4. สูงกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	**ตำแหน่งงาน** ☐ 1. ผู้บังคับหมู่ ☐ 2. รองสารวัตร ☐ 3. สารวัตร ☐ 4. รองผู้กำกับการ ☐ 5. ผู้กำกับการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	**อายุงาน (ประสบการณ์)** ☐ 1. 1-5 ปี ☐ 2. 6-10 ปี ☐ 3. 11-15 ปี ☐ 4. 16-20 ปี ☐ 5. 21 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	3	1		

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
ตอนที่ 2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9								
ด้านศรัทธาพละ								
1	ท่านเชื่อว่าการทุ่มเททำงานเต็มความสามารถเป็นปัจจัยให้ท่านได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นที่เหมาะสม เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	ท่านเชื่อว่า การได้รับการฝึกอบรม เรียนรู้ตามสายงานของท่าน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานข้าราชการตำรวจ เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	ท่านเชื่อว่า ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ตามหลักคุณธรรมมากเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	ท่านเชื่อว่า การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	ท่านมีความเชื่อมั่นวัฒนธรรมองค์กรของข้าราชการตำรวจว่าเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ด้านวิริยะพละ								
6	ท่านเพียรพยายามในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานตามสายงาน เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
7	ท่านเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
8	ท่านเพียรพยายามต่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

3

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
9	ท่านเพียรพยายามในการวิ่งเต้นเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงใด	+1	+1	+1	3	0.66	ใช้ได้	
10	ท่านเพียรพยายามในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองเพียงใด	+1	+1	+1	3	0.66	ใช้ได้	
ด้านสติพละ								
11	ท่านสามารถครองสติตลอดเวลาการทำงานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้งานของท่านมีประสิทธิภาพ มากเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
12	ท่านสามารถครองสติตลอดเวลาการทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
13	ท่านระลึกถึงบทบาทหน้าที่ และทำงานด้วยความรับผิดชอบเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
14	ท่านสามารถครองสติในขณะทำงานด้วยความรอบคอบเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
15	ท่านมีสติสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ด้านสมาธิพละ								
16	การมีสมาธิที่มั่นคงจะทำให้การปฏิบัติงานของท่านมีประสิทธิภาพเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
17	การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
18	การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านประสบความสำเร็จในหน้าที่เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
19	การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
20	การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านเป็นที่ชื่นชอบของผู้บังคับบัญชาเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ด้านปัญญาพละ								
21	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับงานที่ท่านปฏิบัติเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

4

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
22	การมีปัญญา ฉลาด รอบรู้ ทำให้ท่านประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
23	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพียงใด	+1	+1	+1	3	1		
24	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของท่านเพียงใด	+1	+1	+1	3	1		
25	ท่านสามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยปัญญามากกว่าอารมณ์และความรู้สึกเพียงใด	+1	+1	+1	3	1		
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9								
1	ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

5

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสัมภาษณ์
โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item Congruence)

เรื่อง การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (สำหรับ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร)								
1	ท่านในฐานะผู้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ตามหลักพละธรรม (หลักพละธรรม หมายถึง กำลังห้าประการ ได้แก่ศรัทธาพละ ความเชื่อ กำลังการควบคุมความสงสัย ความวิตกวิริยะพละ ความเพียร กำลังการควบคุมความเกียจคร้าน สติพละ ความระลึกได้ กำลังการควบคุมความประมาท ความงมงายสมาธิพละ ความตั้งใจมั่น กำลังการควบคุมการวอกแวก เขว่ไขว่ ฟุ้งซ่านปัญญาพละ ความรอบรู้ กำลังการควบคุม การทำเกินพอดี)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

6

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
ตอนที่ 2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (สำหรับ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน)								
1	ท่านในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นประทวน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ตามหลักพละธรรม (หลักพละธรรม หมายถึง กำลังห้าประการ ได้แก่ศรัทธาพละ ความเชื่อ กำลังการควบคุมความสงสัย ความวิตกวิริยะพละ ความเพียรกำลังการควบคุมความเกียจคร้าน สติพละ ความระลึกได้ กำลังการควบคุมความประมาท ความงมงายสมาธิพละ ความตั้งใจมั่น กำลังการควบคุมการวอกแวก เขว่ไขว่ ฟุ้งซ่านปัญญาพละ ความรอบรู้ กำลังการควบคุมการทำเกินพอดี)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (สำหรับ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร)								
	ท่านในฐานะผู้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ท่านมีแนวทางในการพัฒนาศักยภาพข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (สำหรับ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน)								
	ท่านในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาและนายตำรวจชั้นประทวน ท่านต้องการให้มีการพัฒนาศักยภาพข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 อย่างไรบ้าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

7

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม								
1	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

8

สรุป การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสอบถาม
โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item Congruence)

เรื่อง การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9							
ด้านศรัทธาพละ							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ด้านวิริยะพละ							
6	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
7	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
8	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
9	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
10	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

9

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
ด้านสติพละ							
11	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
12	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
13	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
14	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
15	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ด้านสมาธิพละ							
16	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
17	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
18	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
19	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
20	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ด้านปัญญาพละ							
21	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
22	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
23	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
24	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
25	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 9							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

10

สรุป การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสัมภาษณ์
โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item Congruence)

เรื่อง การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (สำหรับ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร)							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 2 การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (สำหรับ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน)							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (สำหรับ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร)							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (สำหรับ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน)							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์
เรื่อง การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
ทุกข้อมีค่า 1.00

ความเห็น

.....

.....

(ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา)
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.842	25

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
VAR00001	100.7333	40.478	.492	.832
VAR00002	100.6333	41.137	.408	.835
VAR00003	100.8333	41.730	.340	.838
VAR00004	100.5000	41.569	.324	.839
VAR00005	100.5000	44.328	.013	.850
VAR00006	100.5000	40.190	.611	.828
VAR00007	100.5000	41.914	.359	.837
VAR00008	101.0000	42.483	.210	.844
VAR00009	103.8000	44.924	-.051	.847
VAR00010	100.5000	42.052	.396	.836
VAR00011	100.5333	42.740	.248	.841
VAR00012	100.5667	43.151	.235	.841
VAR00013	100.5000	41.224	.459	.834
VAR00014	100.4667	41.430	.422	.835
VAR00015	100.5333	43.085	.199	.843
VAR00016	100.2000	39.131	.700	.824
VAR00017	100.3333	39.195	.604	.827
VAR00018	100.3333	39.747	.589	.828
VAR00019	100.2333	40.530	.498	.832
VAR00020	100.4667	41.706	.339	.838
VAR00021	100.7333	40.616	.531	.831
VAR00022	100.7667	41.151	.478	.833
VAR00023	100.5667	41.840	.339	.838
VAR00024	100.5667	41.840	.339	.838
VAR00025	100.5000	41.017	.433	.834

ภาคผนวก ฉ

หนังสือจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ที่ จว. ๒๓๙/๒๕๖๖

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : การใช้หลักพละธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

TITLE : APPLYING THE PRINCIPLE OF BALA DHAMMA TO DEVELOP POLICE'S COMPETENCY OF SPECIAL OPERATION SUB-DIVISION, INVESTIGATION DIVISION, PROVINCIAL POLICE REGION 9

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

สกลกร ศรีไชย

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ มติที่ ๓๕๐/๒๕๖๖ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดภยันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ออกให้ ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ลงนาม

(พระมหามฆวินทร์ ปุริสุตฺตโม, ผศ.ดร.)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ช
รูปภาพการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

รูปภาพประกอบผู้ให้การสัมภาษณ์

1. พ.ต.ท.นฤนาท บุตรดำรงค์

รองผู้กำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

2. พ.ต.ท.จู้ลี้ ขุนพล
สารวัตรกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

3. ร.ต.อ.ภาณุวิชญ์ พลับจีน
รองสารวัตรกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

4. ร.ต.อ.จิรัฐพล เกตุทับทิม
รองสารวัตร กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

5. ด.ต.อนุรักษ์ เพชรรัตน์
ผู้บังคับหมู่ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

6. ด.ต.ชูชาติ หาดแก้ว
ผู้บังคับหมู่ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

7. ส.ต.อ.วิศรุต วรรณโร
ผู้บังคับหมู่ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

8. ส.ต.อ.ดำรงศักดิ์ สมปรีดา
ผู้บังคับหมู่ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	:	นายสกลกร ศรีไชย
วัน/เดือน/ปีเกิด	:	วันที่ 8 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2531
สถานที่เกิด	:	บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 5 ตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
ประวัติการศึกษา	:	วิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จ.นครศรีธรรมราช
		รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง กทม.
ประสบการณ์ทำงาน	:	พ.ศ. 2553 จังหวัดทหารบกปัตตานี
	:	พ.ศ. 2554 สำนักวิชาการพลังเขต 4 สงขลา
	:	พ.ศ. 2555-ปัจจุบัน บรรจุเข้ารับราชการตำรวจ